

YHTEISÖLLISYYDEN TUNTEET JÄRJESTÖTOIMINNASSA

Sisällönanalyysi Vasemmistonuoret ry:n jäsenten haastatteluista

**Tanja Lehto
Pro gradu -tutkielma
Yhteiskuntapolitiikka
Kansalaisyhteiskunnan
asiantuntijuuden
maisteriohjelma
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
syksy 2017**

TIIVISTELMÄ

YHTEISÖLLISYYDEN TUNTEET JÄRJESTÖTOIMINNASSA

Sisällönanalyysi Vasemmistonuoret ry:n jäsenten haastatteluista

Tanja Lehto

Yhteiskuntapolitiikka

Kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelma

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Tapio Litmanen

Syksy 2017

Sivut: 117 sivua + 3 liitettä

Tutkimuksen tehtävänä on selvittää, millaisena yhteisöllisyys näyttäytyy Vasemmistonuoret ry:ssä, millaisia tunteita järjestötoiminnassa esiintyy ja millaiset kokemukset saavat järjestön jäsenet kiinnittymään poliittiseen nuorisojärjestöön. Tarkastelen poliittisessa nuorisojärjestössä esiintyvää toiminnallista yhteisöllisyyttä sekä symbolista ja alueellista yhteisyyttä. Tutkimuksen näkökulma nojaa yhteisötutkimuksen perinteeseen ja ammentaa teoreettisia näkökulmia tunteiden sosiologiasta. Analyysin kannalta keskeinen teoreettinen lähtökohta on Heikki Lehtosen yhteisökäsite, käytin haastattelurungon laatimisen ja analyysikategorioiden muodostamisen perustana. Aineisto koostuu kahdeksasta kesällä 2017 kerätystä haastattelusta. Haastateltavat olivat haastatteluhetkellä tutkittavan järjestön jäseniä. Analyysimenetelmänä on laadullinen sisällönanalyysi ja aineiston jäsentelyssä käytin temaattista koodausta.

Keskeisimpänä tutkimustuloksenani on järjestössä koetun yhteisyyden rakentuminen jaetun aatteen ja yhteisten poliittisten mielipiteiden varaan. Jaettu arvomaailma luo haastattelujen valossa järjestön sisällä tunnetta samalla puolella olemisesta. Vasemmistonuoret ry:tä kuvattiin hyväksyvänä ja erilaiset tarpeet ja lähtökohdat huomioivana järjestönä. Vaatimus toisten aktiivisesta huomioimisesta ja oman käyttäytymisen tarkastelusta sortavien ilmaisujen käytön välttämiseksi oli osalle haastateltavista aikaansaanut myös epämuikavuuden tunteita. Aineistoni perusteella Vasemmistonuoret ry:n keskuudessa yhteisyys näyttäytyy jaettuina arvoina, yhteisinä tavoitteina ja niiden eteen työskentelynä. Järjestön sisäiset erimielisyydet muodostavat poliittisiin linjavetoihin perustuvia jakoja. Tutkielman tuloksista voidaan päätellä, että poliittinen nuorisojärjestö voi toimia omaa kulttuuriaan synnyttävänä ja jäsentensä käytöstä normittavana sosiaalisena rakenteena. Arvojen perusteella rakentunut yhteisyys hahmottui poliittisen yhteisöllisyyden kannalta keskeiseksi yhteisyyden ulottuvuudeksi.

Avainsanat: poliittiset nuorisojärjestöt, yhteisöt, yhteenkuuluvuus, tunteet, sisällönanalyysi

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	2
1 JOHDANTO.....	3
2 KATSAUS YHTEISÖTUTKIMUKSEEN	7
2.1 Yhteisö ja yhteiskunta.....	11
2.2 Kaupunki ja kilpailu.....	12
2.3 Postmoderni ja toive uudesta yhteisöllisyydestä.....	14
2.4 Kollektiivinen toiminta ja poliittiset yhteisöt	19
3 TUNNENÄKÖKULMA YHTEISKUNTATIETEISSÄ	24
4 YHTEISÖKÄSITTEEN OPERATIONALISOINTI.....	30
4.1 Toiminnallinen yhteisö	36
4.2 Symbolinen yhteisyys	38
4.2.1 Ideologinen yhteisyys	40
4.2.2 Kulttuurinen yhteisyys.....	42
4.3 Alueellisuus.....	42
4.4 Yhteisöllisyys ja tunteet.....	43
5 VASEMMISTONUORET RY	45
6 AINEISTO JA MENETELMÄ	49
6.1 Laadullinen tutkimus	50
6.2 Sisällönanalyysi	51
6.3 Haastattelu aineistonkeruun menetelmänä.....	52
6.4 Teemarungon laatiminen ja haastattelujen toteuttaminen.....	55
6.5 Litterointi ja koodaus	56
6.6 Luotettavuus ja tutkimusetiikka.....	57
7 VASEMMISTONUORTEN YHTEISYYS	61
7.1 Vuorovaikutuksen ulottuvuus	65

7.1.1	Mukaan tuleminen ja mukana pysyminen	66
7.1.2	Formaali järjestötoiminta.....	69
7.1.3	Toveruus	72
7.1.4	Turvallisempi tila.....	75
7.1.5	Sisäiset jaot.....	81
7.1.6	Ulkoryhmät.....	83
7.2	Yhteenkuuluvuuden tunteen ulottuvuus	86
7.2.1	Arvoihin liittyvä yhteisyys	87
7.2.2	Kulttuurinen yhteisyys.....	89
7.3	Alueellisuuden ulottuvuus	93
7.3.1	Fyysiset tilat.....	93
7.3.2	Digitaaliset tilat.....	95
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	98
8.1	Yhteisöllisyys.....	101
8.2	Tunnekokemukset.....	103
8.3	Kiinnittävät kokemukset	106
8.4	Tutkimuksen arviointia ja jatkotutkimusideoita	107
	KIRJALLISUUS	112
	Lähteet	112
	Internet-lähteet.....	116
	LIITE 1: TEEMAAHAASTATTELURUNKO	118
	LIITE 2: KOODAUSRUNKO	122
	LIITE 3: TAULUKOT JA KUVIOT.....	124

1 JOHDANTO

Yhteisö on käsitteenä retorisesti voimakas ja teoreettisesti haastava. Arkikielessä yhteisö tarkoittaa lähes poikkeuksetta jotain hyvää, lämmintä ja kotoisaa. (Mikko Saastamoinen 2012, 33–36.) Tutkielmassani tarkastelen millaisena yhteisöllisyys voi toteutua nykyaikana poliittisessa nuorisojärjestössä ja millaiset asiat siihen vaikuttavat. Järjestön yhteisöllisyyden tarkastelun lisäksi erittelen aineistona olevista järjestön jäsenten parissa tehdyistä haastatteluista tutkittavien tunneilmajaisia. Tunneilmajaisujen tarkastelulla pyrin pääsemään perille siitä, millaisia tunteita järjestötoimintaan osallistumiseen on haastateltavien kokemuksen mukaan liittynyt. Tutkielmassani keskityn yhteen järjestöön, yleisemmällä tasolla on kuitenkin kyse siitä, miten tutkittavat kiinnittyvät tiettyyn sekundääriryhmään nyky-Suomessa, miten tämä ryhmäjäsenyys koetaan, millainen merkitys sille annetaan ja millaisia kokemuksia järjestötoiminnan piirissä on syntynyt.

Teoreettisena viitekehyksenäni toimivat yhteisöä ja yhteisöllisyyttä hahmottavat teoriat, tärkeimpänä Heikki Lehtosen (1990) empirinen yhteisökäsite sekä tunteiden roolia yhteiskunnallisissa ja ihmisten välisissä suhteissa kuvaavat teoriat, kuten Theodore Kemperin teoria tunteista valta-status-suhteissa. Lehtonen mieltää toiminnallisen yhteisön, kuten hän sitä kutsuu, sellaiseksi ihmisten joukoksi, jonka jäsenet ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja heidän elantonsa jollain tavalla liittyvät yhteen, kuten voisi olla vaikkapa maatalousosuuskunnassa tai taiteilijakollektiivissa. Muun tyyppisistä ihmisryhmistä tai näitä yhteen sitovista voimista hän kirjoittaa vuorovaikutusjärjestelminä, alueellisuutena tai yhteisyyttä kokevien ihmisten joukkoina. (Lehtonen 1990.)

Yhteisöllisyyden luonnetta järjestömaailmassa selvitän tarkastelemalla tapauksenani olevan Vasemmistonuoret ry:n jäsenistön parissa tekemiäni haastatteluja. Aineistonani ovat haastattelut keräsin kesän 2017 aikana. Haastattelut ovat puolistrukturoituja teemahaastatteluja ja niissä käytetyn haastattelurungon olen laatinut Heikki Lehtosen (1990) empirisen yhteisöteorian perusteella. Haastattelutilanteissa olen kysynyt haastateltavilta kysymyksiä Vasemmistonuoret ry:n yhteisöllisyydestä ja yhteishengestä, jolloin näihin kysymyksiin saamani vastaukset heijastelevat haastateltavien arkinäkemyksiä siitä, mitä yhteisöllisyyteen sisältyy. Olen kysymysrungsossani esittänyt kysymyksiä myös epäsuoremmin, nojaten Lehtosen (1990) näkemykseen siitä, mitä osa-

alueita yhteisöön tai yhteisyyteen liittyä. Nauhoitetut ja litteroidut haastattelut olen koodannut aineistolähtöisesti. Analyysimenetelmänä käytän laadullista sisällönanalyysiä. Tässä tutkielmassani esitän haastatteluaineiston pohjalta vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: 1) Millaisena yhteisöllisyys näyttäytyy Vasemmistonuoret ry:n toiminnassa haastatteluaineiston perusteella? 2) Millaisia tunteita tai tuntemuksia Vasemmistonuoret ry:n toiminnassa on herännyt? 3) Millaiset kokemukset saavat osallistujat kiinnittymään poliittisen järjestön toimintaan? Johtopäätösluvussa hahmottelen sitä, millaiseksi yhteisöllisyys aineiston perusteella mielletään tarkastelun kohteena olevassa järjestössä.

Sisällönanalyysissa pyrin selvittämään muun muassa sitä, millaiset kokemukset ovat tuottaneet sellaisia myönteisiksi koettuja tunteita, joiden vuoksi toimintaan on haluttu sitoutua ja järjestössä toimiminen on koettu mielekkääksi ja palkitsevaksi. Tutkielman teon aikana olen käynyt vuoropuhelua Vasemmistonuoret ry:n työntekijöiden kanssa. Järjestön työntekijöiltä olen saanut muun muassa tukea haastattelukysymysten pohdintaan. Osa haastatteluista on tehty Vasemmistonuoret ry:n keskustoimistolla Helsingissä. Tutkielmani kysymyksenasetteluja pohtiessani olen huomioinut järjestön keskustoimiston työntekijöiden esille tuomia tiedonintressejä.

Parhailtaan kansalaisyhteiskunnassa ja politiikassa on meneillään muutos, jota Elina Kestilä-Kekkonen (2014, 42, 74–75) kuvaa siirtymisenä postmoderniin politiikkaan. Tätä vaihetta leimaa hänen mukaansa poliittisen toiminnan projektiluontoisuus, henkilökohtaisuus ja itsensä toteuttamisen korostaminen (Kestilä-Kekkonen 2014, 74–75). Postmoderniin politiikkaan siirtymisen kanssa yhteensopivalta vaikuttavana yhteiskunnallisena ilmiönä voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että vuoden 2016 Järjestöbarometrin mukaan sosiaali- ja terveysalan paikallisyhdistyksissä kannetaan huolta luottamustehtävien täyttämisen onnistumisesta (61 % vastaajista). Huolta ovat järjestöbarometrin mukaan herättäneet myös vapaaehtoisten määrä (56 % vastaajista huolissaan) ja jäsenistön aktiivisuus tai sen puute (55 % vastaajista huolissaan). Jäsenmäärästä kannetaan huolta 46 %:ssa kyselyyn vastanneista järjestöistä (Juha Peltosalmi, Anna Eronen, Tapio Litmanen, Pia Londén & Petri Ruuskanen 2016, 33). Suomalaisessa kansalaisyhteiskunnassa yhdistyksillä on perinteisesti ollut vahva asema (Henrik Stenius 2010). Vuoden 2016 järjestöbarometrin mukaan niiden sosiaali- ja terveysalan paikallisyhdistysten kohdalla, joiden toiminta on supistunut, on tätä

supistumista usein selittämässä jäsenten ja aktiivien määrän supistuminen (Peltosalmi ym. 2016). Maisterintutkielmassani pyrin osaltaan selvittämään, millainen yhdistystoiminta koetaan palkitsevaksi ja se edistää jäsenten sitoutumista järjestön toimintaan.

Poliittisiin puolueisiin yhteydessä oleviin poliittisiin nuorisojärjestöihin vaikuttavat välillisesti ihmisten asenteet puolueita kohtaan. Martti Siisiäisen ja Tomi Kankaisen (2009, 97–98) mukaan puoluepoliittisiin yhdistyksiin sitoutuminen on käynyt aiempaa harvinaisemmaksi 1970-luvulta 1990-luvulle tultaessa. Tällä ajanjaksolla yhteiskunnallisen luokkaperustaisen järjestötoiminnan sijaan sekä määräänsä että suosiotaan ovat kasvattaneet erilaiset liikuntaan, harrastamiseen ja kulttuuriin liittyvät yhdistykset. (Siisiäinen & Kankainen 2009, 97–98.) Poliittisia nuorisojärjestöjä ovat akateemisissa opinnäytteissään viime vuosina tarkastelleet myös esimerkiksi Martti Rasa (2015) ja Elina Hölttä (2013). Rasa (2015) on pro gradu -tutkielmassaan tarkastellut poliittisia nuorisojärjestöjä niiden toimintakertomusten kautta ja Hölttä (2013, 42–48) on analysoinut nuorisojärjestöjä niissä toteutuvan demokratiakasvatuksen näkökulmasta. Höltän (2013, 46) aineistossa on ollut edustettuna niin poliittisia nuorisojärjestöjä, kuin muitakin nuoriso- ja lapsijärjestöjä.

Yhteisöllisyyden jonkinlaisena vastailmiönä, vaikei nyt suoranaista vastakohtana, voitaisiin pitää yksinäisyyttä. Yksinäisyys voidaan jakaa subjektiiviseen ja objektiiviseen yksinäisyyteen (Saari 2016, 33). Subjektiivinen yksinäisyys on yksilön sosioemotionaaliseen maailmaan liittyvä toteutumaton tunteisiin perustuva tarve hakeutua muiden ihmisten seuraan. Objektiivinen yksinäisyys tai sosiaalinen eristyneisyys on sosioekonomiseen maailmaan liittyvä ilmiö, jota voidaan tarkastella sosiaalisen vuorovaikutuksen määrää mittaamalla. Tähän sosiaaliseen vuorovaikutukseen voidaan sisällyttää ystävien, sukulaisten ja naapurien kanssa vietetty aika, mutta myös erilaisiin tilaisuuksiin ja yhdistystoimintaan osallistuminen. Ainakin objektiivisen yksinäisyyden vähenemisen kanssa yhdistystoimintaan osallistumisella olisi mittaustapaan liittyvä yhteys. (Saari 2016, 33.) Saaren (2016, 45, 50–51) mukaan yksinäisyys Suomessa on vähentynyt 1990-luvulta 2010-luvulle tultaessa. Yksinäisyys on kuitenkin hyvinvointipoliittisesti relevantti kysymys, sillä yksinäisyys on Suomessa edelleen yleistä. Yksinäisyyden yhteiskuntapoliittinen relevanssi liittyy myös sen yhteyteen yksilön sosioekonomiseen asemaan. Yksinäisyys on usein osa huono-osaisuuden kokemusta. Koettu yksinäisyys

vaikuttaa ihmisen hyvinvoinnin kokemukseen jopa enemmän kuin taloudellinen köyhyys.
(Saari 2016, 50–51.)

2 KATSAUS YHTEISÖTUTKIMUKSEEN

Yhteisö ja yhteisöllisyys -käsitteiden monimerkityksellisyys tuo haasteita niiden dekonstruointiin ja operationalisointiin (Saastamoinen 2012, 33–36). Yhteisön sijaan voisin kirjoittaa ryhmästä, verkostosta tai yksinkertaisesti järjestöstä. Voisin kirjoittaa järjestötoimintaan liittyvistä tunteista ja siitä miten järjestöön kiinnitytään ja millaista kollektiivista toimintaa järjestön sisällä tapahtuu. Arkikielessä yhteisö on paljon käytetty sana, joka mielletään pääosin positiivisesti (Saastamoinen 2012, 33–36), mistä syystä pidän yhteiskuntatieteellisesti mielenkiintoisena tarkastella yhdistystoimintaa nimenomaan yhteisön käsitteen kautta. Tönniesille (2001) yhteisö (Gemeinschaft) ja yhteiskunta tai yhdistys (Gesellschaft) olivat toisensa poissulkevia. Mielestäni yhteisöllisyyttä on mahdollista tarkastella tätä kapeaa yhteisökäsitystä laajemmin. Tässä luvussa käyn läpi yhteiskuntatieteellistä yhteisökeskustelua ja sen suuntauksia. Yhteisökeskustelun historia muodostaa sen teoreettisen taustan, jota vasten tarkastelen myöhemmissä luvuissa yhteisöllisyyttä Vasemmistonuoret ry:ssä.

Yhteisöt ja yhteisöllisyys ovat olleet yhteiskuntatieteellisen kiinnostuksen kohteena tieteenalan kehityksen alkua ajoista saakka. Useilla yhteiskuntatieteen klassikoilla on ollut jotain sanottavaa ihmisen suhteesta yhteisöön (ks. esim. Tönnies 2001; Simmel, Georg, Tiina Huuhtanen & Arto Noro 2005; Saastamoinen 2012, 33–36; Maffesoli 1996). Saastamoinen (2012, 33–36) ja Leena Eräsaari (2012, 69–70) kirjoittavat tahoillaan, kuinka yhteisö saa käsitteenä vahvan positiivisen latauksen. Yhteisöön liittyy käsitteenä mielikuva lämmöstä, pienuudesta ja turvallisuudesta. (ks. Saastamoinen 2012, 33–36; ja Eräsaari 2012, 69–70.) Saastamoinen kirjoittaa, että kun yhteisö-sanalla voi nykyisellään viitata lähes millaiseen ihmisryhmään tahansa, se on vaarassa menettää käsitteellisen erottelukykynsä. (Saastamoinen 2012, 33–36.)

Käsitettä yhteisö on vaikea määritellä yksiselitteisesti (Saastamoinen 2012, 33–36). Arkikielessä yhteisöön ja yhteisöllisyyteen liittyy ajatus yhdessäolosta, yhteisyydestä ja vuorovaikutuksesta. Yhteisöön liittyy pääasiassa positiivisia mielle yhtymiä. Tästä syystä käsite on Saastamoisen (2012, 33–36) mukaan retorisesti voimakas. Positiivisen latauksen vuoksi yhteisöön vetoamalla voidaan argumentoida monenlaisten päämäärien puolesta. Määrittelyn vaikeus yhdistyneenä positiivisesta latauksesta johtuvaan retoriseen voimaan

saattavat olla syitä siihen, että Saastamoisen mukaan usein todetaan yhteisön olevan ”retorisesti hyvä, mutta tieteellisiin tarkoituksiin käyttökelvoton” käsite. (Saastamoinen 2012, 33–36.)

Suomen kieleen 1960-luvulla tulleen yhteisö-sanana englanninkielinen vastine on *community* (Eräsaari 2012, 69). Englannin kielen *community*-sanaa on ensi kertaa käytetty kuvaamaan sosiaalista tai poliittista entiteettiä. Sittemmin *community*-ilmaisua käyttäen on vaihtelevasti kuvattu toveruutta, jaettua omistusta, valtiota tai yhteisiä intressejä. (Bennett, Grossberg, Morris & Williams 2005, 51.) Vaikka Eräsaaren mukaan englannin *community*-sanana ja suomen yhteisö-sanana välillä on konnotaatioeroja, liittyy molempiin ajatuslämmöstä ja ”pienuudesta”. Kyse voi tällöin olla olemassa olevasta lämmöstä, tai mahdollisuudesta luoda uudenlaisia lämpimiä suhteita. (Eräsaari 2012, 69–70.) Yhteisö on usein liitetty menneisyyteen ja agraarisiin yhteiskuntiin, kun taas Karl Marx ja Friedrich Engels (1919) sijoittavat yhteisön tulevaisuuteen eli kommunismiin joka kykenee kumoamaan kapitalismin vieraannuttavan vaikutuksen.

Saastamoinen (2012, 42–47) esittää jaottelun, jossa yhteisöllisyyden perustana on joko 1) paikka ja paikkasidos, 2) diskursiivis-sosiaalinen ulottuvuus tai 3) normatiivis-poliittinen ulottuvuus. Perinteinen tapa hahmottaa yhteisö on ollut viitata sillä paikalliseen tai alueelliseen vuorovaikutukselliseen elämänmuotoon, jota leimaa jatkuvuus ja paikalliskulttuuri (Saastamoinen 2012, 42–47). Tämä yhteisönäkemyks on analoginen esimerkiksi Tönniesin (2001) *Gemeinschaft*-käsitteen kanssa. Graham Dayn (2006) mukaan tällaisia elämisenmuotoja analysoitaessa olisi kuitenkin parempi puhua paikallisuudesta (engl. *locality*), kuin yhteisöllisyydestä. Heikki Lehtonen (1990) asettaa alueellisuuden yhdeksi yhteisyyden ulottuvuudeksi. Yhteisö-käsitteen käytössä näkemykset eroavat eri kirjoittaen välillä sen suhteen nähdäänkö yhteisö ylipäätään mahdolliseksi modernissa yhteiskunnassa, vai onko yhteisöjen aika väistämättä jäänyt sukukuntien muodostamien agraaristen kotitalouksien tullessa modernisaation ja postmodernisaation myötä länsimaissa yhä harvinaisemmiksi. Kaikki yhteiskuntatieteilijät eivät ole olleet valmiita jättämään yhteisöjä menneisyyteen (ks. esim. Maffesoli 1995; Maffesoli 1996).

Tässä tutkielmassa lähden liikkeelle siitä oletuksesta, että vaikka yhteisöllisyys on luonteeltaan väistämättä erilaista eri tavoin muodostuneiden ihmisryhmien keskuudessa, ei

ole tarpeen täysin hylätä yhteisön käsitettä yhteiskuntatieteellisessä tarkastelussa tai rajata sitä pieniin agraarisiin kyläyhteisöihin tai alkuperäiskansojen heimoihin. Maffesoli (1996, 9) kritisoi keskittymistä individualisaatioon yleisenä kehityssuuntana, todeten liiallisen keskittymisen yksilöllistymiskehitykseen voivan piilottaa meiltä ajassamme vallitsevia yhteisöllisyyden muotoja. Maffesolin ajatukseen nojaten pitäydyn ajatuksessa siitä, että postmoderni yhteisöllisyys on mahdollista, vaikka se muodoltaan eroaisi traditionaalisesta yhteisöstä.

Saastamoisen (2012, 44–45) jaottelussa paikkaan kytkeytyvän yhteisöllisyyden lisäksi yhteisö voi perustua diskursiivis-sosiaaliseen ulottuvuuteen. Tähän näkökulmaan lukeutuu esimerkiksi symbolinen interaktionismi, jonka varhaisia edustajia ovat Herbert Blumer ja George Herbert Mead (Helkama ym. 2013, 70; Meadin sosiaalisesta interaktionismista ks. esim. Mead & Morris 1983). Diskursiivis-sosiaaliset yhteisöt ja yhteisöllisyydet hahmotetaan merkitysten rakentamisen kautta, mikä antaa mahdollisuuden tulkita yhteisöllisyyttä jaettujen merkitysten, ideologioiden, ja symboleiden kautta. (Saastamoinen 2012, 44–45.) Normatiivis-poliittisessa lähestymistavassa yhteisöjä tarkastellaan tavoitteena hahmottaa millaista hyvä elämä ihmisten kesken on ja miten yhteiskunta olisi järjestettävä, jotta mahdollisimman hyvä elämä voitaisiin taata mahdollisimman monelle. Yhteisöt saatetaan tällaisessa ajattelussa nähdä välineenä yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseen. (Saastamoinen 2012, 45–47.)

Saastamoisen (2012, 44–45) mukaan yhteisöt ja yhteisöllisyys ovat runsaasti läsnä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Saastamoinen hahmottaa normatiivis-poliittisen yhteisökeskustelun piirissä kolme pääsuuntausta: 1) huolestunut, 2) kyyninen ja 3) innostunut suuntaus. Huolestuneessa suuntauksessa perinteisten yhteisöllisyyden muotojen katoaminen nähdään yhteiskunnallisten ongelmien aiheuttajana ja ratkaisua näihin haetaan niin ikään yhteisöistä. Tähän suuntaukseen sijoittuvat Saastamoisen (2012, 48–52) mukaan ennen kaikkea kommunitarismi ja niin kutsuttu kolmannen tien hyvinvointimalli. Saastamoisen (2012, 48–52) mukaan kommunitarismissa liberalismille tyypillinen individualismin ja yksilönvapauden korostaminen nähdään ongelmallisena. Toisaalta myös hyvinvointivaltiota pidetään haitallisena, sillä hyvinvointivaltiolla ajatellaan olevan kansalaisia passivoiva vaikutus. Kommunitaristisen näkemyksen mukaan hyvinvointivaltio poistaa tarvetta ihmisten vapaaehtoiselle huolenpidolle toisistaan ja ympäristöstään. Valtion tarjoamien hyvinvointipalvelujen käytön ja niihin luottamisen sijaan ihmisten tulisi

ottaa vastuuta yhteisöissään erilaisten vapaaehtoistyön muotojen kautta. Sosiologi Anthony Giddensin (1999) ideoima kolmas tie on tapa yhdistää julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimintaa. Mallin on Isossa-Britanniassa tuonut käyttöön maan entinen pääministeri Tony Blair. (Saastamoinen 2012, 48–52.)

Kyynisessä yhteisöajattelun suuntauksessa yhteisöt nähdään uudenlaisen hallinnan ilmentymänä (Saastamoinen 2012, 52–56). Tässä näkemyksessä positiivissävytteinen yhteisöpuhe nähdään sumuverhona tavoitteelle edistää markkinakuria, konservatiivisia arvoja ja yksilönvastuuta. Kommunitaristista yhteisökäsitystä on tässä suuntauksessa kritisoitu nostalgisoivaksi sekä moniarvoisuuden ja monikulttuurisen toimintaympäristön kannalta ongelmalliseksi. (Saastamoinen 2012, 52–56.)

Innostuneet yhteisötulkinnat liittyvät, Saastamoisen (2012, 57–58) jaottelun mukaan, postmodernin aikakauden teoretisointiin. Yhteiskuntatieteellisessä akateemisessa kirjallisuudessa hahmotetaan parhaillaan elämämme aika joko myöhäismodernina tai postmodernina, eli jälkimodernina. Näitä näkemyksiä erottaa niiden suhde niitä edeltäneeseen moderniin aikakauteen. Postmodernit yhteisöt on nähty yksilölliseen elämäntapaan liittyviksi. Postmodernissa yhteisöllisyydessä yhteisöjäsenyydellä haetaan yhteyttä toisiin jonkun samankaltaisuuden perusteella, tavoitellaan esteettisyyttä tai ajetaan poliittisia tavoitteita. (Saastamoinen 2012, 57–58.) Jock Young (2007, 194–196) on hahmotellut myöhäismodernin yhteisön erityispiirteitä. Youngin mukaan jälkimoderni yhteisö on pluralistinen. Erilaisuutta luovat tekijät voivat luoda jakolinjoja yhteisöjen välille, mutta myös toimia yhdistävä tekijänä yli yhteisörajojen kun eri ominaisuudet risteävät. Jälkimodernit yhteisöt vaihtelevat intensiteetiltään, ne voivat olla tiiviitä tai atomisoituneita. Myöhäismodernit yhteisöt ovat koostumukseltaan tilapäisiä, minkä lisäksi intensiteetti ja tiiviys vaihtelee. Yksilöiden kokemuksessa tämä näkyy myös, jolloin yksilöiden elämänkerroissa näkyy liukuminen lähemmäs ja kauemmas suhteessa yhteisöihin. Yhteisöt toimivat välittyneesti ja virtuaaliympäristöt luovat pohjaa yhteisöjen yhteydenpidolle. Yhteisöjen tilapäisyys ja jäsenten erillisyys luo tilanteen, jossa henkilökohtaisiin valintoihin liittyvä riskinarviointi jää paljolti yksilöille. Yhteisö ei valvo jäsenistöään tarkasti, jolloin jäsenyyteen ei välttämättä liity jäsenyyteen liittyvää luottamuksen kokemusta jäsenten kesken. Vaurauden ja yhteiskunnallisen aseman epätasainen jakautuminen luo kiistoja yhteisöjen sisälle. Yhteisöt elävät jatkuvan uudelleenmäärittelyn tilassa oman historiansa ja omien rajojensa suhteen. (Young 2007,

194–196; Saastamoinen 2012, 59–60). Seuraavissa alaluvuissa käyn läpi yhteiskuntatieteellistä yhteisökeskustelua. Luvun lopuksi keskityn omassa alaluvussaan vielä kollektiivisen poliittisen toiminnan tarkasteluun yhteisöjen näkökulmasta.

2.1 Yhteisö ja yhteiskunta

Modernisaatioksi kutsuttu yhteiskunnallinen murros oli usein 1800- ja 1900-lukujen taitteessa kirjoitettujen yhteiskuntatieteellisten tekstien kommentoinnin aiheena. Kirjallisuudesta hahmottuu aikalaisten huoli yhteisöjen ja yhteisyyden kokemusten kohtalosta, kuin myös uuden elämänmuodon tarjoamista uusista mahdollisuuksista. (Saastamoinen 2012, 57.) Modernisaatioon liittyy sellaisia ilmiöitä, kuin teollistuminen, muuttoliike, kaupungistuminen ja kapitalismin nousu (Saastamoinen 2012, 57).

Ferdinand Tönnies (2001) on eritellyt ihmisten yhteenliittymiä *Gemeinschaft* ja *Gesellschaft* -käsitteidensä kautta. Tönniesin (2001, 18–19, 22) *Gemeinschaft* (yhteisö) viittaa läheiseen, yksityiseen ja perinteiseen yhteisöllisyyteen ja *Gesellschaft* (yhteiskunta, yhdistys) sopimukselliseen rationaaliseen ja pinnalliseen yhteiskuntaan. *Gemeinschaft* viittaa pieneen, tiiviiseen, läheisiin ihmissuhteisiin perustuvaan, lähellä toisiaan asuvien ihmisten yhteisöön. *Gemeinschaftin* arkkityyppi olisi pieni maalaiskylä. Tönnies (2001, 18–19, 22) sijoittaa yhteisön esimoderniin tai traditionaaliseen aikakauteen, kun taas modernille ajalle tyypillisestä ihmisten yhteenliittymästä hän käyttää käsitettä *Gesellschaft*, joka on käännettävissä joko yhdistykseksi tai yhteiskunnaksi.

Ihmisen hyvinvoinnin kannalta *Gemeinschaft* olisi näistä kahdesta tyypistä Tönniesin mukaan myönteisempi. Tönniesille *Gemeinschaft* liittyy teollistumisen myötä merkitystään menettävään agraariseen elämänmuotoon, josta hän kirjoittaa nostalgisoiden (Tönnies 2001, 18–19, 22; Saastamoinen 2012, 33–36). *Gemeinschaftiin* lukeutuvat poissulkevat, tuttuuteen perustuvat ihmissuhteet. Yhteisön (*Gemeinschaft*) Tönnies liittää yksityisen piiriin, perheeseen ja kotiin. Ideaalityypisiksi *Gemeinschaft*-suhteiksi hän näkee äidin ja lapsen välisen suhteen, pariskunnan osapuolten välisen suhteen sekä toisensa sisaruksiksi tunnustavien henkilöiden välisen suhteen. Tönniesin *Gemeinschaft*-suhteet voitaneen ymmärtää luonteeltaan kiintymyssuhteiksi. (Tönnies 2001, 18–19, 22.)

Gesellhaftille sen sijaan leimallista on toiminta julkisen piirissä, ulkona maailmassa. (Tönnies 2001, 18.) Yhdistykset asettuvat Tönniesin käsitteellisessä jaottelussa Gesellshaftin piiriin. Yhdistys perustetaan jotakin ulkoista tavoitetta varten, eikä se ole luonnostaan syntyvä ihmisten yhteenliittymisen muoto kuten vaikkapa perhe, jonka Tönnies luokittelee yhteisöksi. (Tönnies 2001, 18.) Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan kontekstissa yhdistysten perustamisen syyt voivat liittyä toiminnan legitimointiin tai se voi mahdollistaa yhteistoiminnassa vaadittavan rahaliikenteen tai ulkoisen rahoituksen hakemisen. Yhdistyksillä on kansainvälisessä vertailussa katsottuna suomalaisessa kansalaisyhteiskunnassa melko poikkeuksellinen, erityisen merkittävä asema (Stenius 2010, 29–31).

Tönniesin (2001) Gemeinschaft on ainakin siinä mielessä suomalaista kontekstia ajatellen jäänyt taakse, että ihmisen elämää nykyisissä länsimaissa hyvin harvoin määrittää yksi tiivis yhteisö, josta yksilö olisi riippuvainen itsensä hengissä pitämiseksi. Ihmisten yhteenliittymät ovat vapaavalintaisempia kuin ehkä joskus aiemmin. On myös yhä tyypillisempää olla useiden löyhien yhteisöjen jäsen samanaikaisesti. Näin ollen yhteisömme ovat menettäneet sekä kahlitsevuuttaan, että tuttuuteen perustuvaa lämpöään. Toisaalta voitaisiin ajatella ettei lämpimän suhteen muodostaminen toisiin yksilöihin tai yhteisöihin edellytä, että näiden seurasta herättäisiin joka aamu tai että oma kohtalo olisi jaettu saman yhteisön muiden jäsenten kanssa. Ihmisten ryhmittymillä on nykyaikana myös varaa sallia esimerkiksi poikkeavuutta, alentunutta toimintakykyä tai jopa omien sääntöjensä rikkomista, kun niiden jäsenten päivittäinen selviytyminen ei ole riippuvainen yhteisön muiden jäsenten suoritusasosta tai kuuliaisuudesta.

2.2 Kaupunki ja kilpailu

Émile Durkheimin (1990) mukaan mekaanista solidaarisuutta syntyy maantieteellisesti muodostuneessa pienyhteisössä, jossa traditiot, uskomukset ja tavat luovat yhteisöllisyyden perustan. Mekaaniseen solidaarisuuteen ei liity pitkälle vietyä työnjakoa. Durkheimin (1990, 111–129) orgaaninen solidaarisuus liittyy kaupungistumiseen. Kaupungissa työnjako edellyttää yksilöä tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan suhteessa muihin. Orgaanisessa solidaarisuudessa yksilöt ovat edelleen riippuvaisia toisistaan, mutta tässä elämisen muodossa riippuvuuden synnyttää työnjaon eriytyminen. Modernissa

kaupungissa vapaus perinteisistä yhteisöistä ja niiden traditioista luo tilan, jossa on mahdollista muodostaa uudenlaisia yhteisöjä. (Saastamoinen 2012.; Durkheim 1990) Moderniin siirryttäessä sopimukselliset suhteet ovat lisänneet merkitystään sukulaisuuteen perustuvien suhteiden menettäessä valtaansa. Yhteiskunta on korvannut yhteisöjä turvaamalla yksilön oikeudet siten, ettei tämän yhteisö, oli se sitten perhe, kylä tai heimo, voisi käyttää yksilöön sellaista valtaa, jota yhteiskunta ei salli. Vasta yhteiskunta on siis mahdollistanut sellaisen yksilön valinnanmahdollisuuden, joka vielä esimoderneista yhteisöistä on puuttunut. (Lehtonen 1990, 109–111.)

Modernisaation teoreetikoihin lukeutuvan Simmelin mukaan suurkaupunki kaikkine aistiärsykkeineen aikaansaa ihmisissä hermoston yliaktiivisuutta. Hän esittää että suurkaupungissa ihmiset joutuvat käyttämään enemmän järkeään kuin tunteitaan suojautuakseen Simmelin väkivaltaiseksi kuvaamalta suurkaupungilta. (Simmel ym. 2005, 28–29.) Suojautumisen tarve kohdistuu ennen kaikkea juurettomuuteen, josta suurkaupunkilainen Simmelin (2005, 29) mukaan kärsii. Vaikuttaisi siltä, ettei Simmelin mukaan suuressa kaupungissa ole sijaa tunteille, sillä se ei kykene tarjoamaan samaa pysyvyyttä kuin pienempi paikkakunta tai maalaiskylä.

Myönteisenä puolena suurkaupungeissa Simmel (2005, 39) näkee vapauden pikkumaisuuksista ja ennakkoluuloista, joilla taas on vahvempi vaikutus ihmisiin maaseudun kiinteissä pieniyhteisöissä. Helkaman, Myllyniemen ja Liebkindin (2013, 294–295) mukaan ennakkoluulot ovat ihmisillä yleisiä, mutta usein paheksuttuja. Tästä syystä jopa rakenteellisesti äärimmäisen ennakkoluuloisissa yhteisöissä on tyypillistä selittelyllä peittää ennakkoluulojen vallitsevuus. Ennakkoluulojen perusteella tehdyt oletukset etnisen taustan, sukupuolen tai muiden tekijöiden perusteella voivat oleellisesti kaventaa niiden ihmisten mahdollisuuksia, joihin nämä ennakkoluulot kohdistuvat. Ennakkoluulot ovat inhimillisiä ja usein syvälle kulttuuriin piirtyneitä, mutta samalla haitallisia ennakkoluulojen kohteena oleville. (Helkama ym. 2013, 294–295.)

Kapitalismin kriitikkona tunnetun Karl Marxin (1970, 70–75; ks. myös Saastamoinen 2012, 38) mukaan markkinatalous asettaa ihmiset kilpailemaan toistensa kanssa (Marx & Engels 1919, 53). Kapitalismi edistää korkealle eriytyneen työnjaon muodostumista, mikä synnyttää runsaasti vieraannuttavaa työtä. Kapitalismia voidaan siis Marxin mukaan aikaansaamansa kilpailuasetelman ja vieraantumisen johdosta pitää uhkana yhteisöjen

muodostumiselle. (Marx & Engels 1919, 39–43, 53, 66.) Autonomisten ja tasa-arvoisten yhteisöjen muodostuminen seuraisi kommunismiin siirtymisestä. (Saastamoinen 2012, 38; Marx 1970, 70–75.) Max Weber näki niin ikään sopimuksellisuuden ja kaupankäynnin urbaanin yhteisöllisyyden piirteinä, muttei suhtautunut niihin yhtä kielteisesti kuin Marx. Weberin mukaan urbaani yhteisöllisyys tarjoaa mahdollisuuden tavoitella keskiaikaisen kaupungin tyyppistä ideaalimallia, jossa yhteisö perustuu kaupankäynnille ja sopimuksellisuudelle. (Saastamoinen 2012, 38; Weber, M. & Hietaniemi 1992.)

2.3 Postmoderni ja toive uudesta yhteisöllisyydestä

Riippuen siitä, kenen käsitteistöä haluamme aikakaudestamme käyttää elämme tämän tutkielman kirjoittamisen aikaan jälkimodernia, myöhäismodernia tai postmodernia aikaa (Saastamoinen 2012, 57). Eronteko näiden käsitteiden välille ei ole tämän tutkielman kannalta relevantti, joten käytän tässä alaluvussa sen kirjoittajan käyttämää käsitettä, johon kulloisessakin osuudessa viitataan. Postmoderni on 1900-luvun loppupuolella länsimaissa nykyisen muotonsa saanut modernia aikaa seurannut aikakausi (Zygmunt Bauman 1992, 187). Postmoderniin liittyy luopuminen modernismiin sisältyneestä uskosta suoraviivaiseen edistykseen, minkä lisäksi postmodernia aikaa leimaa moniarvoisuus (Bauman 1992, vii–ix). Postmoderni hylkää moderniin sisältyneen pyrkimyksen täyttää epävarmuuden aikaansaama pelottava tyhjiö. Tyhjiön pelko ei poistunut modernin aikakauden hiipuessa, vaan se tuli yksityistetyksi, eikä postmoderni ole juuri kyennyt tarjoamaan ratkaisua pelon lievittämiseksi. (Bauman 1992, xvii–xix.) Kollektiivisen ratkaisun etsinnästä luopumisen myötä yksilö joutuu nyt etsimään pakotietä tyhjiydestä sosiaalisen organisaation tarjoamasta valikoimasta eli markkinoilta. Yksilölle tämä tarkoittaa vapautta kollektiivisista ratkaisuista, mutta myös pelon yksityistymistä kollektiivisten ratkaisujen puuttuessa. (Bauman 1992, xvii–xix.)

Universaalin järjen sijaan ratkaisua tyhjiyteen etsitään postmodernina aikana kuvitelluista yhteisöistä (engl. *imagined communities*) (Benedict Anderson 2006, 5–7; Bauman 1992, xvii–xix). Anderson (2006, 5–7) viittaa kuvitellun yhteisön käsitteellään ennen kaikkea kansallisiin yhteisöihin ja se liittyy nationalismiin ilmentymiin. Baumanin (1992, xvii–xix) kuviteltu yhteisö eroaa esimerkiksi Tönniesin (2001) *Gemeinschaftista* sillä, että fyysisen läheisyyden sijaan kuviteltua yhteisöä pitävät kasassa sen jäseniksi itse itsensä

määritelleiden ihmisten tunneside kyseiseen kuviteltuun yhteisöön, mikä vastaa Andersonin (2006, 5–7) tapaa käsitteellistää kuviteltu yhteisö. Kun Bauman (1992, 198) kirjoittaa kuvitelluista yhteisöistä kuvaa hän eri ilmiötä kuin kirjoittaessaan ns. perinteisistä yhteisöistä, joihin hän viittaa ainoastaan yhteisöinä. Kuvitellut yhteisöt ovat Baumanille leimallisesti postmoderni tunteeseen ja spektaakkeliin nojaava ilmiö, kun taas yhteisöt ovat traditionaaliselle elämänmuodolle tyypillisiä, suljettuja ja tiukkojakin normeja asettavia ihmisten yhteenliittymiä (Zygmunt Bauman 2001, 4–5).

Baumanin (2001, 7–20) näkemykselle (traditionaalisista) yhteisöistä keskeistä on postmodernin ihmisen konflikti yksilönvapauden ja yhteisöön kuulumisen välillä. Mitä tiiviimmän yhteisön osana ihminen on, sitä tiukemmin yhteisön sosiaaliset normit määrittävät ihmisen elämää, jolloin turvallisuus ansaitaan menetettävän vapauden hinnalla. Bauman (2001, 7–20) kirjoittaa ihmisen kaipuusta yhteisöön kaipuuna johonkin sellaiseen, jota ei koskaan ole edes ollut, eikä sitä myöskään ole mahdollista saavuttaa. Kaipuu yhteisön lämpöön on tämän näkemyksen mukaan tuomittu jäämään ikuisesti täyttymättömäksi haaveeksi. Bauman on skeptinen perinteisen yhteisöllisyyden mahdollisuuksiin postmodernissa yhteiskunnassa. (Bauman 2001, 7–20.)

Baumanin (2001) mukaan olisi aiheellista hylätä tällainen nostalgisoiva yhteisökäsitys, sillä sellaista haaveiden yhteisöä, jossa yksilö voisi kokea kestäväää turvallisuudentunnetta ja lämpöä ei ole todellisuudessa olemassa. Todellisessa maailmassa ilmenevät yhteisöt ovat Baumanin mukaan enemmänkin linnakkeita, joiden on jatkuvasti puolustauduttava ulkoisia vihollisia vastaan ja jota repivät sisäiset ristiriidat. (Bauman 2001, 14–15.) Kyynisestä yhteisönäkemyksestään huolimatta Bauman toteaa, että nykymaailmassa olemme kaikki riippuvaisia toisistamme, eikä kenenkään ole mahdollista muokata yksinään omaa kohtaloaan (Bauman 2001, 149). Baumanin mukaan, mikäli haluamme saavuttaa jonkunlaisen aikaamme soveltuvan yhteisöllisyyden, on sen perustuttava yksilöiden autonomialle. Postmodernin ajan ihmiset tarvitsevat toisiaan selvitäkseen elämänsä haasteista, mutta ihmisten yhteisön on muodostuttava jakamisen ja välittämisen perustalle. Baumanin mukaan yhteisön on kannettava huolta ja vastuuta ihmisten tasa-arvoisesta oikeudesta olla ihmisiä ja heidän tasa-arvoisista mahdollisuuksista harjoittaa tuota oikeutta. (Gerard Delanty 2010, 91–92.; Bauman 2001, 149–150.)

Baumanille (2001, 22–23) yhteisön saavuttamattomaksi tuomittu kaipuu on osittain kriisiä turvallisuuden ja vapauden yhteensovittamattomuudesta. Samassa hengessä Ulrich Beck (1992, 92–93) huomauttaa, että kun individualisaation johdosta haluamme yksilöinä autonomisesti hallita omaa varallisuuttamme, aikaamme, elintilaamme ja kehoamme, saattaa tämä asettaa meidät hyvin epävarmaan tilanteeseen silloin kun ihmisryhmiin kohdistuu sosiaalisia ongelmia. Beckin (1992, 94–95) mukaan kilpailu on yksi tapa hakea individualistista ratkaisua laajempiin sosiaalisiin ongelmiin, kuten työmarkkinoiden epävarmuuteen. Toisaalta tarve kilpailla työmarkkinoilla markkinoimalla oman työn ainutlaatuisuutta korostaa individualisaatiota edelleen. Tilanteessa, jossa ihmisillä olisi jaettu tausta esimerkiksi koulutuksen tai yhteiskuntaluokan suhteen katoaa näiden yksilöiden muodostama yhteisö kilpailuasetelmalle altistuessaan Beckin (1992, 94–95.) ilmaisua käyttäen: ”kilpailun happokylvyssä”. (Beck 1992, 94–95.) Kilpailun haitallisuus luokkaan perustuville yhteisöille ei ole erityisesti postmoderni ajatus vaan siitä kirjoittivat Marx ja Engels (1919, 53) Kommunisisessa manifestissaan jo vuonna 1848. Voitaisiin ajatella, että Marxin hahmotteleman luokkatietoisuuden sijaan ihmiset ovat simmeliläisittäin sitoutuneet ohuilla siteillä yhä useampiin sosiaalisiin piireihin, joiden muodostumisperuste on jokin muu kuin heidän taloudellinen asemansa tai yhteiskuntaluokkansa (Georg Simmel ym. 1989).

Pierre Bourdieu (1986, 242) ei varsinaisesti keskittänyt huomiotaan yhteisöön, mutta hänen näkemyksensä pääoman eri muodoista soveltuu hyvin sosiaalisen rakenteen sisäisten valtakamppailujen tarkasteluun. Pääoman lajien avulla yksilöt kilpailevat erilaisilla toiminnan kentillä (Bourdieu 1986, 242). Bourdieu (1986, 243–244) kirjoittaa, kuinka eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvat lapset suoriutuvat opinnoissaan eri tavoin ja että tähän suoriutumiseen vaikuttaa heidän kodeissaan omaksumansa kulttuurinen pääoma. Kulttuurinen pääoma voi ottaa kehollistuneen, objektifioituneen tai institutionalisoituneen muodon. Kehollistunut kulttuurinen pääoma on sitä tietoa, osaamista ja käyttäytymisen tapaa, jonka yksilö on omaksunut. Objektifioitunut kulttuurinen pääoma koostuu nimensä mukaisesti yksilön hallussa olevista esineistä, kuten kirjoista, kuvista, sanakirjoista ja koneista. Institutionalisoitunut kulttuurinen pääoma koostuu tutkinnoista ja muista pätevyyksistä, joiden tarkoitus on vakuuttaa yksilön hallitsevan tietynlaista kulttuurista pääomaa. (Bourdieu 1986, 243–244.) Bourdieun (1986, 248–252) sosiaalinen pääoma puolestaan on niiden todellisten tai potentiaalisten pääomien määrä, joka kytkeytyy yksilön asemaan sosiaalisessa ryhmässä. Yksilön hallitseman sosiaalisen pääoman määrä riippuu

hänen sosiaalisen verkostonsa laajuudesta ja tuon verkoston kunkin jäsenen hallitsemista henkilökohtaisista pääomista. Poikkeuksena taloudelliseen ja kulttuuriseen pääomaan sosiaalinen pääoma koostuu yksilön sosiaalisen verkoston jäsenten hallitsemista muista pääoman muodoista. (Bourdieu 1986, 248–252.) Robert Putnam (1993) kirjoittaa myös sosiaalisesta pääomasta, mutta hänelle sosiaalisessa pääomassa on ennen kaikkea kyse yhteisöissä vallitsevasta keskinäisen luottamuksen määrästä.

Kaikki kirjoittajat eivät näe yksilöllistymistä leimallisesti postmodernina ilmiönä. Maffesoli (1996, 11) sijoittaa individualisaation moderniin aikaan ja kuvaa modernia seuraavaa (postmodernia) aikaa empaattiseksi aikakaudeksi, jolle luonteenomaista olisi erontekojen puuttuminen ja uusheimoisuus. Maffesolin (1996, 11) uusheimoja voitaisiin verrata Baumanin (1992, 198–199) heimopolitiikkaan (tribal politics). Heimopolitiikassa poliittiset heimot eivät alista jäseniä tiukalle normistolle, vaan ovat olemassa jäsentensä affektiivisen sitoutumisen myötä. Poliittisten heimojen rituaaleissa yhteisöllisyyttä luodaan ja ylläpidetään. Samalla rituaaleissa kamppaillaan julkisesta huomiosta, joka on muittenkin poliittisten heimojen tavoittelema niukka resurssi. (Bauman 1992, 198–199.) Durkheim (1990) puolestaan näki jo modernissa aikakaudessa mahdollisuuksia sosiaalisuuden uusille muodoille. Kirjassaan *Sosiaalisesta työnjaosta*, Durkheim tuo esille mekaanisen ja orgaanisen solidaarisuuden käsitteet. Mekaaninen solidaarisuus liittyy Durheimin mukaan traditionaaliin yhteiskuntiin, joiden koossapitävä voima on ihmisten samankaltaisuus (Durkheim 1990, 126–127). Moderni yhteiskunta sen sijaan perustuu Durheimin mukaan orgaaniseen solidaarisuuteen. Yhteiskunnallinen työnjako poistaa tarpeen samanlaisuudelle, mistä syystä modernissa yhteiskunnassa ihmisillä on enemmän vapautta kuin traditionaalisissa. (Durkheim 1990, 127–128.)

Maffesolin mukaan (1995, 27) rationaalisuuteen perustuva mekaaninen solidaarisuus on menettänyt ajankohtaisuutensa, mikä on luonut tilaa vaihtoehtoisille yhteisöllisyyden muodoille. Sosiaalisen elämän perusta ei enää ole jaettu kotitalous tai elämän antamat olosuhteet vaan sosiaalinen elämä hahmottuu jaetun tunteen ja yhteisen intohimon kautta. Maffesolin (1995, 27–28) postmodernissa yhteisöllisyydessä on hänen mukaansa kyse maalliseen hedonismiin kytkeytyvistä arvoista. Mekaanisen solidaarisuuden merkityksen väheneminen on antanut tilaa orgaanisen solidaarisuuden synnylle. Suhde toisiin ihmisiin poikkeaa modernin aikakauden vastaavasta. Muut ihmiset ovat niitä, joita kosketamme (emotionaalisesti) ja joiden kanssa teemme jotakin meitä koskettavaa. Luova, vailla

tarkoitushakuisuutta toteutuva yhdessä tekeminen suosii Maffesolin mukaan yhteisöllisyyden tunnetta, samoin kuin kollektiivisten emootioiden kokeminen. (Maffesoli 1995, 56–56.)

Maffesoli (1995, 41) liittää postmodernin yhteisöllisyyden kiinteästi tyyliin tai muotoon. Postmoderniin liittyvä esteettinen paradigma ilmenee hänen mukaansa siinä, että muodosta huolehtiminen on aikakaudelle tyypillistä. Muodon ja sisällön välillä on jatkuvaa vuorovaikutusta, mutta toisaalta sisältöä ei ole olemassa ilman muotoa. (Maffesoli 1995, 41–42.) Tyyli on Maffesolilla laajempi käsite kuin pelkästään viihteeseen tai taiteeseen liittyvä tyylisuunta tai muotokielen samankaltaisuus. Hän kirjoittaa tyylistä ”aikakauden yhteiskuntana”. Tyyli on siis ikäänkuin asioiden tekemisen, muotoilun ja elämisen tapa. Aikakauden tyyli muodostuu siinä elävien ihmisten tyylien yhteisistä piirteistä. Sisältö pyritään esittämään mahdollisimman houkuttelevassa muodossa. (Maffesoli 1995, 37–39.) Maffesolin (1995, 42) mukaan tyyli on vuosisadan lopulla hahmottuneen sosiaalisuuden ”syy ja seuraus”. Sosiaalisissa ryhmissä ihmiset elävät tiettyjä tyylejä, jotka muodostavat kyseisen ihmisen (Maffesoli 1995, 45). Tässäkään mielessä siis sisältöä ei ole ilman muotoa. Ihminen koostuu sosiaalisten ryhmiensä parissa omaksumistaan tyyleistä.

Postmoderniin on liitetty ajatus poliittisen osallistumisen luonteen muuttumisessa historian kuluessa. Tämän päivän poliittista osallistumista on kuvailtu projektimaiseksi tai tilapäisluontoiseksi. (Kestilä-Kekkonen 2014.) Maffesolin (1995, 55) mukaan politiikka onkin käynyt läpi transfiguraation eli täydellisen muodonmuutoksen. Maffesolin postmoderni politiikka antaa sijaa ”kotoisalle”, joka puolestaan on tunteen kulttuurin selvin ilmaus (Maffesoli 1995, 55).

Delantyn (2010, 118) mukaan postmoderneille yhteisöille tyypillinen piirre on hauraus, poikkeuksena lähinnä ystävyyteen perustuvat henkilökohtaiset yhteisöt (personal communities), jotka nekin ovat huokoisia ja rajoiltaan epäselviä (ambivalent). Ihmisten asuessa yhä useammin kaukana perheistään ovat muun tyyppiset ihmissuhteet alkaneet ottaa sitä roolia, joka on aiemmin liittynyt sukulaisuussuhteisiin (Delanty 2010, 114; Pahl 2000). Pahlin (2000) mukaan ystävyyssuhteet tarjoavat nykyisin sitä käytännön apua ja sosiaalista tukea, jonka lähteenä perhe on aiemmin nähty. Pahl ja Spencer (2004, 203–205) ovat tutkineet henkilökohtaisia yhteisöjä (engl. personal communities). Heidän tarkastelunsa kohteina olivat aktiiviset ja merkityksellisiksi koetut siteet, joihin tutkittavat

olivat osallisina. Pahl ja Spencer (2004, 205) korostavat, etteivät tarkastele henkilökohtaisia yhteisöjä individualisaation signaaleina beekiläisessä mielessä (ks. Beck 1992, 92–95). He näkevät henkilökohtaiset yhteisöt lähimpänä postmodernissa saavutettavissa olevana mallina yhteisöelämälle: ”Our contention is that personal communities are the closest we can get to postmodern community life.” (Pahl & Spencer 2004, 205.) Pahl ja Spencer (2004, 201–203) ovat hahmotelleet oman tarkastelunsa lähtökohdaksi nelikentän, jossa ihmissuhteet voivat asettua yhteen neljästä sektorista. Taulukossa 1 näkyvät Pahlin ja Spencerin (2004, 201–203) luokitukset tiivistetyssä taulukkomuodossa. Kirjoittajat huomauttavat, ettei näitä kategorioita tule ajatella selvärajaisiksi ihmissuhteiden luokiksi vaan vain ymmärtämisen välineeksi. Sektorissa A ovat korkean sitoutumisen ”annetut” suhteet, eli ne perhesuhteiden tai muihin olosuhdetekijöiden perusteella muodostetut suhteet, joihin yksilö on vahvasti sitoutunut. Sektorin B suhteet ovat matalan sitoutumisen annettuja suhteita, joihin voisivat lukeutua vaikkapa etäisemmät sukulaissuhteet. Sektoreille C ja D asettuvat vastaavasti korkean ja matalan sitoutumisen valitut suhteet, eli ne ihmissuhteet, jotka yksilö on muodostanut omasta valinnastaan ja sitoutunut vaihtelevalla voimakkuudella. (Pahl & Spencer 2004, 201–203.)

Taulukko 1: Sitoutuminen ja valinta ihmissuhteissa (Pahl & Spencer 2004, 201)

	Korkea sitoutuminen	Matala sitoutuminen
Annettu ihmissuhde	A	B
Valittu Ihmissuhde	C	D

2.4 Kollektiivinen toiminta ja poliittiset yhteisöt

Tässä aluvussa kuvaan poliittista yhteisöllisyyttä ja yhteistoimintaa. Tavoitteena on vetää yhteen klassisia yhteisötarkasteluja ja tämän tutkielman poliittiseen järjestötoimintaan suuntaavaa katsetta. Yhteisöllisyyden kanssa analogisena voitaisiin pitää Hannah Arendtin ilmaisua yhteen tuleminen. Eräsaaren (2012, 68) mukaan Arendtin yhteen tuleminen tulisi ymmärtää laajasti tarkoittamaan konkreettista tapaamista, keskustelua, argumentointia, toisten kuuntelemista ja yhdessä tekemistä. Hannah Arendt (1998, 22–23) kirjoittaa toisten ihmisten olemassaolon olevan ehto ihmisyydelle. Ihminen, joka on olemassa täysin muista ihmisistä irrallisena, ei hänen mukaansa voi todella olla ihminen. Hän voi tehdä työtä, mutta hän ei voi ryhtyä toimintaan. Arendtin mukaan nimenomaan toiminta erottaa

ihmisen muista olennoista. Arendt tarkastelee myös ihmiselämän jakautumista erilaisiin olemisen sfääreihin: yksityiseen, poliittiseen ja sosiaaliseen. Yksityisen alue liittyy kotiin ja reproduktiiviseen työhön, elämän perusedellytysten tuottamiseen. Poliittinen, eli julkinen alue liittyy yhteisistä asioista päättämiseen. Sosiaalinen alue taas liittyi Arendtilla talouteen, sosiaalisen alueella taloudellisen näkemyksen ohjaamana ihmisten asioita hoidetaan ikään kuin valtavan kotitalouden asioita. Sosiaalisen toiminnan alue on Arendtin mukaan melko uusi. (Arendt & Canovan 1998, 22–23.)

Arendtin tapa käyttää termiä sosiaalinen kuvaamaan kansantalouden piiriä on epätyypillinen. Sen sijaan oivaltava on hänen tapansa jakaa yhteisten asioiden hoito poliittiseen ja sosiaaliseen. Tässä jaossa poliittinen on se alue jolla asioista voi väitellä ja kiistellä. Sosiaalinen Arendtin määritelmän mukaan taas alue, jossa asiat hoidetaan despoottisesti jonkun parhaaksi katsomalla tavalla. (Arendt 1998, 28–29.) Suomen poliittisessa ilmapiirissä sosiaalinen tällä tavoin ymmärrettynä tuntuukin vallanneen alaa poliittiselta. Poliittisen piirin häviäminen sosiaalisen vallatessa siltä tilaa huolestutti jo 1950-luvulla Hannah Arendtia (Arendt & Canovan 1998).

Alberto Meluccin (1996, 83) mukaan kollektiivisen identiteetin luominen ja säilyttäminen on oleellista kaikille yhteiskunnallisille liikkeille, sillä se mahdollistaa kollektiiviseen toimintaan liittyvän positiivisen tunnelatauksen. Tämän kollektiivisen yhteisyyden (engl. *collective "we"*) on säilytettävä eheydensä voidakseen motivoida kollektiivista toimintaa. (Melucci 1996, 83.) Kollektiivinen identiteetti on yksilöiden luoma ja neuvottelema. Kollektiiviseen toimintaan liittyy aina jonkinasteinen emotionaalinen panos, eivätkä osallistumisen motivaatiot Meluccin mukaan ole redusoitavissa kustannus-hyötylaskelmiin. (Melucci 1996, 71.) Myös Baumanin (Bauman 1992, xix–xx) mukaan nimenomaan tunne sitoo jäsenet kuviteltuun yhteisöönsä, vaikka usein vain lyhyeksi aikaa. Kuviteltu yhteisö pitää itseään kasassa rituaaleilla tai emotionaalisilla speaktaakkeleilla, jollaisiksi Bauman laskee esimerkiksi mielenosoitukset. (Bauman 1992, xix–xx.) Postmodernille kuvitellulle yhteisölle luonteenomaista on kilpailu huomioista muiden yhteisöjen kanssa (Bauman 1992, xix–xx). Baumanin tapa käyttää kuvitellun yhteisön käsitettä ja Meluccin ajatukset sosiaalisten liikkeiden kollektiivisesta identiteetistä soveltuvat mielestäni hyvin nykyaikaisten poliittisten järjestöjen toiminnan tarkasteluun.

Mikko Salmelan (2011, 61–63) mukaan kollektiiviset tunteet ovat solidaarisuuden keskeinen elementti. Hänen mukaansa kollektiivisia tunteita käsitelleet tutkijat ovat usein lähestyneet aihettaan hyvin yksilökeskeisestä näkökulmasta, taustalla ajatus siitä, että kollektiiviset tunteet ovat palautettavissa yksilön tunteisiin. Randall Collins (2004, 5–6) ottaa lähtökohdaksi tilanteen yksilön sijaan. Collinsin (2004, 41) mukaan yhteiskuntaa pitävät kasassa vuorovaikutusrituaalit, joiden tehtävänä on luoda ja ylläpitää solidaarisuutta yhteiskunnan kilpailevien, keskenään eriarvoisten, ryhmien sisällä. Rituaali itsessään luo jaottelua ihmisten välille, ensinnäkin niiden välille, jotka osallistuvat rituaaliin ja niiden välille jotka eivät. Toiseksi jako syntyy rituaalin johtajien ja seuraajien välille. (Collins 2004, 41.) Collinsin vuorovaikutusrituaaliteorian keskeinen elementti ovat ne tilanteet, joissa yksilöiden huomio on suuntautunut samaan kohteeseen ja joissa yksilöt kokevat emotionaalista synkronisaatiota. Aikaansaadut jäsenyyden tunteet tulevat liitetyiksi kognitiivisiin symboleihin. Rituaalit ovat emotionaalisia ”huippukokemuksia”, jotka energisoivat yksilöitä toimimaan moraalisesti oikeaksi katsomallaan polulla. (Collins 2004, 41–42.) Vuorovaikutusrituaaleilla on siis Collinsia mukailleen mobilisoivaa voimaa. Yksilöt elävät kukin elämäänsä tapahtumaketjussa, jota Collins kuvaa vuorovaikutusrituaaliketjeksi. Käsitteellä hän viittaa siihen intensiteetiltään vaihtelevien tapahtumien tai rituaalien sarjaan, johon ihminen hakeutuu tai ajautuu. Ihmisten tunnekokemukset ja ajatukset saattavat vaihdella tilanteesta toiseen. (Collins 2004, 42.)

Salmela (2011, 67) tarjoaa kollektiivisten tunteiden määritelmää, jossa

”kollektiiviset tunteet ovat tyypillisesti tunteita, joita tiettyyn eetokseen eli yhteisiin päämääriin, arvoihin, normeihin tai uskomuksiin yksityisesti tai kollektiivisesti sitoutuneet yksilöt kokevat eetokseen liittyvällä perusteella ja kokemuksellisesti samalla tavoin ja ovat tietoisia siitä, että muut yksilöt tuntevat samoin.”

Tunteet ovat heikosti kollektiivisia jos niiden taustalla olevaan eetokseen on sitouduttu yksilöllisesti ja vahvasti kollektiivisia jos eetokseen on sitouduttu kollektiivisesti (Salmela 2011, 67; Tuomela 2007). Kollektiiviset tunteet vahvistavat Salmelan (Salmela 2011, 67) mukaan ryhmän jäsenten keskinäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta, silloin kun ne liittyvät ryhmän eetokseen tai symboleihin. Yhteiseen eetokseen, tai päämäärään sitoutuneen ryhmän jäsenet kokevat kollektiivisia tunteita liittyen ryhmän tavoitteen saavuttamiseen. Iloa jos tavoitteita saavutetaan, surua jos tavoite jää saavuttamatta, pelkoa jos tavoite on uhattuna tai vihaa uhkaksi koettua tahoja kohtaan. Emotionaalisiksi vapaamatkustajiksi

Salmela (2011, 70–72) kutsuu sellaisia henkilöitä, jotka muutoin toimivat yhdenmukaisesti ryhmän kanssa, mutta eivät ole sitoutuneita ryhmän eetokseen. Sitoutumisen puuttuminen tai heikkous johtaa Salmelan mukaan siihen, että eetokseen liittyvät tapahtumat eivät herätä vapaamatkustajassa samoja tunteita kuin sitoutuneilla ryhmän jäsenillä. (Salmela 2011, 70–72.)

Mario Diani (1992, 109–110) on luokitellut sosiaalisten liikkeiden verkostojen piirissä ilmenevistä yhteyksistä. Hän jaottelee nämä linkit 1) organisaatioiden välisiin yhteyksiin (engl. *exchanges*), 2) yksilön ja organisaation välisiin yhteyksiin ja 3) henkilökohtaisiin yhteyksiin. Näistä yksilöiden henkilökohtaiset suhteet ovat Dianin (1992, 110) mukaan avainasemassa yksilöiden päätöksissä liittyä organisaatioon tai kampanjaan. Vasemmistonuoret ry on yksittäinen järjestö, eikä sitä voida pitää sosiaalisena liikkeenä, mutta Dianin (1992, 109–110) jaottelu on sovellettavissa myös järjestön piirissä ja järjestöstä ulospäin muodostettavien suhteiden tarkasteluun.

Jäsenten väliset eroavaisuudet liikkeen sisällä saattavat Dianin (1992, 113) mukaan vaikuttaa liikkeen rakenteeseen. Erimielisyydet voivat johtaa liikkeen hajoamiseen, mutta myös muokata liikkeen rakennetta hajottamatta liikettä. Huomattavat erot sisäisissä virtauksissa voivat aikaansaada segmentoituneen rakenteen, jolloin ryhmät ja organisaatiot muodostavat vahvempia suhteita itseään aatteellisesti lähempänä oleviin toimijoihin. Tämä sisäinen jakautuneisuus saattaa muuttua ajan myötä. (Diani 1992, 113.) Vasemmistonuoret ry:n jäsenten parissa tehdyissä haastatteluissa esiintyikin mainintoja liittyen siihen, että ystävyysuhteita ja liittolaisuuksia järjestön sisällä muodostetaan usein aatteellisten tai mielipiteisiin liittyvien samankaltaisuuksien kautta.

Kiihkeän keskustelun aikana kyse on käsiteltävän asian lisäksi keskustelijoille heidän oman minuutensa suojelusta (Fischer 2009, 287; Ricardo Blaug 1999). Blaugin (1999, 153) mukaan yksi haaste demokraattisten foorumien toiminnalle on se, että keskustelijoiden poliittiset vakaumukset tai preferenssit voivat olla kiinteä osa heidän minäkuvaansa, jolloin yksilön ideoiden kritisointi saatetaan ottaa vastaan itseen kohdistuvana kritiikkinä. Tunteet voivat tuottaa ryhmälle merkittävän haasteen. Ryhmän on löydettävä tapa pärjätä keskusteluissa ilmenevien tunteiden kanssa, sillä minään kohdistuva uhka saattaa tuntua osallistujista niin vaaralliselta, että ryhmään osallistumista aletaan välttämään. (Blaug 1999, 153.) Tunteiden käsittelylle on Blaugin (1999, 154) mukaan oltava oma

menetelmänsä ja aikansa, sillä muuten asiakysymysten käsittely saattaa tukkeutua tunnepitoisen sisällön käsittelystä tai ryhmän toiminta ylipäättään vaarantua. Blaug (1999, 154) varoittaa suhtautumasta tunteiden käsittelyyn ajanhukkana, sillä osallistujien on saatava tukea ja heidän on voitava tuntea olonsa turvallisiksi pysyäkseen osana ryhmää. Yksilöiden välillä voi kuitenkin olla suuria eroja sen suhteen, millä tavoin ja missä määrin tunteita halutaan käsitellä. Siksi tapa käsitellä tunteita on Blaugin (1999, 154) mukaan sovittava yhteisesti.

3 TUNNENÄKÖKULMA YHTEISKUNTATIETEISSÄ

Emootioiden huomiointi jäi vähälle sosiologiassa etenkin ennen 1970-lukua, jolloin tunnekokemusten vaikutuksia ihmisten ja rakenteiden välisessä suhteessa alettiin hahmotella sosiaalitieteissä (Shilling 2002, 10). Tämä huomioimattomuus on osittain näennäistä, sillä klassisessa kirjallisuudessa tunteita käsiteltäessä ne on saatettu käsitteellistää nykykäytännöistä poikkeavasti. (Shilling 2002, 10.) Yhteiskuntatieteilijöitä ovat kiinnostaneet monet ihmiselämän osa-alueet, joita voidaan pitää emotionaalisesti latautuneina, kuten vaikkapa yhteisöt (esim. Ferdinand Tönnies 2001), uskonnolliset rituaalit (esim. Émile Durkheim teoksessa *Les formes élémentaires de la vie religieuse* eli Uskontoelämän alkeismuodot) ja ihmisten välinen mikrotason vuorovaikutus (esim. Erving Goffman). Edellä mainitusta syystä ei Shillingin (2002, 10) mukaan ole syytä ohittaa klassikoita käsiteltäessä tunteita yhteiskuntatieteissä. Nykyisin tunteiden sosiologia on vakiintunut erikoistumisala tieteenalan sisällä (Shilling 2002, 10–11). Jack Barbalet (2002, 1–3) argumentoi, että sosiaalisen järjestyksen selittäminen edellyttää väistämättä tunteiden huomioimista ja että nimenomaan tunteet toimivat välittäjänä toimijan ja rakenteen välillä.

Nykyisessä emootioiden filosofian ja psykologian tutkimuksessa John Deigh (2010, 17) hahmottaa kaksi pääsuuntausta. Toisessa emootiot ymmärretään tunteina tai tuntemuksina, affektiivisina tiloina. Tätä suuntausta kutsutaan neojamesiläiseksi William Jamesin mukaan. Toisessa emootioita pidetään johonkin objektiin suuntautuneita intentionaalisina mielentiloina, kognitiivisina tiloina, tätä suuntausta kutsutaan kognitivistiseksi ja sitä edustaa esimerkiksi Martha Nussbaum. (Deigh 2010, 10, 17, 20; Nussbaum 2013.) Nämä uudemmat näkemykset ovat korvanneet aiemman empiristisen käsityksen tunteista, joka vallitsi 1700- ja 1800-luvuilla. Perinteisessä empiristisessä käsityksessä ajatukset ja tunteet muodostivat yhtenäisen mielen kentän, joka oli ihmiselle itselleen täysin läpinäkyvä ja tietoinen. (Deigh 2010, 2.)

Martha Nussbaum (2013, 2) kritisoi näkökulmaa, jossa emootiot liitetään vain fasistisiin tai aggressiivisiin yhteiskuntiin ja tunteiden huomioiminen nähdään tarpeelliseksi vain tällaisille yhteiskunnille. Nussbaum (2013, 4) kirjoittaa kuinka yhteiskunnan toiminnalle suotuisten emootioiden ja asennoitumisten edistäminen sekä yhteiskunnalle haitallisten emootioiden ehkäiseminen ja hallinta ovat tarpeellisia kaikissa yhteiskunnissa.

Nussbaumin (2013, 4) mukaan emootiot ovat jääneet vähälle huomiolle niin liberaalissa filosofiassa, kuin liberaalien valtioiden hallinnossa, vaikka jotkut suuret poliittiset johtajat ovatkin taitavasti hallinneet suotuisten tunteiden ruokkimista.

Sigmund Freud haastoi aikoihinsa asti vallinneen empirisistisen näkemyksen, jonka mukaan emootiot ovat aina tiedostettuja. Freudin mukaan ihmisillä saattaa olla alitajuisia emootioita, joihin henkilöllä itsellään ei repression vuoksi ole pääsyä (Deigh 2010, 22–23; Freud 2005). Tässä tutkielmassa tarkastelemani aineiston pohjalta minun ei ole mahdollista ottaa huomioon haastateltavien alitajuisia tunteita, sillä alitajuisien tunteiden sanoittaminen haastattelutilanteessa olisi oletettavasti haastateltaville mahdotonta. Haastateltavien tunneilmaisujen tulkinassa keskityn siis tiedostettujen ja haastattelutilanteessa sanoitettujen emootioiden tarkasteluun.

Jack Barbalet (2002, 1) ymmärtää tunteen osallistumisena tai osallisuutena (engl. *involvement*). Ihminen voi kokea myönteistä tai negatiivista sidettä johonkin asiaan. Tunne on joka tapauksessa nimenomaan tämä emotionaalinen side, jonka ihminen muodostaa. Emootioon eivät siis Barbaletin mukaan sisälly ajatukset, joita ihminen tunteen perusteella muodostaa, eivätkä ihmisen tavat selittää kokemus itselleen. Tunne on kehollinen, asennoitumiseen (dispositioon) liittyvä kokemus, ei älyllisen päättelyn tai sanallistamisen tulos. (Barbalet 2002, 1.) Yksimielisyyttä siitä, sisältävätkö emootiot arvion kohteestaan ei ole. Edellä mainittu Nussbaum (2013, 9) on eri kannalla kuin Barbalet, käyttäen sellaista emootion määritelmää, jossa emootioon sisältyy aina jonkinlainen kognitiivinen arvio sen kohteesta.

Emootioista puhuttaessa voidaan Amélie Oksenberg Rortyn (2008, 20–23) mukaan erottaa niiden kohde (objekti), emootion välitön syy, ja emootion merkityksellinen syy. Myös Deigh erottaa emootion sen kohteesta. Pelko siis on hänen mukaansa pelkoa, riippumatta pelon kohteesta (2010, 19). Oksenberg Rortylle (2008, 20–23) emootion välitön syy viittaa siihen tapahtumaan tai asiaan joka aikaansaa emotionaalisen reaktion tietyllä hetkellä. Henkilö saa jotain sellaista informaatiota tai havaitsee aistiensa kautta jotain sellaista, joka aikaansaa tunteen. Ratkaisevaa on, mitä tuo asia tarkoittaa tälle henkilölle. (Oksenberg Rorty 2008, 20–23.) Emootion merkityksellisellä syyllä Oksenberg Rorty (2008, 21) viittaa henkilön emootioiden kausaalihistoriaan, niihin elämänkokemuksiin, jotka ovat muokanneet hänen tapaansa toimia ympäristössään. Tuossa kausaalihistoriassa voidaan

erottaa kolme toisiinsa kietoutunutta osa-aluetta: 1) henkilön psykologisen historian formatiiviset tapahtumat sekä henkilön totunnaiset taipumukset ajatella ja toimia 2) sosiaalisesti ja kulttuurisesti määritellyt emootiot ja niiden verbaaliset ja käyttäytymiseen liittyvät ilmaukset, sekä 3) henkilön fysiologiset ja geneettiset ominaisuudet ja taipumukset. (Oksenberg Rorty 2008, 20–23.)

Tässä tutkielmassa minulla ei ole mahdollisuutta arvioida emootioiden merkityksellisiä, eli haastateltavien elämäkokemuksiin liittyviä syitä, muutoin kuin sen pohjalta, mitä haastateltavat ovat minulle kertoneet (Oksenberg Rorty 2008, 21). Eikä minulla, aineistoni laadun vuoksi, ole mahdollisuutta analysoida tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden henkilöhistorioiden tai geneettisten lähtökohtien vaikutusta heidän emotionaalisiin kokemuksiinsa. Niissäkin tapauksissa, joissa minulla olisi sellaista haastattelutilanteessa tai sen ulkopuolella saatua tietoa haastateltavan henkilöhistoriasta, joka vaikuttaisi tunnekokemuksen syntyyn, olisi väärän arvion tekeminen aivan liian todennäköistä. Pitäydyn analyysissa siis haastateltavien omissa tunteen kuvauksissa, liittäen ne nimenomaan niihin järjestötoiminnassa koettuihin tapahtumiin tai tilanteisiin, joissa tunteet ovat heränneet.

Oksenberg Rortyn (2008, 20–23) käsitteistöä käyttäen käsittelen tässä tutkielmassa siis lähinnä tunteiden välittömiä syitä. Kaikki ihmiset eivät toki reagoi samoihin tapahtumiin samalla tavalla ja selitykset voivat löytyä muualta kuin tapahtumasta itsestään. Perustelen keskittymistä emootioiden välittömiin syihin sillä, että kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kannalta pidän mielenkiintoisempana arvioida sitä, millaisia tunnekokemuksia järjestötoiminnassa on syntynyt. Vaikka haastateltavien taustassa olisikin näihin kokemuksiin vaikuttavia tekijöitä, on organisaation kannalta hyödyllisempää tietää, miten järjestön toiminta osallistujien tunnekokemuksiin vaikuttaa. Ihmisten henkilöhistoriat ovat myös niin yksilöllisiä, ettei niiden tarkastelu tämän tutkielman puitteissa olisi mielekästä.

Tunteet status- ja valtasuhteissa

Theodore Kemper on tunteiden sosiologian varhaisia pioneereja (Turner & Stets 2005, 216). Kemper (1990, 221) tarkastelee emootioita sen kautta, miten ne näkyvät ihmisten välisissä status- ja valtasuhteissa. Kemper on jaotellut inhimillisen käyttäytymisen kahteen analyttiseen kategoriaan: valtaan (engl. *power*) ja statukseen (engl. *status*). Kemperin (1990, 211) mukaan valtaan liittyvät sellaiset käyttäytymisen muodot, jotka sisältävät

pakottamista, dominanssia, kontrollia, uhkailua tai rankaisemista. Tässä jaottelussa valta siis on nimenomaan pakottavaa valtaa; ihmisen kykyä saada toinen toimimaan haluamallaan tavalla. (Kemper 1990, 211.) Vallankäyttö voi ilmetä väkivaltana tai sen uhkana, symbolisena nöyryytyksenä kuten loukkausten esittämisenä, huutamisenä, aiemmin annettujen palkkioiden pois ottamisena, toisen puheen keskeyttämisenä tai toisen tekemän aloitteen ohittamisena (Kemper 1991, 332). Statukseen puolestaan liittyy sellaisia käyttäytymisen tapoja, jotka sisältävät antamista, tukemista, ystävällisyyttä tai kiintymystä. Status-käyttäytyminen on siis nimenomaan statuksen antamista (engl. *status-accord*) käyttäytymisen kohteelle, kun taas valtaan liittyvä käyttäytyminen tässä mallissa on vallankäyttöä toista kohtaan hänen tahtoaan huomioimatta tai toiminnan kohteen tahdon vastaisesti. (Kemper 1990, 211.)

Ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa kunkin osallistujan valta tai status voi joko pysyä samana, lisääntyä tai vähentyä. Kemper (1990, 221) tarkastelee tunteiden osuutta valtaa ja statusta ilmentävissä vuorovaikutustilanteissa. Valtakäyttäytymistä seuraa Kemperin (1990, 221) mukaan usein ”vastavaltakäyttäytyminen” ja valtakäyttäytymisen kierre jatkuu, kunnes jompikumpi osapuoli tulee voitetuksi tai luovuttaa, tai käyttäytymiskiirteen katkaisee jokin ulkoinen interventio. Kemperin mallin mukaan ihmissuhteissa, joissa jompikumpi osapuoli ei koe saavansa ansaitsemaansa statusta, statusta vaille jäävä osapuoli yleensä lähtee ihmissuhteesta, ellei ole olemassa jotakin valtasuhteeseen liittyvää pakkoa joka estää toimimasta näin. Toisaalta ihmiset ovat Kemperin mukaan taipuvaisia lähtemään myös niistä suhteista, joissa heihin voidaan käyttää valtaa (power), annettiin heille tuossa suhteessa statusta tai ei. (Kemper 1990, 221.)

Kemper (1990, 222) liittää tietyt tunteet tiettyihin muutoksiin vuorovaikutuksen osapuolten vallassa ja statuksessa. Oman vallan väheneminen tai toisen vallan lisääntyminen aikaansaa pelkoa tai ahdistusta kun taas oman vallan lisääntyminen luo turvallisuudentunnetta. Oman statuksen lisääntyminen aiheuttaa yksilössä tyytyväisyyttä tai onnellisuutta, kun taas oman statuksen madaltuminen tuottaa vihaa, häpeää ja/tai alakuloisuutta. Jos status taas pysyy samana, niin koettu tunne on sidoksissa yksilön odotuksiin. Jos henkilö odotti statuksen laskua, niin yllättävä nousu tuottaa voimakasta tyytyväisyyttä, jos taas odotettu statuksen nousu ei toteudu, kokee yksilö pettymystä. (Kemper 1990, 222.) Kemperin mallia voidaan pitää yksinkertaistavana, mutta toisaalta juuri sen yksinkertaisuus tekee siitä käyttökelpoisen analyttisen kehikon.

Sovellan tässä tutkielmassa Kemperin valta-status -mallia analyyttisenä välineenä. Analyysissäni tarkastelen mallin valtautuvuutta sen kautta, miten yksilön formaali asema, esimerkiksi luottamustoimi vaikuttaa hänen oletuksiinsa ansaitsemastaan statuksesta ja näistä oletuksista seuraaviin tunteisiin. Vaikka tarkastelun kohteena onkin hierarkkisesti rakentunut järjestö, on kaikki varsinainen pakottava vallankäyttö vapaaehtoisuuteen perustuvassa vapaaehtoisjärjestössä hyvin rajallista. Järjestön luonteesta johtuen statuskäyttäytyminen painottuu analyysissä valtakäyttäytymistä enemmän. Yksilön muodollinen asema järjestössä ja muuten yhteiskunnassa saattaa kuitenkin vaikuttaa hänen mahdollisuuksiinsa pyrkiä vaikuttamaan muihin ihmisiin.

Kemper ja Collins (1990, 33) tarkastelevat Kemperin tavoin statusta muilta saatuna sosiaalisena tunnustuksena ja kiintymyksenä. Tähän muiden antamaan arvostukseen ja kiintymykseen saattavat tosin vaikuttaa yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet ja saavutukset tai yhteiskunnallinen status, mutta kyse on nimenomaan muiden omasta tahdostaan antamasta palautteesta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Esimerkissään Kemper (1990, 219–220) kuvaa kahden hyvän ystävän suhdetta verrattain tasa-arvoisena siten, että molemmat saavat runsaasti statusta, mutta kummallakaan ei ole toiseen merkittävässä määrin valtaa. Vanhemman ja lapsen suhde on taas vallan ja statuksen suhteen epätasapainossa siten, että vanhemmalla on kaikki valta, kun taas vauva saa osakseen kaiken statuksen. Tässä siis arvostus on sitä kiintymystä, rakkautta ja hoivaa, jota vanhempi kohdistaa lapseen. Vauvalla itsellään ei ole mahdollisuutta tukea tai hoivata vanhempansa. Vanhemmalla on kuitenkin kaikki kuviteltavissa oleva valta vauvaansa. Hän päättää hoivaako tätä ja millä tavoin, oleellisesti päättäen lapsen elämästä ja kuolemasta. Nämä esimerkit ovat siis tietynlaisia ideaalityyppejä, luonnollisesti myös ystävyysuhteissa on täysin mahdollista ilmetä vallankäyttöä ja toisaalta ystävysten toisiltaan saamat kiintymyksenosoitukset eivät välttämättä ole tasapainossa, vaan jompikumpi osapuoli saattaa panostaa ystävyyteen enemmän. Toisaalta tietty ihmissuhde saattaa asettua eri aikoina eri kohtiin valta-status -asteikolla. (Kemper 1990, 219–220.)

Kemperin ja Collinsin (1990, 33) mukaan sosiaalisia rakenteita ylläpidetään mikrotason vuorovaikutuksessa. Yhteiskunnan makrorakenteita siis sekä ylläpitävät, että muuttavat yksilöiden väliset vuorovaikutustilanteet. (1990, 33.) Kemperin valta-statusmallia voidaankin pitää strukturalistisena, sillä se tarkastelee sitä, miten valtasuhteet ilmenevät

mikrotason vuorovaikutuksessa ja miten mikrotason vuorovaikutustilanteet vaikuttavat tunnekokemuksiin. (Turner & Stets 2005, 215–216.)

4 YHTEISÖKÄSITTEEN OPERATIONALISOINTI

Käytettäessä yhteisön käsitettä yleisellä tasolla, saatetaan sillä viitata vuorovaikutuksen tapaan, yhteisyyteen, ihmissuhteisiin tai ihmisryhmän jaettuihin piirteisiin (Lehtonen 1990, 15). Näin laajasti tulkittua yhteisöllisyyttä olisi kuitenkin vaikea hyödyntää empiirisesti ilman jonkinlaista jäsentelyä. Oikeustieteessä yhteisöillä tarkoitetaan oikeustoimikelpoisia ihmisten yhteenliittymiä (Lehtonen 1990, 16). Juridiset yhteisöt jaetaan julkisoikeudellisiin ja yksityisoikeudellisiin. Yhdistykset kuuluvat tässä jaossa yksityisoikeudellisten yhteisöjen piiriin. (Lehtonen 1990, 16.) Oikeustieteellinen määritelmä ei sovellu tämän tutkielman analyttisiin tarpeisiin, eikä tarjoaisi erityisen mielenkiintoista näkökulmaa koettuihin tunteisiin tai muodostettuihin ihmissuhteisiin. Tässä tutkielmassa hyödynnän Heikki Lehtosen (1990, 18) empiiristä yhteisökäsitettä analyysivälineenä sisällönanalyysissäni. Tässä luvussa esittelen Lehtosen yhteisökäsitteen ja siihen sisältyvät vuorovaikutuksen, yhteenkuuluvuuden tunteen ja tilan ulottuvuudet sekä oman tapani hyödyntää sitä tässä tutkielmassa.

Lehtonen (1990, 18) on dekonstruoinut yhteisön käsitettä jakaen sen kolmeen osaluokkaan. Yhteisöä voidaan hänen mukaansa hahmottaa: 1) alueellisesti rajattuna yksikkönä, 2) vuorovaikutusyksikkönä ja 3) yhteenkuuluvuuden tunteiden ja yhteisyyden symbolien yksikkönä. (Lehtonen 1990, 18.) Tämä jako edustaa 1950-luvun jälkeen vakiintunutta tapaa jaotella yhteisötutkimuksen suuntauksia (Lehtonen 1990, 17). Se myös muistuttaa Saastamoisen (2012, 44–45) tapaa jakaa yhteisötarkastelut paikkaan ja paikkasidokseen, diskursiivis-sosiaaliseen ulottuvuuteen sekä normatiivis-poliittiseen ulottuvuuteen perustuvaan yhteisön määrittelyyn, Saastamoisen luokittelun olen esitellyt luvussa 2.

Yhteisökäsitteen ulottuvuudet ja niiden päällekkäisyyksien muodostamat alueet, siten kuin Lehtonen (1990, 18–20) ne määrittelee näkyvät kuviossa 1. Kuvion kentät 1–3 kuvastavat kutakin yhteisöllisyyden ulottuvuutta sellaisenaan. Näissä tapauksissa tarkasteltavaa yhteisöä voitaisiin määrittellä pelkästään tämän yhden ulottuvuuden perusteella. Kentät 4–6 edustavat kahden ulottuvuuden perusteella määrittyviä yhteisöjä, esimerkiksi alueellisesti rajattua vuorovaikutusyhteisöä (kenttä 4), tai alueellista yhteenkuuluvuudentunnetta kokevaa yhteisöä, jossa ei ilmene vuorovaikutusta (kenttä 5). Kentälle 6 sijoittuvat

ihmisten yhteenliittymät, joita voisi kuvailla yhteenkuuluvuuden tunteita kokevien ihmisten vuorovaikutusjärjestelminä. Kentällä 7 yhdistyvät kaikki yhteisöllisyyden kolme ulottuvuutta, eli kyse on alueellisesti rajatusta, yhteenkuuluvuuden tunteita kokevien ihmisten vuorovaikutusjärjestelmästä. (kuvio 1; Lehtonen 1990, 18–20.) Kuvaan kutakin yhteisyyden ulottuvuutta tarkemmin erikseen tämän luvun alaluvuissa 3.1, 3.2 ja 3.3. Lisäksi selvitän lukijalle alaluvussa 4.4, miten olen operationalisoinut tunteiden sosiologian näkökulmaa Lehtosen (1990) mallin yhteyteen.

Kuvio 1: Empiirisen yhteisökonseptin ulottuvuudet (Lehtonen 1990, 18)

Lehtonen (1990, 23) ottaa lähtökohdakseen sen, että ”yhteisön jäsenillä on oltava jotain yhteistä” ja toteaa että ”yhteisö ilmenee alueeseen (tilaan) kiinnittyvänä toiminnan ja tietoisuuden yhdistelmänä, joka näyttäytyy siihen osallistuville ihmisille identiteettiä vahvistavana vuorovaikutusjärjestelmänä” (Lehtonen 1990, 20). Yhteisyys voi muodostua toiminnan eli vuorovaikutuksen seurauksena tai se voi ilmetä tunteena eli symbolisena yhteisyytenä. Symbolinen yhteisyys voi toteutua löyhässäkin yhteisössä ja näkyä esimerkiksi kansallisena ylpeytenä, jonka edellytyksenä ei siis ole vuorovaikutus niiden ihmisten kesken, jotka tällaisen symbolisen yhteisyyden piiriin voidaan laskea. Tällä määritelmällä Andersonin (2006) kuvitteellisen yhteisön voisi ajatella toteutuvan nimenomaan symbolisena yhteisyytenä. Sekä vuorovaikutuksessa rakentuvassa toiminnallisessa yhteisössä, että tunteelle rakentuvan symbolisen yhteisyyden pohjalta voi muodostua ryhmäidentiteettejä. (Lehtonen 1990, 23.)

Lehtonen (1990, 23–24) tekee eron toiminnallisen yhteisön ja symbolisen yhteisyyden välille. Hänen mukaansa yhteisö vaatii muodostuakseen toimintaa eli vuorovaikutusta. Puhtaasti symbolinen yhteisyys ei hänen mukaansa riitä yhteisön muodostumiseen. Nämä kaksi ilmiötä voivat kuitenkin ilmetä samassa ihmisjoukossa toisiaan vahvistaen. (Lehtonen 1990, 23–24.) Tässä mielessä Lehtosen teoretisointi tuntuisi asettuvan osaksi interaktionistista (Lehtonen 1990, 16–17) ja lähelle Saastamoisen (2012, 44–45) jaottelun diskursiivis-sosiaalista lähestymistapaa yhteisöihin. Lehtonen (1990, 23–24) tosin nostaa nimenomaan vuorovaikutuksen oleelliseksi ja kiistää puhtaasti yhteisiin käsityksiin, symboleihin tai merkityksiin pohjaavan yhteisön olemassaolon, vaikka näiden perusteella voikin Lehtosen mukaan muodostua symbolista yhteisyyttä. Hän ei kuitenkaan arvota yhteisöä ja yhteisyyttä suhteessa toisiinsa, vaan kirjoittaa ettei symbolinen yhteisyys, jossa yhteisyys toteutuu tietoisuudentilana, ole vähäarvoisempaa kuin toiminnallinen yhteisö, jossa yhteisyys toteutuu vuorovaikutuksena (Lehtonen 1990, 24).

Vaikka yhteisö itsessään on Lehtosen (1990, 29) mukaan käsitteenä ongelmallinen, on hän sitä mieltä, että useimpien ihmisten on helppo hahmottaa tietynlainen ideaaliyhteisö. Lehtosen (1990, 29–30) määritelmä ideaaliyhteisölle seuraavanlainen:

”Yhteisöstä on kysymys silloin, kun ihmiset ovat liittyneet yhteen ja ryhtyneet yhteistoimintaan elinehtojensa parantamiseksi samalla, kun päätösvalta toiminnasta ja käytössä olevista toimintaresursseista on yhteisöllä, jonka hallintaan kaikki yhteisön jäsenet osallistuvat jäsenyytensä myöntämällä oikeutuksella.” (Lehtonen 1990, 29.)

Lehtosen (1990, 29–30) määritelmään ideaaliyhteisöstä liittyy ajatus jäsenten tasa-arvosta. Jäsenten väliset erot ovat ideaaliyhteisössä tarkoituksenmukaisia ja työnjakoon liittyviä. Yhteisöön liittyminen on ideaaliyhteisössä vapaaehtoista, jolloin yhteisön tavoitteiden voisi olettaa olevan sellaiset että kukin jäsen voi ne hyväksyä. Lehtonen (1990, 30) tiivistää ideaaliyhteisön avainsanat seuraavasti: ”vapaaehtoisuus, [sic] legitiimisyys, demokraattisuus, tasa-arvoisuus, autonomisuus.”

Yhteisöllisyys on Lehtosen (1990, 25–26) mukaan tapa luonnehtia tietynlaista sosiaalista vuorovaikutusta. Yhteisöllisyys voidaan hänen mukaansa nähdä oppina vuorovaikutustavasta, eli eräänlaisena vuorovaikutusta ohjaavana periaatteena. Yhteisöllisyyden ilmeneminen ei edellytä vuorovaikutusta vaan mielikuva vuorovaikutuksesta riittää. Yhteisöllisyyttä voi siis ilmetä tietynlaisena vuorovaikutuksena

tai mielikuvana tietynlaisesta vuorovaikutuksesta. Kun yhteisöllisyys toteutuu reaalisessa vuorovaikutuksessa, yhteisöllisyyttä toteuttavaa ryhmää voi luonnehtia yhteisöksi. Kun kyse on mielikuvasta, ilmenee yhteisöllisyys ”symbolisena tietoisuusmuotona”, yhteisyytenä. (Lehtonen 1990, 25–26.)

”yhteisöllisyys viittaa ennen kaikkea sosiaalisen vuorovaikutuksen ominaisuuteen, tapaan tai toimintaperiaatteeseen. Se voidaan käsittää myös ideana tai tavoitteena ja tässä mielessä oppina tietystä vuorovaikutustavasta. Yhteisöllisyyden piiriin kuuluvat sekä reaalisesti [sic] olemassaolevat vuorovaikutusprosessit että tietoisuuden tiloina [sic] olemassaolevat mielikuvat tällaisista prosesseista. Ensin mainitussa tapauksessa kohteena on yhteisö. Jälkimmäisessä tapauksessa yhteisöllisyys ilmenee symbolisena tietoisuusmuotona: tavoitteena tai ideana.” (Lehtonen 1990, 25–26.)

Klassisessa sosiologiassa yhteisöt voidaan jakaa statusyhteisöihin ja sopimuksellisiin yhteisöihin (Lehtonen 1990, 33–34). Tässä statuksen käsite tulee ymmärtää eri tavoin kuin myöhemmin esittelemässäni Kemperin valta-statusmallissa, jossa statuksella viitataan yksilön nauttimaan pakottamattomaan arvostukseen. Statusyhteisöt voidaan edelleen jakaa niihin statusyhteisöihin, joiden jäsenyys perustuu sukulaisuuteen (sukuyhteisöt) ja sellaisiin statusyhteisöihin, joiden jäsenyyden perusta on jokin muu kuin sukulaisuus. (Lehtonen 1990, 37–42.) Sukuyhteisöistä esimerkkeinä toimivat perhe ja suku, joiden jäsenyys liittyy suoraan syntyperään tai mahdollisesti myös avioliittoon. (Lehtonen 1990, 37–42.) Statusyhteisöistä, joiden jäsenyyden perusteena on jonkin muu kuin sukulaisuus Lehtonen mainitsee esimerkkinä keskiajan killat, korporaatit ja kommuunit (Lehtonen 1990, 78–79).

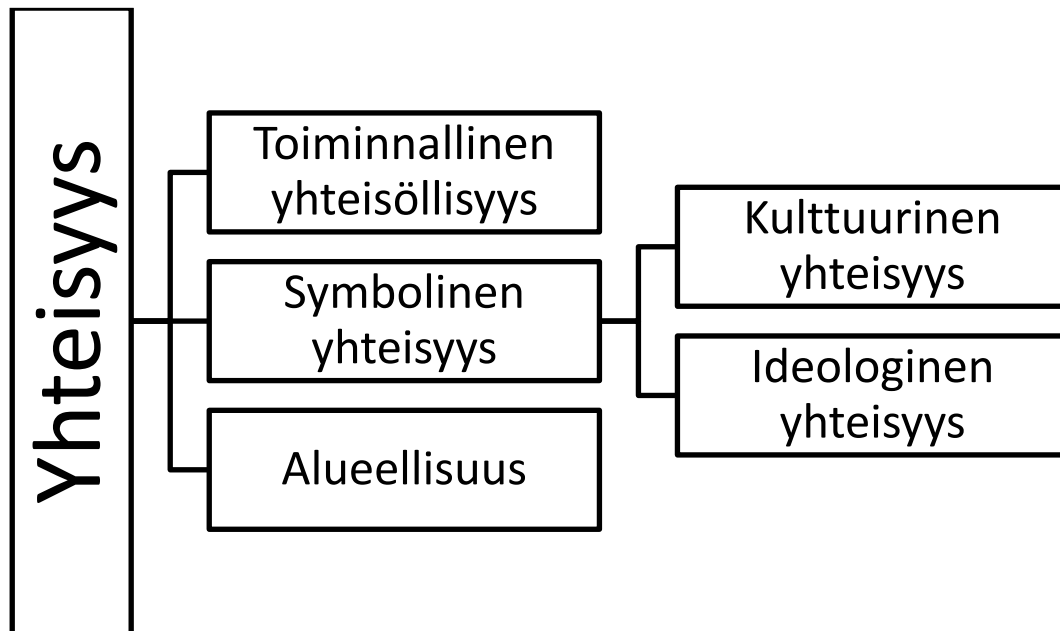
Sopimuksellisesta yhteisöstä puhuttaessa yksilö tekee valinnan liittyä yhteisöön sellaisessa tilanteessa, jossa vaihtoehtoja olisi useampia (Lehtonen 1990, 34). Lehtosen (1990, 107–110) mukaan modernisaation, ennen kaikkea työnjaon ja sopimuksellisuuden myötä yhteisöjen toimintamahdollisuudet ovat vähentyneet yksilön toimintamahdollisuuksien kasvaessa. Yksilön autonomian lisääntymisen myötä yhteisön valta yksilöön on vähentynyt ja yksilö voi halutessaan helpostikin siirtyä yhteisöstä toiseen tai kuulua samanaikaisesti useampaan yhteisöön. (Lehtonen 1990, 107–110.) Modernisaatioon liittyvä yhteisöllisten siteiden heikkeneminen yhteiskunnan vahvistuessa oli Tönniesinkin (2001) huolena. Yhteisöllisten rakenteiden paikan ovat ottaneet yhteiskunnalliset rakenteet. Lehtonen argumentoi, että sopimuksellisuuden tuleminen yleisimmäksi vuorovaikutusperiaatteeksi tarkoittaa, ettei yhteisöillä ole samaa organisoivaa voimaa. Keskeisimmät

organisaatioperiaatteet ovat tällöin yhteiskunnallisia. (Lehtonen 1990, 109–110.) Tönnies (2001) näki niin ikään, että yhteiskunnan merkityksen kasvu vähentää yhteisöjen merkitystä. Sopimuksellisten vuorovaikutusjärjestelmien kolmantena, näkymättömänä osapuolena on aina se yhteiskunnallinen normisto, joka säätelee sopimuksen solmimista ja varmistaa sen legitimiuden yhteiskunnassa laajemmin (Lehtonen 1990, 111). Lehtosen (1990) ja Tönniesin (2001) tarkastelujen samankaltaisuuksista huolimatta, on syytä pitää mielessä, ettei Lehtonen suhtaudu yhteisöjen merkityksen vähenemiseen samalla nostalgisuudella kuin Tönnies.

Kansalaisyhteiskunnan ja yhteisön suhdetta Lehtonen (1990, 187) tarkastelee siten, että hän näkee kansalaisyhteiskunnan vastikkeena perinteisille yhteisöistä muodostuville vuorovaikutuskentille. Yhdistykset korvaavat Lehtosen (1990, 195–196) mukaan toiminnalliset yhteisöt modernissa yhteiskunnassa. Tämäkin Lehtosen näkemys tulee lähelle Tönniesin (2001) käsitystä, jossa Tönnies asettaa yhteiskunnan tai yhdistyksen yhteisön antiteesiksi. Lehtosen (1990, 195–196) mukaan: ”Yhdistys on toiminnalliset yhteisöt korvaava kapitalistinen vuorovaikutuksen ja yhteistoiminnan (oikeudellinen) muoto”. Yhdistyksen valta jäseneensä on heikompi kuin yhteisön. Laki asettaa yhdistyksen toiminnalle puitteet ja mahdollistaa rekisteröidyn yhdistyksen toimimisen oikeushenkilönä (Yhdistyslaki 503/1989; Lehtonen 1990, 195–196). Lain ensisijainen tarkoitus on turvata yksilön oikeudet ja suojella niiden toteutumista. Varsinaiset velvoitteet, joita yhdistykset jäsenilleen asettavat, ovat usein ainakin rivijäsenten tapauksessa melko vaatimattomia. Lehtosen (1990, 195–196) mukaan yhdistyksen jäsenilleen kohdistamat velvoitteet tyypistyvät lähinnä jäsenmaksun maksamiseen. Tosiasiallisesti yhdistyksen hallituksessa toimivan henkilön vastuu voi ulottua yhdistyksen taloudellisten tappioiden korvaamiseen omasta varallisuudestaan (Yhdistyslaki 503/1989). Lehtosen (1990, 195–196) mukaan raskain sanktio, jolla yhdistyksen jäsentä voidaan uhata yhdistyksen sääntöjen rikkomisesta tai sen arvojen vastaisesta toiminnasta on yhdistyksen jäsenyydestä erottaminen. Tutkimuksen kohteena oleva yhdistys ei peri jäseniltään jäsenmaksua, eikä pelkkä jäsenyys velvoita Vasemmistonuoret ry:n henkilöjäsentä osallistumaan toimintaan. Ainoa yhdistyksen säännöissä mainittu sanktio vahingon aiheuttamisesta yhdistykselle, velvoitteiden laiminlyömisestä tai jäsenmaksun jättämisestä on yhdistyksestä erottaminen. (Säännöt ja ohjesäännöt 2017, 4§–6§.)

Tarkastellessaan moraalista kontrollia ja normittamista modernissa yhteiskunnassa, Lehtonen (1990, 240–241) asettaa vuorovaikutusverkostot ja niissä tapahtuvat tarkkailun ja juoruilun normittamisen välineiksi. Modernissa maailmassa moraaliyhteisyyttä esiintyy Lehtosen (1990, 240) mukaan edelleen, mutta sen kantajana toimii yhteisön sijaan vuorovaikutus. Moraaliyhteisyys on käsite, jolla Lehtonen (1990, 239) kuvaa suomalaisissa lähiöissä ilmenevää yhteisyyttä. Tarkkailu, jonka tavoitteena on kontrolli ja juoruilu ovat modernin moraaliyhteisyyden vaikutuskeinoja. ”Nykyajan moraaliyhteisyyden moralistisuus ei ole muuta kuin symbolisesti sanktioitua normittamista.” Vuorovaikutuksessa poikkeavaksi määritelty yksilö saatetaan eristää yhteisöstä, jolloin tämä tarkkailuun ja kommunikaatioon pohjaava vuorovaikutus saattaa päätyä toimimaan hyvinkin tehokkaana käyttäytymisen normittajana. (Lehtonen 1990, 240–241.) Durkheimin (1990, 85–86, 99) ja Lehtosen (1990, 240–241) ajatuksia yhdistellen voitaisiin ajatella, että vaikka kaikkia kollektiivisia tunteja loukkaavia tekoja ei postmodernissa yhteiskunnassa olisikaan sanktioitu valtioinstituution toimesta, saattavat ihmisten ryhmittymät ylläpitää lainsäädäntöä hienosyisempää ja mahdollisesti tiukempaa moraalista koodistoa. Toisaalta postmodernin tietynlaiseen ideaaliin (ks. esim. Bauman 1992) kuuluu vastustus ulkoa annettuja elämänohjeita kohtaan, mutta toisaalta ihmiselle tyypillinen ryhmään kuulumisen tarve (Marja Ahokas 2011, 141–142) puoltaisi ryhmän normeihin sopeutuvaa käyttäytymistä ainakin siinä määrin, ettei yksilö joutuisi ryhmän ulkopuolelle, mikä uhkaisi liittymisen tarpeen toteutumista.

Lehtosen (1990, 241) mukaan ”modernissa maailmassa traditionaalisten moraaliyhteisöjen toiminnan jatkajia ovat sosiaaliset verkostot”. Nimenomaan sosiaaliset verkostot toimivat modernissa yhteiskunnassa yksilön ja yhteiskunnan suhteen välittäjinä (Lehtonen 1990, 241). Verkostojen merkitys onkin korostunut viime vuosina yhteiskuntatieteissä (Kai Eriksson 2015, 7–8). Lehtonen ei kutsu post-traditionaalisia vuorovaikutusrakenteita yhteisöiksi, vaan nimittää niitä vuorovaikutusverkostoiksi. Post-traditionaalisissa vuorovaikutusverkostoissa voi hänen mukaansa ilmetä symbolista yhteisyyttä tai ne voivat rakentua symbolisen yhteisyyden pohjalta. Niissä voi myös ilmetä samanlaisia me ja muut -erotteluja, kuin esimoderneissa yhteisöissä. (Lehtonen 1990, 242; Noro 1989, 247.)

Kuvio 2: Yhteisyyden muodot (Lehtonen 1990, 29)

Kuviossa 2 esitän vielä yhteisyyden muodot Lehtosen (1990) mukaan. Yhteisyys saattaa ilmetä toiminnallisena yhteisöllisyytenä, symbolisena yhteisyytenä tai alueellisuutena. Symbolisella yhteisyydellä on kaksi ilmenemismuotoa: kulttuurinen ja ideologinen. Nämä yhteisyyden muodot saattavat ilmetä yhdessä tai erikseen. Seuraavissa alaluvuissa esittelen vielä tarkemmin Lehtosen määritelmiä toiminnalliselle yhteisölle ja symboliselle yhteisyydelle. Nämä käsitteet ovat olleet sekä haastattelurungon rakentamisen pohjana, että muodostavat rungon analyysiluvulle. Alueellisuus yhteisön määrittäjänä on käsitteellisesti yksinkertaisempi liittyen nimenomaan maantieteellisiin etäisyyksiin ja niiden pohjalta muodostuviin ihmisryhmiin. (Lehtonen 1990, 20.) Alueellisuus on keskeistä myös Saastamoisen (2012, 42–47) esittelemässä perinteisessä tavassa hahmottaa yhteisö alueellisena vuorovaikutuksellisenä elämänmuotona, jolle on tyypillistä jatkuvuus ja jolla on oma paikalliskulttuurinsa. Lehtosen (1990) yhteisökäsitteen osa-alueena maantieteellinen alueellisuus on yhtä olennainen yhteisöjen luonteen määrittäjä kuin yhteisyyden tunne ja vuorovaikutus, vaikkei hän suokaan alueelliselle ulottuvuudelle esityksessään sivutilaa läheskään samassa laajuudessa kuin kahdelle muulle ulottuvuudelle.

4.1 Toiminnallinen yhteisö

Tässä alaluvussa esittelen Lehtosen tapaa määritellä toiminnallinen yhteisö, joka on yksi hänen hahmottelemistaan yhteisyyden ulottuvuuksista. Toiminnallinen yhteisö on sellainen ihmisten yhteenliittymä, jossa ihmiset ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa ja tässä

vuorovaikutuksessa määrittyvät toiminnallisessa yhteisössä vallitsevat normit, hierarkiat ja ihmissuhteet (Lehtonen 1990, 24–25). Yhden yksilön toiminta tai kahden yksilön välinen vuorovaikutus eivät kuulu yhteisötarkastelun piiriin, vaan kyse on nimenomaan ihmisryhmien tarkastelusta (Lehtonen 1990, 24). Lehtosen (1990, 24–25) mukaan yhteisöille on tyypillistä ”verraten pysyvä ja välitön vuorovaikutus”, jossa tulevat määritellyksi:

- 1) Yhteisön jäsenten keskinäiset vuorovaikutussuhteet. Tähän sisältyvät jäseniä koskevat käyttäytymissäännöt, yhteisön normit ja sanktiot, yhteisön sisäinen hierarkia ja yhteisön jäseniä koskevat moraaliset sitoumukset.
- 2) Yksittäisen jäsenen valinnan mahdollisuudet yhteisössä ja se, missä määrin yksilöllä on liikkumavaraa käyttäytymisessään. Kyse on yhteisön kyvystä sietää poikkeavaksi arvioitua käyttäytymistä.
- 3) Jäsenten ja ulkopuolisten vuorovaikutusta koskevat säännöt, eli se missä määrin jäsenten välisen vuorovaikutuksen normit eroavat jäsenten ja ei-jäsenten välisen vuorovaikutuksen normeista. (Lehtonen 1990, 24–25.)

Lehtonen (1990, 24–25) edellyttää toiminnalliselta yhteisöltä kykyä toimia aktorina vuorovaikutuksessa vuorovaikutuskentän muiden toimijoiden kanssa. Yhteisö on siis yksilöistä muodostuva ryhmä, jonka jäsenet ovat melko pysyvässä ja välittömässä vuorovaikutuksessa keskenään. Tämän lisäksi yhteisön tulee olla ulkopuolisten toimijoiden tunnustama, jolloin yhteisö voi toimia vuorovaikutuksessa muiden yksilöiden tai ryhmien kanssa. (Lehtonen 1990, 24–25.)

”vuorovaikutukseen osallistuu toimijana yksilöistä tavalla tai toisella muodostuva ryhmä, johon ryhmän ulkopuoliset yksilöt tai muut ryhmät voivat olla vuorovaikutuksessa. Näin ajatellen yhteisöstä puhuminen edellyttää, että on olemassa ihmisryhmä, joka toimii aktorina vuorovaikutuksessa. Yhteisönä toimivalla ryhmällä pitää olla epävirallisen tai virallisen toimijan status, mikä tarkoittaa ennen muuta sitä, että se on toimijana [sic] vähintäänkin muiden vuorovaikutuskentän toimijoiden tunnistamana.” (Lehtonen 1990, 24–25.)

Lehtonen sisällyttää vuorovaikutuksen ulottuvuuteen, eli hänen käsitteitään käyttäen toiminnallisen yhteisön ulottuvuuteen, yhteisön kyvyn toimia aktorina vuorovaikutuksessa muiden toimijoiden kanssa sekä yhteisön sisällä tapahtuvan vuorovaikutuksen, jossa yhteisön kulttuuri ja normit muodostuvat. Koodausta ja analyysiä tehdessä olen luokitellut

vuorovaikutuksen ulottuvuuteen konkreettiseen toimintaan ja vuorovaikutukseen liittyviä kokemuksia. Haastatteluissa olen kysynyt haastateltavien kokemuksia muun muassa toimintaan mukaan tulemisesta, eri toimintamuotoihin osallistumisesta, nykyisistä ja entisistä luottamustoimista, järjestötoiminnassa muodostetuista ihmissuhteista, jäseniin kohdistuvista odotuksista ja suhteesta muihin ryhmiin. Toiminnallisen yhteisön käsitteeseen Lehtosella (1990, 240) sisältyy ehdottomana ehtona ajatus toimeentulon hankkimisesta tämän yhteisön välityksellä. Yhteisön perusmalli muistuttaisi enemmänkin esiteollista perhe- tai sukutilaa, kuin modernin (tai postmodernin tai jälkimodernin) maailman poliittista järjestöä. Modernissa maailmassa voi kuitenkin Lehtosen mukaan ilmetä, ja ilmenee, symbolista yhteisyyttä jota avaan lisää seuraavassa alaluvussa. (Lehtonen 1990, 240.)

4.2 Symbolinen yhteisyys

Symbolinen yhteisyys on aatteellisuuden perustuva tietoisuusmuoto (Lehtonen 1990, 26–27). Yhteisyys ilmenee jaettuna tunteina, uskomuksina ja subjektiivisina kokemuksina (Lehtonen 1990, 26). Lehtonen (1990, 26–27) käyttää tässä aate-sanaa laajassa merkityksessä ja symbolinen yhteisyys voi hänen mukaansa liittyä maailmankatsomukseen, uskontoon, politiikkaan tai olla suhtautumista johonkin muuhun asiaan maailmassa. Lehtonen jakaa symbolisen yhteisyyden vielä kahteen osa-alueeseen, kulttuurilliseen, eli vuorovaikutuksessa syntyvään, ja ideologiseen, eli ideologisen koneiston uusintamaan. (Lehtonen 1990, 26–27.) Ideologinen ja kulttuurinen yhteisyys täydentävät toisiaan siten, että toisen vähetessä tietyssä yhteiskunnassa, toinen lisääntyy (Lehtonen 1990, 27).

Symbolinen yhteisyys ei välttämättä noudata toiminnallisten yhteisöjen rajoja. Jaettuna aatteena ilmenevä yhteisyys saattaa yhdistää ihmisiä, jaetusta tilasta ja vuorovaikutusverkostoihin liittyvästä kontaktista riippumatta (Lehtonen 1990, 27). Esimerkkinä Marxin ja Engelsin (1919, 54, 62) hahmottelema kansainvälinen sosialistinen toveruus, jossa proletariaatin yhteisyys muodostui jaetun luokan ja aatteen pohjalta, ideaalisesti kansallisista rajoista riippumatta. Samankaltainen symbolisen yhteisyyden kanssa yhteneväinen käsite on Andersonin (2006, 6) kuviteltu yhteisö, jossa kansallinen yhteisyys toteutuu tietoisuuden tilana. Kuviteltuun yhteisöön, eli Andersonilla tiettyyn

kansalliseen yhteisöön, itsensä lukevat yksilöt eivät välttämättä koskaan ole toistensa kanssa tekemisissä tai edes tietoisia toistensa olemassaolosta, mutta tästä huolimatta ovat tietoisia kansallisuuteen perustuvasta yhteisyydestään. (Anderson 2006, 6.)

Tämän tutkielman tulosten esittämisen yhteydessä viitataan yhteenkuuluvuuden tunteen (eli symbolisen yhteisyyden) ulottuvuudella yhteisyyteen silloin kun se ilmenee jaettuina uskomuksina ja tunteina (Lehtonen 1990, 26). Käytännössä rajanveto sen välillä, mitkä haastateltavien kuvaamista tunteista lukeutuisivat symbolisen tai aatteellisen yhteisyyden piiriin ja mitkä toiminnallisen yhteisön tai vuorovaikutuksen piiriin on haastavaa. Haastatteluaineiston perusteella ideologiset erimielisyydet luovat pohjaa järjestön sisäisten ryhmien muodostumiselle. Jaettujen arvojen koettiin mahdollisista painotus- ja mielipideeroista huolimatta helpottavan vuorovaikutusta yhdistyksen sisällä. Aatteelliset erot määrittävät asenteita myös ulkopuolisia ryhmiä kohtaan, joskin ulkoryhmäyhteistyössä poliittiset tavoitteet kuvattiin määräävämmäksi yhteistyön mahdollistajaksi, kuin vaikkapa aatehistoriallinen yhteys.

Tässä tutkielmassa olen tehnyt sisällönanalyttisen luokittelun siten, että olen Lehtosen (1990, 25) määritelmän mukaisesti sijoittanut vuorovaikutusnormeihin liittyvät maininnat vuorovaikutuksen ulottuvuudelle ja asenteisiin liittyvät yhteenkuuluvuuden tunteen (symbolinen yhteisyys) ulottuvuudelle. Olen tehnyt jaon tietoisena siitä, että asenteet ja dispositiot todennäköisesti ovat vaikuttamassa vuorovaikutukseen liittyvän normiston taustalla. Symbolinen yhteisyys, toteutui se ideologisena tai kulttuurisena, on Lehtosen (1990, 27) mukaan normatiivista juuri sillä tavoin, että määrittäessään suhtautumistapoja, se määrittää niiden kautta myös käyttäytymistä ja vuorovaikutusnormeja. Lehtosen (1990, 27) määritelmän mukaan normeja ja arvoja muokkaava kulttuurinen yhteisyys rakentuu vuorovaikutuksessa, mikä hämärtää ennestään kategorioiden rajoja. Olen rajanvedossa pyrkinyt ennen kaikkea säilyttämään konsistenssin tämän tutkielman sisällä.

Jäsenten ja ulkopuolisten välisiä suhteita määrittävät normit asettuvat Lehtosen (1990, 25) empiirisen yhteisökasitteen mukaisessa jaottelussa toiminnallisen yhteisön (tulosluvussa vuorovaikutuksen ulottuvuuden) piiriin. Toisaalta aatteellisin perustein muodostuneet jaottelut olivat haastatteluaineiston mukaan niitä, jotka määrittivät sen, mitkä ulkoryhmät koettiin mahdollisiksi yhteistyökumppaneiksi ja mitkä poliittisiksi vastustajiksi. Mahdollinen konkreettinen yhteistyö toteutuisi taas vuorovaikutuksena. Aiemmista

yhteistyökokemuksista juontuvat syyt hakeutua yhteistyöhön tai välttää sitä asettuisivat vuorovaikutuksen ulottuvuudelle. Haastatteluaineiston perusteella vuorovaikutukseen liittyvä yhteisöllisyys ja symbolinen yhteisyys ovat vuorovaikutteisessa suhteessa toisiinsa. Tämä havainto on lähellä Lehtosen (1990, 27) teoretisointia, jossa symbolinen yhteisyys kulttuurisena muodostetaan vuorovaikutuksessa ihmisten välillä. Ideologisen symbolisen yhteisyyden toisintamisesta huolehtii Lehtosen (1990, 27) mukaan ideologinen koneisto, missä kohtaa käsitteiden käyttöni tässä tutkielmassa eroaa Lehtosen tavasta käsitteellistää yhteisyys. Tapaani käyttää ideologisen yhteisyyden käsitettä avaan lisää seuraavassa alaluvussa.

4.2.1 Ideologinen yhteisyys

Ideologinen on Wolfgang Haugin (1983, 62) mukaan asiointi, jossa ihmiset ”yhteiskunnallistuvat” ylhäältä päin ohjatusti, ideologisen valtiokoneiston toimesta. Ideologinen yhteisyys on Lehtosen (1990, 27) mukaan moderneissa luokkayhteiskunnissa pitkälti korvannut kulttuurisen, vuorovaikutuksessa muodostuneen yhteisyyden. Lehtonen (1990, 26–27) esittää nationalismin esimerkkinä ideologisesta yhtenäisyydestä. Nationalismissa yhteisyyttä luova tekijä, kansalaisuus, ei selvästi ole syntynyt yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa, jonkun pienyhteisön keskuudessa (Lehtonen 1990, 26–27, ks. myös Anderson 2006).

Operationalisoidessani Lehtosen käsitteitä olen ottanut empiiriseksi työkalukseni sellaisen ideologisen yhteisyyden määritelmän, jossa ideologiaksi lasken kaiken yhdistyksen jäsenten välittömässä vuorovaikutuksessa muodostaman kulttuurin ulkopuolelle asettuvan aatteellisen sisällön. Käyttämälläni määritelmällä esimerkiksi järjestön poliittiseen ohjelmaan kirjatut arvot: ”sosialismi, demokratia, feminismi, punavihreys ja kansainvälisyys”, ovat ideologiseen yhteisyyteen liittyviä. Yhdistyksen arvot ovat sen sisällä valittuja, joskin keskeiseksi arvoksi määritetty sosialismi juontuu kaukaa järjestön historiasta. Arvojen tulkintaan liittyvät keskustelut, joissa järjestön toimintakulttuuria muokataan nykyhetkessä, asetan jaottelussani vuorovaikutuksen ulottuvuudelle.

Valtiokoneiston sanelemaa järjestön toiminnassa on ainakin järjestölain puitteissa toimimiseen ja poliittisena toimijana parlamentaarisen politiikan kentällä toimimiseen liittyvät lainalaisuudet. Voimassa oleva Suomen lainsäädäntö asettaa toiminnalle

tietynlaiset puitteet, joita on toki mahdollista kritisoida, mutta joiden avoimesta rikkomisesta seuraisi valtion asettama sanktio. Émile Durkheimin (1990, 85–86, 99) mukaan rikoksen määrittää rikokseksi nimenomaan siihen kohdistuva kollektiivinen paheksunta. Rikos siis on teko, joka loukkaa kollektiivisia tunteja. Rikollisten tekojen määrittelijän ollessa valtioinstituutio, on tuolla instituutiolla valtaa myös asettaa rikollisiksi määrittelyistä teoista sanktioita. (Durkheim 1990, 85–86, 99.) Durkheimin (1990) tapa käsitteellistää rikos kollektiivisten tunteiden kautta on mielenkiintoinen Lehtosen (1990) yhteisyyden määritelmän kautta, jossa yhteisyys on olemassa nimenomaan tietoisuutena ja tunteena.

Tämän tutkielman puitteissa ei ole mahdollista tarkastella missä määrin Vasemmistonuoret ry:n omaksumat arvot ja ideologiset vaikutteet ovat saaneet vaikutteita esimerkiksi Vasemmistoliitto-puolueen tai Suomen valtiokoneiston kautta. Jako ideologiseen ja kulttuuriseen liittyy tämän tutkielman empiirisessä osuudessa siihen, onko kyse järjestön ulkopuolella syntyneestä ideologisesta perinteestä, jonka järjestö on omaksunut, vai järjestön keskuudessa muodostetuista elämisen tai vuorovaikutuksen tavoista. Asettamani rajanveto palvelee ainoastaan tämän tutkielman empiriaa. Kulttuurinen ja ideologinen eivät esiinny ideaalityyppisissä muodoissaan yhteiskunnissa, joissa ideologista hallintaa on olemassa (Haug ym. 1983, 66). Aineiston tarkastelussa en siis myöskään oletta löytäväni kumpaakaan sellaisessa muodossa, joka olisi syntynyt täysin toisesta riippumatta.

Ideologisen yhteisyyden piiriin olen tässä analyysissä lukenut sellaiset maininnat, joissa korostuu järjestön arvojen vaikutus yksilöiden tunnekokemukseen. Olen ideologisen yhteisyyden operationalisoinnissa hyödyntänyt Lehtosen ja Haugin teorioita, mutten käytä heidän kuvaamaansa ideologisen käsitettä sellaisenaan. (Haug ym. 1983, 62–66; Lehtonen 1990, 26–27.) Lehtonen ja Haug liittävät ideologiseen yhteisyyteen sellaisten herruussuhteiden ylläpitoa, jollaisten kuvauksia ei ilmennyt aineistosta. Vaatisi tätä haastattelututkimusta hienojakoisempaa analyysimenetelmää, mikäli haluaisi tutkia vallankäytön rakenteita yhdistyksen sisällä. Poliittinen nuorisojärjestö ei käytä jäsenistöonsä sellaista valtaa kuin vaikkapa Lehtosen kuvaamat esimodernit sukuyhteisöt tai heimot, joissa yhteisön valta ulottui kaikkeen yksilön toimintaan. (Haug ym. 1983, 49–66; Lehtonen 1990, 26–27, 57–61.) Poliittisessa nuorisojärjestössä tehtiin aineistonkin mukaan sellaisia päätöksiä, joista yksilö ei välttämättä pitänyt, tai joita hän oli aktiivisesti

vastustanut, mutta nämä päätökset koskivat lähinnä järjestön linjauksia ja toimintaa, eivät yksilön yksityiselämää tai hyvinvointia.

4.2.2 Kulttuurinen yhteisyys

Haug (1983, 65) nimittää kulttuuriseksi ulottuvuudeksi vaakasuorassa vuorovaikutuksessa muodostettuja yhteisöjen kiinteyttä lujittavia voimia. Kun ihmisryhmät elävät elämäänsä siten että yksilöt vuorovaikutuksessa toistensa kanssa muokkaavat ryhmäidentiteettiään ja elämisenmuotoaan siten, että siitä tulisi heille itselleen mielekästä syntyy kulttuurista yhteisyyttä (Haug ym. 1983, 66). Vaakasuoralla vuorovaikutuksella Haug viittaa siihen, ettei kyse ole ylhäältä alaspäin suuntautuvasta sanelusta. Kulttuurinen symbolinen yhteisyys syntyy sosiaalisessa vuorovaikutuksessa kun ihmiset pyrkivät järjestämään elämänsä sellaiseksi, että he kokevat sen elämisen arvoiseksi (Haug ym. 1983, 65–66; Lehtonen 1990, 27). Siinä missä ideologinen yhteisyys on ylhäältä päin ylläpidettävää, on kulttuurinen yhteisyys ihmisten omissa ryhmissään muodostamaa. Kulttuurista yhteisyyttä Lehtonen (1990, 27–28) pitää Haugiin (1983, 64) viitaten mahdollisena luonnehtia esi-ideologiseksi (protoideologinen). Protoideologista kulttuurinen yhteisyys on silloin, kun ideologinen (valtio)koneisto irrottaa kontekstistaan ja ottaa käyttöönsä vuorovaikutuksessa syntyneitä yhteisyyden muotoja, tehden niistä näin ylhäältä saneltuja. (Lehtonen 1990, 27–28.; Haug ym. 1983, 64–65)

4.3 Alueellisuus

Alueellisuus on Lehtosen (1990) mallissa kolmas yhteisöllisyyden ulottuvuus ja yhteisön ulkoinen tuntomerkki. Yhteisö ei kuitenkaan synny pelkästä samaan tilaan sijoittumisesta vaan sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Lehtoselle jaettu tila on toiminnallisen yhteisön syntymisen ehdoton edellytys, muttei itsessään riitä tekemään saman tilan jakavien ihmisten joukosta yhteisöä. (Lehtonen 1990, 218–219.) Edes kylä ei varsinkaan nykypäivänä välttämättä Lehtosen (1990, 219–223) mukaan täytä toiminnallisen yhteisön kriteerejä. Asuinyhdyskunnassa muodostuvassa yhteisyydessä voi Lehtosen (1990, 224–225) mukaan olla paljonkin vaihtelua. Yhteisyys voi perustua asumuksen sijaintiin. Tällaiseen yhteisyyteen voi sisältyä vuorovaikutusta kuten naapurien tervehtimistä ja läheiseen asumiseen voi liittyä kokemusta tuttuudesta (mutta ei vielä yhteisöllisyydestä).

Tuttuus voi olla riittävän voimakasta, jotta sen on mahdollista kiteytyä symboliseksi yhteisyydeksi, jolloin yhteisyyden perustana on jaettu asuinalue. Alueellinen yhteisyys voi edellyttää myös yhteistoimintaa, kuten vaikkapa taloyhtiön talkoisiin osallistumista. Talkoo-osallistumiseen liittyy usein jonkinasteista usein tilapäistä tai toistuvaa velvoittavuutta, joka kuitenkin eroaa vielä jatkuvasta velvoittavuudesta joka luonnehtisi toiminnallista yhteisöä. (Lehtonen 1990, 224–225.) Alueellisen ulottuvuuden kategoriaan olen lukenut koodausrunkoa laatiessani sekä fyysiseen, että digitaaliseen tilaan liittyvät maininnat. Alueellisuuteen liittyviksi olen laskenut esimerkiksi sellaiset havainnot, joissa haastateltava on puhunut esimerkiksi välimatkojen vaikutuksesta osallistumiseen.

Yhteisöllisyyden alueelliseen ulottuvuuteen liittyen olen esittänyt haastateltaville kysymyksiä digitaalisesta yhteydenpidosta. Lehtonen (1990) ei sisällytä digitaalisia tiloja yhteisön käsittelyynsä, vaan tämä on oma lisäykseni. Kansalaisyhteiskunnassa, kuten ylipäätään yhteiskunnassa, sosiaalisen median käyttö on osa järjestöjen ja muiden organisaatioiden toimintaa. Koin siksi luontevaksi käsitellä digitaalisia tiloja rinnan fyysisten tilojen kanssa. Vaikka digitaalinen tila ei toimitakaan samanlaisena paikallisyhteisön rakentumisen perustana kuin fyysinen tila, voi se mielestäni toimia alustana omanlaiselleen yhteisyydelle tai jatkeena fyysisessä tilassa luotujen ihmissuhteiden ylläpitämiselle. Esittämällä kysymyksiä digitaalisten sovellusten käyttöön liittyen, olen pyrkinyt selvittämään, miten esimerkiksi sosiaalinen media ja etäkokouksiin osallistuminen näyttäytyvät haastateltaville yhteisöllisyyden tai yhteisyyden näkökulmasta.

4.4 Yhteisöllisyys ja tunteet

Analyysissäni käytän Lehtosen (1990) yhteisökäsitettä haastateltavien kokemusten jäsentelyyn. Tunteita herää usein sosiaalisissa tilanteissa ja ihmissuhteissa. Koettu yhteenkuuluvuus, tuttuus ja turvallisuus, joista Lehtonen kirjoittaa osana yhteisöön kuulumisen kokemusta ovat pohjimmiltaan emotionaalisia kokemuksia. Haastateltavien ilmaisemat tunnekokemukset olen analyysissäni luokitellut sen olosuhteen mukaan, mihin ne liittyvät. Sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja yhteiseen toimintaan liittyvät tunteet olen luokitellut vuorovaikutuksen ulottuvuus -kategoriaan, sillä ne liittyvät yhdessä toimimiseen. Jatkuvaluontoisemmat tunteet osana jotakin olemisesta tai johonkin kuulumisesta olen luokitellut yhteenkuuluvuuden tunteen kategoriaan. Alueellisen

ulottuvuuden alle lukenut tunneilmaisut jotka liittyvät nimenomaan tilaan liittyviin seikkoihin, kuten vaikkapa kokoukseen Skype-palvelun välityksellä osallistumisen luoma ulkopuolisuuden tunne verrattuna vastaaviin kokouksiin osallistumiseen samassa tilassa. Vaikka tunnekokemus liittyy toki tässä yhteydessä yhteiseen toimintaan, on tila ja oma sijainti fyysisessä tai digitaalisessa tilassa elimellinen tämän tunnekokemuksen synnylle. Johtopäätösluvussa pohdin yhteenkuuluvuden tunteeseen liittyviä tuloksiani myös omassa alaluvussaan. Kyseisessä alaluvussa kuvaan muun muassa sitä, millaisena yhteenkuuluvuus tunnekokemuksena toteutuu ja millaisissa tilanteissa se on vahvimmillaan.

5 VASEMMISTONUORET RY

Vasemmistonuoret ry:n historia yltää vuoteen 1944, jolloin perustettiin SDNL eli Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto. Vasemmistonuoret tuli järjestön nimeksi vuonna 1999. (Vasemmistonuoret järjestönä 2015) Tämän tutkielman kirjoittamisen alkuvaiheessa meneillään oli kunnallisvaalikampanjointi, johon monet Vasemmistonuoret ry:n jäsenet osallistuivat. Tässä kohtaa on tärkeä tehdä ero puoluejäsenyyden ja nuorisojärjestön jäsenyyden välille, sillä Vasemmistonuoret ry:n jäsenet eivät automaattisesti liity Vasemmistoliiton jäseniksi (Wrede & Parviainen 2012, 19). Kaikki nuorisojärjestön jäsenet eivät edes koe parlamentaarista tai puoluepolitiikkaa itselleen luontevaksi toiminnan alueeksi. Voitaisiinkin ajatella, että erillisuus puolueeseen nähden madaltaa kynnystä liittyä Vasemmistunoriin. Edellä mainittu käsitys saa vahvistusta haastatteluaineiston perusteella.

Vasemmistonuoret kuuluu poliittisten nuorisojärjestöjen joukossa ”alhaalta ylös”-hierarkiamalliin, jossa jäsen on ensisijaisesti jäsenenä paikallisyhdistyksessä (Wrede & Parviainen 2012, 17). Alueellisuus toteutuu järjestössä formaalisti sitä kautta että valtakunnallisen kattojärjestön alla toimii piirijärjestöjä, joiden alapuolelle puolestaan sijoittuvat paikallisjärjestöt. Piirijärjestöihin lukeutuvat Etelä-Suomen Vasemmistonuoret, Hämeen Vasemmistonuoret, Itä-Suomen Vasemmistonuoret, Keski-Suomen Vasemmistonuoret, Lapin Vasemmistonuoret, Pohjois-Pohjanmaan Vasemmistonuoret, Satakunnan Vasemmistonuoret, sekä Varsinais-Suomen Vasemmistonuoret (Piirijärjestöt 2017). Osalla piirijärjestöistä toiminta saattaa olla paikoitellen päällekkäistä paikallisjärjestön kanssa, etenkin mikäli piirin toimisto sijaitsee paikkakunnalla, jolla toimii myös oma paikallisjärjestönsä. Esimerkiksi Helsingissä päällekkäisyyttä on siinä määrin, että pääkaupungissa sijaitsee sekä valtakunnallisen järjestön (Vasemmistonuoret ry), piirijärjestön (Etelä-Suomen Vasemmistonuoret ry), että paikallisjärjestön (Helsingin Vasemmistonuoret ry) toimitilat.

Järjestön jäsenyyteen liittyviä yhteisöllisyyskokemuksia tarkasteltaessa on järjestön poliittinen luonne huomioitava. Vasemmistonuoret ry listaa sivustollaan arvoikseen sosialismin, demokratian, punavihreyden, feminismin ja kansainvälisyyden (Vasemmistonuoret järjestönä 2015). Voitaisiin pitää luonnollisena, että jäseniksi liittyvät

ainakin jollakin tavalla kokevat nämä arvot siinä määrin omikseen, että voivat niihin sitoutuvaan järjestöön liittyä, tai pysyä sellaisen järjestön jäsenenä. Järjestön poliittisen ja aatteellisen luonteen huomioon ottaen on oletettavissa, että sen jäsenet jakavat samantyyppisiä arvoja. Jaetun arvomaailman voisi puolestaan ajatella tukevan yhteisöllisyyden kokemuksen syntymistä. Helkaman ym. (2013, 192) mukaan samankaltaisia arvoja ja mielipiteitä omaavat ihmiset pitävät toisistaan. Jaetut arvot ja mielipiteet mainittiinkin useissa tekemistäni haastatteluista yhteenkuuluvuuden tunteeseen vaikuttavana tekijänä.

Vasemmistonuoret on Vasemmistoliiton nuorisotyötä tekevä itsenäinen nuoriso- ja kansalaisjärjestö (Ahlakorpi & Holappa 2015, 1.) Suomessa Nuorisolaki (1285/2016) säättää nuorisotyön- ja toiminnan edistämisestä. Laki määrittelee nuorisotyön nuorten kasvun itsenäistymisen ja osallisuuden tukemiseksi yhteiskunnassa. Valtakunnallisella nuorisojärjestöllä taas tarkoitetaan lain tavoitteita ja lähtökohtia toteuttavaa rekisteröityä valtakunnallista järjestöä. Nuorisolain tavoitteisiin lukeutuu muun muassa nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja yhteisöllisyyden tukeminen, nuorten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, sekä nuorten harrastamisen ja toiminnan tukeminen kansalaisyhteiskunnassa. (Nuorisolaki 1285/2016, §1, §2, §3) Nuorisolaki ei vaikuttaisi asettavan yhteisöllisyyttä ja itsenäisyyttä toistensa vastakohtiksi, vaan näkee ne ominaisuuksiksi, joita on mahdollista kehittää saman toiminnan piirissä.

Vasemmistonuoret ry:n toimintasuunnitelmassa vuodelle 2016 järjestön toimintaa hahmotetaan seuraavasti:

”Järjestön juuret ovat demokraattisessa ja sosialistisessa työväenliikkeessä sekä muissa kansalaisliikkeissä. Vasemmistonuorten tehtävänä on tukea nuorten kehittymistä aktiivisiksi poliittisiksi toimijoiksi. Poliitiikkaa tehdään kaikkialla, eikä se rajoitu virallisiin edustuksellisiin rakenteisiin.

Vasemmistonuoret toimii kaduilla ja kabineteissa eli toimintatavat vaihtelevat mielenosoituksista, tempauksista ja kampanjoista pitkäjänteiseen vaikuttamiseen erilaisissa kansalaisjärjestöissä, verkostoissa, ammattiyhdistysliikkeessä ja julkisuudessa. Järjestö järjestää myös koulutuksia ja leirejä, joiden kautta jäsenet saavat tietoa yhteiskunnasta, viettävät vapaa-aikaa ja tutustuvat uusiin ihmisiin. Järjestö vaikuttaa politiikassa kunnallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla.” (Ahlakorpi & Holappa 2015.)

Nuorisolain kanssa edellä viitatussa toimintasuunnitelmassa on analogista ainakin yhteisöllisyyden tukeminen, sikäli kuin uusien ihmisten tapaaminen voidaan ymmärtää sellaiseksi, sekä nuorten kehittymisen tukeminen aktiivisiksi poliittisiksi toimijoiksi. Nuorisolaissa vastaava sisältö on muotoiltu ilmaisuun: ”edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa”. (Nuorisolaki 1285/2016, §2)

Vasemmistonuorten hallituksen laatimat ja allekirjoittamat turvallisemman tilan säännöt löytyvät järjestön internet-sivustolta. (Turvallisemman tilan säännöt 2016) Esittelen säännöt tässä lyhyesti, sillä haastatteluaineistosta ilmeni niiden olevan keskeinen järjestön sisäistä normistoa määrittävä ohjenuora. Turvallisemman tilan säännöt kieltävät oletusten tekemisen henkilöstä, hänen taustoistaan tai mielipiteistään ulkoisten ominaisuuksien perusteella. Sukupuolen, seksuaalisuuden, terveydentilan ja toimintakyvyn oletaminen ovat niin ikään kiellettyjä. Säännöissä vaaditaan jäseniltä ymmärtäväisyyttä ja kunnioittavuutta, sekä kielletään toisten halventaminen tai nolaaminen. (Turvallisemman tilan säännöt 2016.) Kemperin (1991, 332) mukaan nolaaminen on valtaan liittyvää käyttäytymistä, minkä vuoksi on taustateorian kannalta mielenkiintoista, että se on järjestön säännöissä kielletty.

Turvallisemman tilan säännöissä edellytetään toisten fyysisen tilan kunnioittamista, toisen koskettaminen ilman lupaa on siksi kielletty. Kiellettynä mainitaan myös herruustekniikoiden käyttö. (Turvallisemman tilan säännöt 2016) Herruustekniikat ovat norjalaisen sosiaalipsykologi ja feministi Berit Åsin (1979) hahmottelema lista tekniikoista, joilla valta-asemassa olevat voivat ylläpitää omaa valta-asemaansa. Herruustekniikoihin lukeutuvat: 1) näkymättömäksi tekeminen, 2) naurunalaiseksi tekeminen, 3) tiedon pimittäminen, 4) kaksinkertainen rangaistus, sekä 5) syyllistäminen ja häpeän tunteen herättäminen. Vasemmistonuoret ry:n tasa-arvosuunnitelmassa on listattuna Åsin viiden herruustekniikan lisäksi kaksi muuta: 6) esineellistäminen ja 7) väkivallan käyttö tai väkivallalla uhkaaminen (Bergström & Sukupuolten tasa-arvon ja seksuaalisen moninaisuuden työryhmä 2010, 22–23).

Kieltojen lisäksi turvallisemman tilan säännöt kannustavat luomaan ympäristöä, jossa puheenvuorojen pitäminen on helppoa, sekä kunnioittamaan toisten puheenvuoroja. Toisten osallistumista tulee sääntöjen mukaan tukea, esimerkiksi avaamalla sellaisia

käsitteitä, jotka eivät välttämättä ole kaikille itsestäänselviä niin omassa kuin muiden puheessa. Tämä yhteenveto turvallisemman tilan säännöistä ei ole täysin kattava, mutta tarkempaa tietoa kaipaavat löytävät täyden listan Vasemmistonuoret ry:n nettisivuilta, jonne löytyy linkki lähdeluettelosta. (Turvallisemman tilan säännöt 2016)

6 AINEISTO JA MENETELMÄ

Tutkielmani teko käynnistyi syksyllä 2016, jolloin aloitin ideoinnin ja pohjatyön. Tutkimusmenetelmänäni on laadullinen sisällönanalyysi ja aineistoni koostuu kesä- ja heinäkuussa 2017 keräämistäni teemahaastatteluista. Ensimmäiset haastattelut tein Vasemmistonuorten uuden hallituksen kokouksen yhteydessä 9.–11.6.2017 Helsingissä, jolloin minulla oli mahdollisuus tavoittaa useilta paikkakunnilta Suomesta kokoukseen saapuneita aktiiveja. Loput haastattelut tein eri paikkakunnilla kesän 2017 aikana. Viimeinen tutkimushaastattelu ajoittui heinäkuun lopulle, päivälle 27.7.2017, eli tutkimushaastattelut ovat asettuneet aikavälille 9.6.–27.7.2017. Yhteensä raaka-aineistossa on haastattelunauhoitteita noin 12 tuntia ja 29 minuuttia. Keskimääräinen haastattelun pituus on aineistossani noin puolitoista tuntia. Haastatteluja tein yhteensä kahdeksan. Lyhyin niistä oli kestoaltaan noin 34 minuuttia ja pisin noin 180 minuuttia pitkä. Joidenkin haastattelujen pituutta rajoittivat haastateltavien aikataulut, osassa pituus on määräytynyt enemmänkin haastateltavan tuottaman puheen määrän mukaan.

Haastateltavia kontaktoidessa pidin mielessäni sukupuoli-jakauman, mutta eri sukupuolia edustavien haastateltavien löytäminen ei osoittautunut ongelmaksi. Lähes kaikki, joita pyysin haastateltavaksi, suostuivat haastatteluun. Yksi alustavasti sovittu haastattelu jäi tekemättä aikatauluristiriitojen vuoksi. Lopullisista haastateltavista kolme ilmoitti sukupuoli-olekseen mies, kolme nainen, yksi ilmoitti olevansa muunsukupuolinen ja yksi ei halunnut ilmoittaa sukupuoltaan. Tutkittava järjestö on sitoutunut turvallisemman tilan säännöiksi kutsuttuihin käyttäytymiseen liittyviin toimintaperiaatteisiin, joiden mukaan toisen ihmisen sukupuolta ei saa olettaa (Turvallisemman tilan säännöt 2016). Olen tätä tutkimusta tehdessäni kunnioittanut tutkittavan ryhmän sisäisiä normeja, enkä nähnyt mitään syytä edellyttää haastateltavilta sukupuolen ilmoittamista oman tahtonsa vastaisesti, saati asettaa itseään jompaankumpaan binääriseen sukupuoleen.

Haastateltavien ikäjakaumassa on vähemmän hajontaa, kuin olisi tutkimuksen kannalta ideaalista. Haastateltavien iät asettuvat välille 22–29 kun järjestön jäsenten ikähaitari on 15–30 -vuotta. Tein tietoisesti valinnan olla ottamatta alaikäisiä haastateltavia, sillä hyvin nuorten haastateltavien ottaminen olisi tuottanut haasteita haastattelurungon laatimiseen sellaiseksi, että kaikki haastateltavat hahmottavat kysymykset samalla tavalla. Alaikäisten

haastattelemineksi olisi myös herättänyt erilaisia eettisiä kysymyksiä, kuin nuorten aikuisten. Osa kysymyksistäni on ollut mahdollisesti vaikeita tunnemuistoja herättäviä, joten olen arvioinut että täysi-ikäisyyden edellyttäminen haastateltavilta pienentää riskiä siitä, että haastatteluihin osallistuminen olisi haastateltaville jollain tavoin haitallista. Päätöstä tehdessäni arvioin myös, että iän mukana karttuva itsetuntemus auttaa haastateltavia sanoittamaan omia kokemuksiaan ja tunteitaan.

6.1 Laadullinen tutkimus

Sisällönanalyysi valikoitui tutkimusmenetelmäksi, sillä se soveltuu laadullisten tekstipohjaisten aineistojen analyysiin (Margrit Schreier 2012, 1–3). Schreierin (2012, 1–3) mukaan laadullisen ja määrällisen sisällönanalyysin erottavat toisistaan aineiston kuvaamiseksi vaaditun tulkinnan määrä. Laadullisessa tutkimuksessa ollaan usein kokemusten henkilökohtaisten merkitysten tai esimerkiksi tapahtumien ja normien sosiaalisen merkityksen äärellä (Schreier 2012, 21). Siinä missä määrällisessä tutkimuksessa pyritään minimoimaan ennakoimattomissa olevien muuttujien määrää käyttämällä standardisoituja mittareita tai keräämällä aineisto laboratorio-olosuhteissa, ollaan laadullisessa tutkimuksessa usein kiinnostuneita tilanteiden kontekstista tai kokemuksen laajemmasta taustasta. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa saatetaan tästä syystä kerätä havainnoimalla tutkittavia näiden luonnollisessa ympäristössä tai pyytämällä tutkittavia kertomaan omin sanoin kokemuksistaan (Schreier 2012, 21–22).

Mikäli tehtävä tulkinta on minimaalista, kuten vaikka laskettaessa kuinka monta kertaa minkäkin merkinen auto on tietyssä julkaisussa valokuvissa, voidaan puhua määrällisestä analyysistä. Silloin kun halutaan analysoida, millaisessa tilanteessa mikäkin valmistaja mainoksissaan esittää tuotteensa ja millaista mielikuvaa sillä halutaan luoda, voisi olla kyse laadullisesta analyysistä. Kyse on siis siitä, kuinka vakiintuneita merkityksiä informaatioanalyysistä etsitään. (Schreier 2012, 1–3.) Pertti Alasuutarin (1999, 40–43) mukaan laadullisessa tutkimuksessa pyrkimys on havaintojen pelkistämiseen. Aineistoa käydään ensin läpi valikoiden sieltä viitekehyksen ja tutkimuskysymysten kannalta olennaisia havaintoja. Nämä valikoidut havainnot pelkistetään edelleen yhdistelemällä. Aineistosta ilmeneviä havaintoja tarkastellaan saman ilmiön eri ilmenemistapoina. Yhdistämisessä olennaista on huomioida, että yksikin poikkeus rikkoo säännön.

Laadullisessa tutkimuksessa ei arvioida ilmiöiden esiintyvyyttä tai yleisyyttä kuten tilastotutkimuksessa, vaan havaintojen yhdistämiseen voidaan päästä abstraktiotasoa nostamalla tai etsimällä toinen sääntö, joka mahdollistaa säännönmukaisuuden ilmaisemisen ehdottomana. (Alasuutari 1999, 40–43.) Omassa analyysissäni olen keskittynyt säännönmukaisuuksien löytämiseen. Eri haastateltavien kertomuksissa esiintyvät variaatiot, ovat joskus olleet niin suuria, ettei jossakin keskustelun aiheessa ole hahmottunut yhdenmukaisuutta haastateltavien välillä. Joissain haastatteluissa pienistä variaatioista huolimatta haastateltavat ovat kuvanneet samantyyppistä kokemusta.

6.2 Sisällönanalyysi

Tutkielmassani analysoin litteroidusta haastatteluaineistosta, millaista yhteisöllisyyttä Vasemmistonuoret ry:ssä ilmenee ja millaisena haastateltavat kokevat yhteisöllisyyteen liittyviä ilmiöitä järjestössään. Rinnastaessani aineiston kuvauksia yhteisö- ja emotioteorioihin, joudun väistämättä tekemään jonkun verran tulkintaa siitä, millaiset ilmaukset laskea kuvaukseksi yhteisöllisyydestä (ks. tulkinnasta laadullisessa tutkimuksessa Schreier 2012, 1–3). Pysyn tulkinnoissani mahdollisimman uskollisena haastateltavien ilmaisuille, ylitulkintojen tekemistä välttäen. Analyysia helpottaa se, että olen itse tehnyt haastattelut, joten olen haastattelutilanteessa voinut kysyä jatkokysymyksiä ja havainnoida haastateltavien elekieltä. Haastattelut olen nauhoittanut, mutta en ole videoinut, eli äänenpainoja ja vastaavia minun on tarvittaessa ollut mahdollista varmistaa äänitallenteelta. Haastateltavan elekieltä minun on kuitenkin mahdollista käyttää tulkintojeni tukena vain muistiinpanojeni ja muistini varassa.

Laadullinen sisällönanalyysi on systemaattinen tapa kuvata laadullisen aineiston merkitystä (Schreier 2012, 1, 5). Sisällönanalyysia tehtäessä voidaan Schreierin (2012, 1,5.) mukaan seurata tiettyjä askeleita. Aluksi päätetään tutkimuskysymys, minkä jälkeen valitaan aineisto ja rakennetaan tutkimuskysymykseen ja aineistoon soveltuva koodausrunko. Laadullisessa sisällönanalyysissä koodausrunko on aina räätälöitävä omaan tutkimukseen sopivaksi. (Schreier 2012, 1, 5.) Aineisto jaetaan koodausyksilöiksi ja koodausrunkoa testataan aineistoon, minkä jälkeen runkoa arvioidaan ja muokataan testikoodauksen perusteella (Payne & Payne 2004, 50–55). Robert Weberin (1990, 15–16) mukaan koodaukseen ja kategorialuokkien muodostamiseen liittyy sisällönanalyysin keskeinen

luotettavuushaaste. Laadullisessa aineistossa ilmenevien mainintojen lajittelu selvärajaisiin kategorioihin voi olla haastavaa sanojen ja ilmaisujen monimerkityksellisyyden ja tulkinnallisuuden vuoksi. (Weber, R. 1990, 15–16.) Koodauksen ja luokittelun jälkeen tehdään varsinainen analyysi sekä tulkitaan ja esitetään tulokset. (Schreier 2012, 5–7.)

Schreierin (2012, 5–7) mukaan laadullisen sisällönanalyysin systemaattisuus ilmenee siinä, että menetelmässä käydään läpi koko aineisto antaen sen eri osille koodeja tutkimusta varten luodun koodausrunгон mukaan. Koodausrungolla viitataan tässä tutkielmassa listaan yksittäisistä toisensa poissulkevista koodeista (Linda Bourque 2011, 137) joita olen käyttänyt litteroidun aineiston kategorisoinnissa. Analyysiä tehdessäni käyttämäni koodausrunko löytyy tämän tutkielman liitteistä (liite 2).

Schreierin (2012, 80–81) mukaan koodausrunгон tekemistä helpottaa mikäli aineistosta valikoidaan ensin yksi osuus ja rakennetaan siihen soveltuva koodausrunko, jota täydennetään myöhemmin soveltuvaksi koko aineistoon. Rakensin tässä tutkielmassa käyttämäni koodausrunгон lukien tekemiäni haastatteluja yksi kerrallaan samalla koodaten niitä käsin. Näin muodostuneista koodeista olen teemoittelemalla luonut lopullisen hierarkkisesti järjestyneen koodausrunгон. Koodausrunгон laatimista ovat vahvasti ohjanneet käyttämäni Heikki Lehtosen (1990) empiirinen yhteisökäsité. Lopullisen koodauksen tein laatimani koodausrunгон perusteella ATLAS.ti-ohjelmistolla. Aineisto on kerätty Lehtosen (1990) teoriaa hyödyntävän haastattelurunгон avulla, mistä syystä oli luontevaa perustaa lopullinen teemoittelu Lehtosen kategorisoinnille.

6.3 Haastattelu aineistonkeruun menetelmänä

Valitsin aineistonkeruun menetelmäksi haastattelun, sillä haastattelutilanteessa on mahdollista, että vastaaja ymmärtää kysymyksenasetteluni sekä tarkentaa kysymystä tarvittaessa. Haastattelussa olen myös voinut myös esittää lisäkysymyksiä, silloin kun alkuperäisellä kysymyksenasettelulla saamani vastaus on ollut niukkasanainen. Pääasiallinen syy haastattelun käyttöön aineistonkeruun menetelmänä oli tutkimuksessa hyödynnettävä tunnenäkökulma. Arvioin, että tunneilmaisujen tuottaminen saattaisi jäädä esimerkiksi kirjoituspyyntöön kirjoitetuissa vastauksissa niukaksi. Ruusuvuoren ja Tiihosen (2005, 22–23) mukaan haastattelu on vuorovaikutustilanne ja

haastattelutilanteessa pätevät monet samat normit, kuin arkisissa keskustelutilanteissa. Haastattelu on tilanteena institutionaalinen ja siihen liittyy arjen keskusteluista poikkeavia seikkoja. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 22–23.) Se on kuitenkin vuorovaikutustilanne ja haastattelussa tuotettu tieto on aina tuotettu osallistujien välisessä vuorovaikutuksessa (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 29).

Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 22–23) kirjoittavat, että tutkimushaastattelulla on päämäärä, joka liittyy haastattelijan tiedonintressiin ja tutkimuksen aiheeseen. Haastattelutilanne yleensä nauhoitetaan ja haastattelija saattaa tehdä muistiinpanoja. Haastattelijan ja haastateltavan roolit poikkeavat toisistaan. Epistemiset oikeudet, eli oikeus tietoon on haastateltavalla. Lähtökohtainen oletus siis on, että haastateltavalla on tietoa, josta haastattelija on kiinnostunut. Haastattelu on sovittu haastattelijan aloitteesta ja se etenee ainakin jossain määrin hänen ohjaamana tai suuntaamana. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 22–23, 33.) Haastateltavani ovat olleet vapaaehtoisia, jotka ovat suostunut haastatteluun joko tutkittavan järjestön edustajan tai itseni esittämän pyynnön perusteella.

Haastattelutilanteella on tietty rakenne. Haastattelija aloittaa haastattelutilanteen usein kertomalla omasta roolistaan, tutkimuksestaan ja sen tavoitteista (haastateltaville kertomistani pohjatiedoista ks. liite 1). Alussa on myös hyvä luoda yhteistä maaperää esimerkiksi neutraaleilla puheenaiheilla, joista keskustelemiseen haastateltava(t) ja haastattelija voivat molemmat helposti osallistua. Ennen varsinaisen haastattelun alkua tulee kysyä nauhoituslupa, eikä tämä alkukeskustelu siksi aina välttämättä näy litteroinnissa. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 24.) Olen kysynyt haastatteluluvan kunkin haastattelun alussa, samalla olen kertonut, että nauhoitteita käytetään vain tämän tutkielman tekoon, minkä jälkeen ne poistetaan. Kussakin haastattelussa käytin kahta nauhuria, jotta minulla olisi nauhoitteesta varakappale siltä varalta, että laitteissa olisi ongelmia haastattelujen aikana. Haastattelusekvenssi etenee kolmiosaisena kysymys-vastaus-kiittäus -rakenteena, jossa haastattelija määrittää keskustelun aiheen ja kysymykset ja haastateltava tuottaa vastaukset kysymyksiin. Haastattelija sitten kiittää saamansa vastaukset esimerkiksi minimipalautteella. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 27.)

Itsestä kertominen voi luoda yhteistä maaperää tai luoda etäisyyttä haastattelijan ja haastateltavan välille, sillä haastattelija ja haastateltava edustavat usein erilaisia sosiaalisia maailmoja (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 25, 36). Tämän tutkielman yhteydessä tehdyissä

haastattelutilanteissa yhteistä maaperää haastateltavien kanssa luo se, että olen itse ollut tutkimuksen kohteena olevan järjestön jäsen (nykyisin kannatusjäsen tultuani graduprosessin aikana yli-ikäiseksi yhdistyksen varsinaiseen jäsenyyteen). Ikäni voi toimia yhtenä eron luojana. Yli 30-vuotiaana olen vanhempi kuin varsinaiset jäsenet, mutta toisaalta vanhimmat jäsenet ovat suurin piirtein ikäisiäni. Nuorimmat jäsenet ovat järjestön sääntöjen mukaan 15-vuotiaita ja näihin jäseniin ikäero on jo huomattava. Alaikäisiä ei ole haastateltu tätä tutkielmaa varten ja nuorin haastateltava on ollut 22-vuotias. Myös koulutus- ja ammatillinen taustani, sekä se, että haastattelutilanteessa toimin ikään kuin ulkopuolisena tutkijana, voi olla haastateltavalle toiseuttavaa, etenkin jos hänen ikänsä, taustansa tai koulutuksensa eroaa omastani huomattavasti.

Ruusuvuoren ja Tiittulan (2005, 36) mukaan haastattelijan ja haastateltavan välinen näkökulmaero ei välttämättä tunnu haastattelutilanteessa, sillä molemmat pyrkivät ilmaisemaan itseään siten, että tulisivat ymmärretyiksi. Analyysissä on kuitenkin tärkeä huomata, että haastattelija ja haastateltava lähestyvät aihetta omista näkökulmistaan, vaikka näkökulmien erot olisivat jääneet piiloon itse haastattelutilanteessa. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 36.) Haastateltava myös usein lähestyy tutkimuksen aihetta oman kokemuksensa kautta, mutta haastattelijalta saattaa olla muuta hankittua tietoa aiheesta. Haastattelija lähestyy aihetta yleisemmällä tasolla ja haastateltavan voi olla vaikea asettua haastattelijan tarjoamiin yleisiin kategorioihin. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 37.)

Tutkimusoppaissa usein neuvotaan haastattelijaa pysymään neutraalina, joskin tätä neuvoa voi käytännössä olla vaikea noudattaa (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 44–46). Toisaalta haastateltava saattaa tulkita ”onnistuneen” neutraalina pysymisen mielenkiinnon tai empatian puutteeksi. Haastattelutilanne vaatii tasapainoilua neutraaliuden ja toisaalta kiinnostuksen ja ymmärtämisen osoittamisen välillä. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 50–51.) Haastattelutilanteissa olen pyrkinyt antamaan minimipalautetta ja kannustamaan puheen tuottamista esimerkiksi hymyilemällä. Olen varonut ohjailemasta haastateltavia tietynlaisten vastausten antamiseen. Haastateltavaa voi puhuttaa monilla tavoilla (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 51, 54). Puheen tuottamiseen voi kannustaa esimerkiksi hakukysymyksillä (kysymyssanalla alkavat laajaa vastausta hakevat kysymykset), vaihtoehtokysymyksillä (suljetut kyllä-ei, tai muut valmiita vaihtoehtoja sisältävät kysymykset), tauoilla ja kerrontapyynnöllä (kerro asiasta X). Vaihtoehtokysymys saattaa suljetun luonteensa vuoksi olla ongelmallinen kannustaessaan vastaamaan lyhyesti.

Toisaalta joskus voi olla aiheellista aloittaa vaihtoehtokysymyksellä, vaikkapa silloin kun on mielekästä ensin selvittää, onko avoimemmalle jatkokysymykselle aihetta. (Ruusu vuori & Tiittula 2005, 51–52.)

6.4 Teemarungon laatiminen ja haastattelujen toteuttaminen

Teemahaastattelurungon (liite 1) laadin keväällä 2017. Haastattelurungon laatiminen eteni vaiheissa. Ennen varsinaisia haastatteluja toteutin kaksi testihaastattelua, joissa tavoitteenani oli ennen kaikkea testata teemarunkoa ja havaita siinä mahdollisesti olevia ongelmia. Ensimmäisen testihaastattelun jälkeen muutin haastattelurunkoa huomattavasti ja toisen testihaastattelun jälkeen teemarunko sai lopullisen muotonsa. Ensimmäisessä testihaastattelussa haastateltavana oli yhteiskuntapolitiikan opiskelija joka ei ole kuulunut tutkimuksen kohteena olevaan järjestöön ja toisen testihaastattelun haastateltavana oli Vasemmistonuoret ry:n aktiivinen jäsen.

Lopullisen haastattelurungon muodostin Heikki Lehtosen (1990) empiirisen yhteisökäsitteen pohjalta. Haastattelun teemat olivat: alueellisuus, symbolinen yhteisyys ja toiminnallinen yhteisöllisyys. Symbolinen yhteisyys -teema jakautui vielä kahteen alateemaan: ideologinen yhteisyys ja kulttuurillinen yhteisyys. Toiminnallinen yhteisöllisyys -teema jakautui kolmeen alateemaan: keskinäiset vuorovaikutussuhteet, erilaisuuden sieto ja suhteet ulkopuolisiin. Kunkin teema-alueen alla oli näihin teemoihin liittyviä kysymyksiä. Haastattelutilanteissa olen saattanut esittää kysymyksiä eri järjestyksessä, kuin ne teemahaastattelurungossa ovat olleet, mikäli järjestyksen muuttaminen on tehnyt keskustelutilanteen etenemisestä luontevampaa.

Haastateltavia kontaktoin karkeasti jaotellen kahdesta ryhmästä: pidempään mukana olleet aktiiviset jäsenet ja uudemmat jäsenet, joilla on takana jo ainakin pari aktiivista vuotta. Tämän valikointiperusteen takana oli haluni tavoittaa näiden eri aikoja mukana olleiden erilaiseen näkökulmaan järjestön yhteisöllisyydestä. Erityisesti uudempien jäsenten näkökulma kiinnosti järjestön työntekijöitä, sillä se koettiin relevantiksi jäsenhankinnan ja uusien jäsenten järjestöön kiinnittymisen tukemisen kannalta. Kaikki haastatellut olivat Vasemmistonuoret ry:ssä aktiivisesti toimivia jäseniä. Aktiivisuudelle minulla ei ollut tiukkoja määrällisiä kriteerejä, aktiivisuudeksi hahmotin esimerkiksi säännöllisen järjestön

tapahtumiin osallistumisen tai luottamustoimessa toimimisen. Pääosin haastateltavat olivat haastatteluhetkellä aktiivisia tutkittavassa järjestössä. Yhden haastateltavan aktiivisuus oli hiipunut pari vuotta sitten, mutta hän oli ollut aktiivinen aiemmin.

Haastateltavien kokemuksiin toi huomattavaa eroa se, että osa oli toiminut hyvinkin aktiivisesti valtakunnallisen tason luottamustoimissa jo useita vuosia, kun taas osa haastateltavista oli ollut järjestössä mukana vain pari vuotta ja kokemus rajoittui yhteen paikallisesti toimivaan järjestöön. Luottamustoimessa toimiminen Vasemmistonuoret ry:ssä ei ollut kriteeri haastatteluun osallistumiselle, mutta useimmilla haastateltavilla oli haastatteluhetkellä jokin luottamustoimi järjestössä. Yhdellä ei ollut luottamustoimia haastatteluhetkellä, mutta oli ollut aiemmin. Toinen puolestaan ilmoitti, etteivät luottamustoimet kiinnosta häntä, vaan hän on mieluummin mukana toiminnassa muilla tavoin.

Jätin tietoisesti järjestön palkatut työntekijät tutkimuksen ulkopuolelle, sillä minua kiinnosti ennen kaikkea tarkastella jäsenten näkökulmaa. Työntekijöiden näkökulma järjestöön olisi myös väistämättä erilainen kuin jäsenten, sillä he ovat palkkatyösuhteessa, eivätkä välttämättä ole olleet jäseniä ennen työsuhteensa alkua. Sekä jäsenten että työntekijöiden haastatteleminen olisi edellyttänyt erilaisten haastattelurunkojen käyttöä ja tehnyt siten vertailun näiden välillä mahdottomaksi.

6.5 Litterointi ja koodaus

Aloitin haastattelujen litteroimisen ensimmäiset haastattelut tehtyäni ja jatkoin litterointia kesän ja alkusyksyn mittaan haastatteluaineiston karttuessa. Litteroituani haastattelunauhat aloitin koodauksen lukemalla aineistoa läpi ja koodaamalla sitä käsin. Tässä ensimmäisessä koodauksessa muodostin koodausrunгон. Koodausrunгон luonnin yhteydessä hahmottuivat myös tulososiossa esittelemäni teemat. Valmiin koodausrunгон avulla koodasin haastattelut uudelleen ATLAS.ti -ohjelmistolla. Koodausrunгон laatimisen mahdollistamisen lisäksi, kahden koodauksen tekeminen parantaa tehdyn koodauksen luotettavuutta, kun voidaan eliminoida koodaustilanteeseen mahdollisesti liittyneitä häiriötekijöitä (Schreier 2012, 6–7).

Lehtosen (1990) empiirisessä yhteisökäsitteessä yhteisyys on jaettu kolmeen ulottuvuuteen. Jokin ihmisryhmä voi ilmentää näistä ulottuvuuksista yhtä tai useampaa. Ulottuvuudet ovat vuorovaikutus (toiminnallinen yhteisö), yhteenkuuluvuuden tunne (symbolinen yhteisyys) ja alue (määritettävissä spatiaalisen rajanvedon perusteella). Analyysini perustuu näihin Lehtosen ulottuvuuksiin. Lehtosen yhteisyyden ulottuvuuksien käyttö sisällönanalyysin luokittelukriteerinä oli luontevaa, sillä jo haastattelurunko oli rakennettu Lehtosen kategorisoinnin perusteella. Paikoitellen oli tästä huolimatta haastavaa tehdä rajanvetoa vuorovaikutuksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen ulottuvuuksien välillä, sillä ihmisten kokemuksissa haastatteluaineiston perusteella tunteet, vuorovaikutus ja ihmissuhteet kietoutuivat vahvasti toisiinsa. Olen tuloslukuissa pyrkinyt asettamaan puhtaasti vuorovaikutustilanteissa heränneet tunteet vuorovaikutuksen piiriin ja laajemmin järjestöä ja sen jäseniä kohtaan suuntautuvat tunteet yhteenkuuluvuuden tunteen kategoriaan. Hankalia olivat sellaiset tilanteet, joissa vuorovaikutustilanteet ovat joko vahvistaneet tai hajottaneet yhteenkuuluvuuden kokemusta.

Seuraavaksi kuvaan tavan, jolla olen tehnyt eron vuorovaikutuksen ulottuvuudelle asettamieni mainintojen ja yhteenkuuluvuuden tunteen ulottuvuudelle asettamieni mainintojen välille. Sitten esitän, miten olen operationalisoinut yhteenkuuluvuuden tunteen käsitteellisesti ja miten olen tehnyt rajanvedon symbolisen ja ideologisen yhteisyyden välille. Omissa alaluvuissaan kuvaan ideologista, eli tässä tapauksessa arvoihin liittyvää, ja kulttuurista, eli vuorovaikutuksessa syntynyttä, yhteisyyttä siten kuin olen ne määritellyt koodausta ja analyysiä varten. Lopuksi esittelen vielä ne kriteerit, joilla olen sisällyttänyt haastatteluteksteissä ilmeneviä mainintoja alueellisuuden kategoriaan.

6.6 Luotettavuus ja tutkimusetiikka

Schreierin (2012, 6–7) mukaan laadullisessa sisällönanalyysissä tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa koodaamalla aineisto kahteen tai useampaan kertaan eri koodaajien toimesta tai saman koodaajan toimesta eri ajankohtina. Tällöin voidaan minimoida koodaajaan tai koodaustilanteeseen liittyviä tekijöitä, jotka saattaisivat aiheuttaa ongelmia luotettavuudelle (reliabiliteetti), jolloin koodauksen johdonmukaisuutta voidaan parantaa. Validiteetti laadullisessa sisällönanalyysissä liittyy siihen, miten hyvin laadittu koodausrunko soveltuu tutkimuskysymyksiin. Kyse on siis siitä, voidaanko koodatun

aineiston avulla vastata esitettyihin tutkimuskysymyksiin vai ohjaako laadittu koodausrunko tarkastelua tutkimuskysymysten vastaamiseen liittymättömiin seikkoihin. (Schreier 2012, 6–7.)

Laadullinen tutkimus on tilannesidonnaista. Tällä viitataan siihen, että esimerkiksi tutkimushaastattelun tekemisen olosuhteet ovat osa tutkimusaineistoa. Tutkijan tulisi myös olla tietoinen omasta roolistaan merkitysten rakentajana. Merkitykset rakentuvat tietyissä tilanteissa ja olosuhteissa. (Schreier 2012, 22–23.) Laadullinen haastatteluaineisto syntyy vuorovaikutuksessa haastattelijan ja haastateltavan välillä, mikä jälkeen tutkija vielä analysoi aineiston henkilökohtaisten ominaisuuksiensa ja elämäntilanteessa vaikuttaessa väistämättä tehtävään analyysiin. Kiinnostukseni tämän tutkielman aiheeseen liittyy omaan aiempaan toimintaan Vasemmistonuorissa, erityisesti järjestön koulutusjaostossa, tutkimuksen teon aikana jatkuneella toimintakaudella 2015–2017. Oma positioni ei siis ole täysin ulkopuolisen tarkastelijan, mikä saattaa vaikuttaa arvioihini. Pyrin tiedostamaan tämän haasteen tieteelliselle objektiivisuudelle ja analysoida aineistoa huomioiden sen, että oma roolini järjestön entisenä jäsenenä saattaa vääristää havaintojani.

Refleksiivisyys kuvaa Schreierin (2012, 23) mukaan laadullisen tutkimuksen luonnetta paremmin kuin objektiivisyys. Refleksiivisyys sisältää sekä oman tutkijan roolin ja toiminnan reflektoimisen, että tutkittavien näkemisen oman elämänsä asiantuntijoina ja oman tilanteensa reflektoijina. (Schreier 2012, 23.) Haastatteluista välittyikin haastateltavien refleksiivisyys useammalla tavalla. Osa haastateltavista oli pohtinut haastattelun aiheisiin liittyviä teemoja jo aiemmin ja osa alkoi haastattelun aikana reflektoida ääneen keskusteluun tulleita aiheita. Haastateltavat merkityksellistävät järjestötoiminnassa karttuneita kokemuksia, eikä se merkityssisältö, jonka haastateltava liittyy johonkin kokemukseen, ole välttämättä sama kuin se, minkä tutkijana kyseiselle kokemukselle antaisin. Olen pyrkinyt haastattelutilanteissa ja aineiston analyysissa huomioimaan tämän merkityssisältöihin liittyvän ongelman ja kysymään tarkennuksia haastattelun aikana. Analyysin aikana olen varmistanut havainnon kontekstin litteroidussa tekstissä, ennen päätelmien tekemistä. Merkitysten tulkitsemiseen liittyvä ongelma haastattelurungossa on, etten ole systemaattisesti kysynyt haastateltavilta, mitä tutkimuksen kannalta keskeiset käsitteet: yhteisö, yhteisöllisyys ja yhteenkuuluvuuden tunne heille itselleen tarkoittavat. Olen kuitenkin tulososiossa pyrkinyt kuvaamaan, millainen kokemus yhteisöllisyys tai yhteenkuuluvuuden tunne haastateltaville on. Ottaen

huomioon yhteisö-käsitteen monimerkityksisyyden (Saastamoinen 2012, 33–36), olisi ollut hyvä varmistaa haastateltavilta miten he käsitteen ymmärtävät.

Tutkielman teon aikana olen käynyt vuoropuhelua sekä kasvokkain että sähköpostin välityksellä joidenkin Vasemmistonuoret ry:n palkattujen työntekijöiden kanssa. Tutkielman kysymyksenasetteluissa olen huomionut järjestön keskustoimiston työntekijöiden esille tuomia tiedonintressejä. Tämä saattaisi periaatteessa muodostaa ongelman tutkimuksen riippumattomuuden kannalta, joskaan en pidä tätä vakavana ongelmana. Vakavampi ongelma luotettavuuden kannalta olisi, mikäli oma suhteeni järjestöön, jossa olen itse aktiivisesti toiminut, vaikuttaisi tekemääni analyysiin. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että oma siteeni järjestöön saattaisi vääristää tekstistä välittyvää kuvaa järjestön toiminnasta todellisuutta positiivisemmaksi. Pysin tätä tutkielmaa kirjoittaessani puolueettomuuteen, mutta viime kädessä jää lukijan arvioitavaksi, kuinka hyvin olen tässä onnistunut.

Oma toimintani järjestössä on väistämättä aikaansaanut sen, että minulla on joitain ennakkokäsityksiä järjestön ja sen jäsenyhdistysten toiminnasta. Tämä ei ole pelkästään haitallista, vaan on auttanut esimerkiksi kysymyksenasetteluissa ja yhteistyösuhteen rakentamisessa tutkielmaprosessia ajatellen. On kuitenkin mahdollista, että ennakkokäsitykseni vaikuttaisivat kysymyksenasetteluihini siten, että päätyisin lopulta toisintamaan omia ennakkokäsityksiäni tässä tutkielmassa ja sen johtopäätöksissä. Pysin tiedostamaan tämän haasteen ja toimimaan tämän riskin minimoimiseksi.

Tutkimusasetelmaani voidaan pitää sensitiivisenä kohderyhmän iän ja kysymyksenasetteluni vuoksi (Kallinen, Kati, Henna Pirskanen & Susanna Rautio 2015, 15–19). Yhdistyksen jäsenyys ei takaa, että jäsenellä tai edes aktiivilla olisi vahvoja henkilökohtaisia siteitä tai merkittäviä ystävyysuhteita yhteisön muihin jäseniin. Tästä mahdollisesti syntyvät yksinäisyyden tai ulkopuolisuuden tunteet voivat olla kipeitä ja niiden tuominen esille haastattelussa voi olla vaikeaa. Nämä tunteet ja niitä synnyttäneet kokemukset saatetaan kokea myös häpeällisiksi, jolloin niiden tuominen julki voi olla haastavaa (Kallinen ym. 2015, 16). Yhteisöjäsenyyden häpeää tai muita kipeitä tunteita herättävät puolet voivat edellä mainitusta syystä jäädä haastatteluissa piiloon. Toisaalta myös menneisyyteen sijoittuvat myönteiset yhteisökokemukset voivat haastatteluhetkellä

olla kipeitä, mikäli yhteys yhteisöön tai joihinkin sen jäseniin on sittemmin katkennut tai muuttunut.

Itselle tärkeää järjestöä kohtaan koettu sisäryhmäsolidaarisuus saattaa saada haastateltavan kaunistelemaan kokemuksiaan antaakseen järjestöstä mahdollisimman myönteisen kuvan tutkielman kuvitellulle lukijalle.

7 VASEMMISTONUORTEN YHTEISYYS

Tässä tulosluvussa kuvaan, millaisena yhteisöllisyys näyttäytyy Vasemmistonuorissa haastatteluaineistoni perusteella. Tutkimustehtävänäni on lisäksi ollut selvittää, millaisia tunteita järjestötoiminta on herättänyt ja millaiset kokemukset ovat saaneet osallistujat kiinnittymään järjestön toimintaan. Tulosluvun pääkategoriat pohjautuvat Heikki Lehtosen (1990) empiiriselle yhteisökäsitteelle, jonka olen esitellyt luvussa 4. Lehtosen (1990) käsitteistö soveltuu tämän tutkielman tarkoituksiin, tarjotessaan käyttökelpoisen luokittelun yhteisyyden ilmenemismuodoille. Tutkimuksen kohteena olevalla järjestöllä on yhteistoimintaa, yhteistä kulttuuria sekä jaettu ideologia. Järjestössä koetaan vaihtelevalla voimakkuudella ja vaihtelevaan ihmisjoukkoon kohdistuvia yhteenkuuluvuuden tunteita. Tarkastelun kohteena ovat nämä yhteisyyden ilmentymät sekä niiden lisäksi mikrotason vuorovaikutustilanteissa koetut tunteet, joiden tarkastelussa hyödynnän Kemperin (1990, 221) valta-status-mallia.

Tässä luvussa ja sen alaluvuissa kuvaan haastateltavien kertomaa myös haastattelulainauksen avulla. Kaikki nimet haastattelulainauksista on muutettu ja paikkakuntien nimet häivytetty haastateltavien yksityisyyden suojaamiseksi. Samasta syystä en lähtökohtaisesti lainauksen yhteydessä tuo esiin haastateltavien sukupuolta. Haastattelulainaukset koostuvat litteroidusta haastattelupuheesta, josta olen paikoitellen poistanut epäolennaisia kohtia. Silloin kun olen välistä poistanut jotain, käytän [...]merkintää poistetun tekstin kohdalla. Poikkeuksen muodostavat ”niinku”-ilmaukset, jotka on poistettu merkitsemättä kohtia, joista ne on poistettu. Samoin olen poistanut erikseen merkitsemättä sellaista toistoa, jossa sama sana tai sanapari ilmenee kahdesti tai useammin peräkkäin. Haastatteluaineisto on puhekielistä, enkä ole muokannut sitä kirjakieliseksi, mistä syystä lainaukset sisältävät myös kirjoitusvirheitä. Olen täydentänyt haastattelulainauksiin isot kirjaimet ja välimerkit lukemisen helpottamiseksi.

Aloitin seuraavissa kappaleissa yhteisyyden tarkasteluni kuvaamalla haastatteluaineiston pohjalta Vasemmistonuoret ry:tä peilaten sitä Lehtosen (1990, 29–30) ideaaliyhteisölle antamiin piirteisiin, jotka kertaan seuraavaksi. Ideaaliyhteisön jäsenet ovat liittyneet yhteiseen toimintaan elinehtojensa parantamiseksi (Lehtonen 1990, 29–30). Kaikki ideaaliyhteisön jäsenet osallistuvat yhteiseen päätöksentekoon ja päätökset tehdään

kollektiivisella tasolla. Ideaaliryhteisön vuorovaikutusnormit syntyvät sen toiminnassa. Jäsenet ovat ideaaliryhteisössä keskenään tasa-arvoisia ja mahdolliset työnjakoon liittyvät erot ovat tarkoituksenmukaisia. Yhteisön jäsenyyden tulee niin ikään olla vapaaehtoista ja sen tavoitteiden jäsenten hyväksymiä. (Lehtonen 1990, 29–30.) Seuraavissa kappaleissa peilaan tutkittavaa järjestöä ideaaliryhteisön kriteeristöön.

Poliittiseen nuorisoyhteisöön saatetaan liittyä omien ehtojen parantamiseksi, joskin tähän tulkintaan pääsemiseksi ehtojen parantaminen on ymmärrettävä hieman eri tavalla, kuin vaikkapa myllyosuuskuntaan liittyvän tilallisen tapauksessa. Yhteisöön liittymisen tavoitteena ei ole välitön taloudellinen hyöty tai oman elannon turvaaminen pidemmällä aikavälillä. Sikäli kuin yksilön tavoitteena olisi vaikuttaa poliittiseen järjestelmään siten, että hänen omat ehtonsa paransivat, olisi kyseessä epäsuorempi ja mahdollisesti myös epävarmempi vaikutus kuin konkreettisilla toimilla, joilla yksilö pyrkisi suoraan parantamaan elinolojaan. Haastatteluissa ei myöskään tuotu esille omien elinolojen parantamiseen materiaalisessa mielessä liittyviä motiiveja tulla mukaan poliittiseen yhteisöön. Poliittisessa järjestössä toimimista voisi ajatella elämänlaadun parantamisena sosiaalisessa mielessä. Muutama haastateltava toi esille sen, että matkakulut kokouksiin ja leireille korvataan yhteisössä, mikä etenkin Etelä-Suomen ulkopuolella koettiin merkittäväksi osallistumisen mahdollistajaksi. Yhteistöimintaan on matkakulujen korvaamisen vuoksi voitu matkustaa silloinkin, kun vastaajan taloudellinen tilanne olisi muuten rajoittanut kotimaanmatkailua. Tällöin yhteistöiminta on voinut antaa sellaisia elämänlaatua parantaviksi koettuja kokemuksia, joihin ei muutoin olisi ollut mahdollisuutta.

Idealiryhteisössä päätökset tehdään demokraattisesti (Lehtonen 1990, 29–30). Vasemmistonuoret listaa poliittisessa ohjelmassaan (Poliittinen ohjelma 2015) demokratian yhdeksi keskeiseksi arvokseen, joten ainakin pyrkimystä demokraattiseen toimintaan lienee mahdollista yhteisöltä tämän perusteella olettaa. Vasemmistonuoret ry:n suurista linjoista päättää kahden vuoden välein järjestettävä liittokokous, jonne kukin piiriyhteisö valitsee edustajansa (Liittokokous 2017). Ympärivuotisesti keskusyhteisön toiminnasta vastaa yhteisön hallitus ja hallituksen tukena toimiva yhteisön palkattu henkilökunta. Yhteisön puheenjohtaja on työsuhteessa yhteisöön, kun taas muut hallituksen jäsenet hoitavat tehtävänsä vapaaehtois pohjalta. Haastatteluissa en kysy suoraan kokevatko

jäsenet toiminnan demokraattiseksi, mutta olen kysynyt yksittäisen jäsenen mahdollisuuksista saada ääntään kuuluviin.

Haastateltavien arviot vaikuttamismahdollisuuksistaan järjestön sisällä vaihtelevat ja onkin ymmärrettävää, että noin neljän ja puolen tuhannen jäsenen järjestössä (Wrede & Parviainen 2012, 21) yksittäisen jäsenen vaikutusvalta on rajallista. Periaatteessa kaikilla jäsenillä on mahdollisuus osallistua järjestön päätöksentekoon, mutta haastatteluissa tuotiin esille, että käytännössä jäsenten asema suhteessa päätöksentekoon voi olla hyvin erilainen riippuen heidän osaamisestaan, sosiaalisista suhteistaan ja karismaattisuudestaan.

”Se riippuu niin siitä, että kuka se yksittäinen jäsen on ja musta se on vähän surullista. Et tota, mä en oikein tiedä, et paljonko meillä menee hukkaan semmosta potentiaalia sen takia et tavallaan väärät ihmiset ehdottaa asioita. [...] Tai sitten taas paljonko me [...] tehään asioita koska joku oikee tyyppi ehdottaa niitä. [...] Paljonko me jätetään tekemättä sen takia että se tyyppi, jonka et se et idea on oikeesti tosi hyvä mut se ei oo vaan riittävän valovoimanen tavallaan markkinoimaa.” (Haastateltava 8)

Kukaan haastateltavista ei haastattelutilanteessa tuonut esille, että he itse olisivat kokeneet merkittäviä vaikeuksia tuoda omaa ääntään esille silloin kun ovat niin halunneet tehdä. Erityisesti keskusteluilmapiiri on koettu vastaanottavaiseksi ja kuuntelevaksi, mikä on tukenut omien ajatusten ilmaisua. Haastateltavat toivat esille, että järjestössä on väyliä omien näkökulmien ja ehdotusten esiin tuomiselle.

”Mä tiedän et jos mä sanon jonku semmosen mielipiteen, mikä välttämättä ei ihan oo kaikkien mieleen, niin silti mulle ei tuu semmosta hyssyttelyä. Kukaan ei millään tavalla tuomitse mua siitä, vaan et mä saan ajatella itse.” (Haastateltava 7)

”Mun mielestä meidän järjestössä kuunnellaan kyl ihmisiä ihan hyvin. Et jos on jotain epäkohtia, nii pyritään niihin puuttumaan tosi aktiivisesti ja just semmost järjestön sisästä kehittämistä niin kyl tehään koko ajan.” (Haastateltava 2)

Yksi haastateltava toi esille, että vaikka järjestössä kuunneltiin jäseniä, saattoi kuuntelemisen ja muutosten aikaansaamisen välillä ero. Yksikään haastateltavista ei ollut sitä mieltä, ettei järjestössä kuunneltaisi jäseniä, mutta epävarmuutta ilmaistiin siitä, kuinka paljon vaikutusta yhden yksittäisen jäsenen toiminnalla ilman muiden tukea voi olla, tai johtaako muutosehdotuksen esille tuominen konkreettisiin toimiin muutoksen aikaansaamiseksi.

”Äänen saa helposti kuuluviin, kaikki on hirveen kiinnostuneita siitä jos [...] jollakin on jotain sanottavaa, mut se, että, miten se sitten noteerataan tai huomioidaan tai tehdäänkö sille jotai, ni se on sit vähän eri asia.” (Haastateltava 1)

Kaksi haastateltavista toi esille, etteivät jäsenten vaikutusmahdollisuudet olleet täysin tasavertaisia. Toisaalta jäsenellä saattoi olla takana useita vuosia järjestössä, jolloin hänellä mahdollisesti oli hallussaan luottamustoimia ja tukenaan vuosien aikana muodostettuja kontakteja muihin jäseniin. Toisaalta sosiaalinen status siinä mielessä, kuinka suosittu tai valovoimainen tietty jäsen muiden silmissä oli, koettiin vaikutusmahdollisuuksiin vaikuttavaksi tekijäksi. Haastateltavat erosivat toisistaan myös siinä suhteessa, millä toiminnan hierarkiatasoilla he olivat pääsääntöisesti aktiivisia. Niissä haastatteluissa, joissa haastateltava vertaili eri hierarkiatasojen vaikutusta toisiinsa, omat vaikutusmahdollisuudet arvioitiin erilaisiksi omassa paikallis- tai piirijärjestössä, kuin valtakunnallisessa järjestössä.

Järjestön legitimiuden voisi ajatella toteutuvan järjestödemokratian kautta, sillä järjestön jäsenistöllä on mahdollisuus vaikuttaa järjestön linjauksiin ja esimerkiksi äänestää liittokokouksessa suuremmista linjauksista. Jäsenet ovat toki myös voineet valita omia arvojaan vastaavan järjestön edustamaan itseään muiden poliittisten nuorisojärjestöjen joukosta, minkä voisi olettaa parantavan järjestön legitimiyttä suhteessa jäsenistönsä. Järjestön autonomisuus (Lehtonen 1990, 30) vaikuttaisi toteutuvan esimerkiksi suhteessa Vasemmistoliittoon, josta Vasemmistonuoret on itsenäinen järjestö. Suhtautumisesta Vasemmistoliittoon kirjoitan lisää myöhemmin tässä tulosluvussa ulkoryhmäsuhteiden yhteydessä.

Lehtonen (1990, 29–30) liittää ideaaliyhteisöön vaatimuksen vapaaehtoisuudesta. Osallistuminen Vasemmistonuorten toimintaan, kuten suomalaiseen järjestötoimintaan osallistuminen useimmissa tapauksissa, on vapaaehtoista jo perustuslaissa säädetyn yhdistymisvapauden vuoksi (Suomen perustuslaki 731/1999, § 13). Poikkeuksen yhdistymisvapauden muodostaa yliopistolain nojalla ylioppilaskunnan jäsenyys (Yliopistolaki 558/2009, § 46). Päätöksen yhdistyksen jäseneksi liittymisestä ja toimintaan aktivoitumisesta tekee lopulta yksilö itse. Kukaan haastateltavista ei tuonut esille ulkoista pakkoa tai painetta liittyä toimintaan. Haastateltavat kuvasivat, että järjestössä voi osallistua monilla eri tavoilla ja oman mielenkiintonsa ja jaksamisensa mukaan. Järjestön internetsivuilla julkaistuissa järjestön hallituksen laatimissa turvallisemman tilan

säännöissä edellytetään jäseniltä muun muassa vähäisemmän aktiivisuuden hyväksymistä muilta, minkä voi ajatella liittyvän toimintaan osallistumisen vapaaehtoisuuden hyväksymisen edellyttämisenä (Turvallisemman tilan säännöt 2016).

”Kun tuli toimintaan, ni sit sai tehdä just sen verran ku halus.” (Haastateltava 2)

Luottamustehtäviä kuvailleet haastateltavat toivat esille luottamustoimien velvoittavaa luonnetta ja niihin liittyvän odotuksen hoitaa luvatus tai rooliin kuuluvat vastuutehtävät.

”Jos on jossaki roolissa, vaikkapa nyt tiedottajana, ja sit ei oo vaikka hoitanu sitä nii aktiivisesti. Se saattaa ehkä luoda kinaa sitten hallitustyöskentelyssä, tai niin sitte muiden välillä.” (Haastateltava 5)

Tasa-arvoon, joka on sekin Lehtosen (1990, 30) ideaaliyhteisön piirre, liittyvät vahvasti Vasemmistonuorten poliittisessa ohjelmassa listatuista arvoista sosialismi ja feminismi. Haastatteluissa tulikin ilmi feminismin näkyminen käytännön toiminnassa esimerkiksi turvallisemman tilan säännöissä. Näihin suhtaudutaan järjestössä kahtalaisesti ja käsittelen turvallisemman tilan sääntöjä laajemmin myöhemmin tässä luvussa. Haastateltavat kuitenkin poikkeuksetta toivat esille järjestön vahvan pyrkimyksen tasa-arvon edistämiseen. Seuraavissa alaluvuissa esittelen tutkimukseni tuloksia Lehtosen (1990, 18) empiiriseen yhteisökäsitteeseen perustuvan luokituksen avulla.

7.1 Vuorovaikutuksen ulottuvuus

Tässä alaluvussa aloitan haastatteluaineiston jäsentelyn Lehtosen (1990, 18) empiirisen yhteisökäsitteen ulottuvuuksien mukaan. Ensimmäisenä otan tarkasteluun vuorovaikutuksen ulottuvuuden. Lehtonen (1990, 24–25) käyttää itse tästä ulottuvuudesta nimitystä toiminnallinen yhteisö, mutta koin vuorovaikutuksen korostamista oman tutkimukseni kategoriaa paremmin kuvaavana. Vuorovaikutuksen ulottuvuuden olen jakanut alaotsikoiden avulla seuraaviin luokkiin: 1) mukaan tuleminen ja mukana pysyminen, 2) formaali järjestötoiminta, 3) toveruus, 4) turvallisempi tila, 5) sisäiset jaot ja 6) ulkoryhmät. Näiden luokkien alla olen käyttänyt numeroimattomia alaotsikoita tarpeen mukaan selkeyttäakseni tekstiä lukijalle. Vuorovaikutuksen ulottuvuuden jälkeen käsittelen omissa alaluvuissaan yhteenkuuluvuuden tunteen ja alueellisuuden ulottuvuudet.

7.1.1 Mukaan tuleminen ja mukana pysyminen

Tässä alaluvussa kuvaan sitä, miten haasteltavat ovat kokeneet jäsenyytensä ensimetrit, millaiset asiat ovat olleet palkitsevia ja mitkä seikat ovat pitäneet heitä kiinni toiminnassa. Järjestöön liittyminen ja toimintaan mukaan tuleminen hahmottuivat erillisiksi vaiheiksi järjestötoimintaan aktivoitumista; haastateltavien kuvaamat syyt liittymisen ja aktivoitumisen taustalla eroavat toisistaan, mikä vahvistaa vaikutelmaa vaiheiden erillisyydestä. Järjestöön liittymistä edeltävästi haastateltavilla oli jonkinlainen käsitys tai kokemus Vasemmistonuorista. Tämä yhteys järjestöön oli kaikilla haastateltavilla kuitenkin ennen omaa liittymistä ollut ohut. Tästä ei suoraan voida päätellä liittymiskynnyksen olevan matala, mutta voitaisiin todeta, ettei kiinteä yhteys järjestöön tai sen jäseniin ole aineiston valossa ollut edellytys liittymiselle. Ennakkokäsityksissä järjestöstä ei esiintynyt vahvoja yhdenmukaisuuksia haastateltavien välillä.

Ensimmäinen kontakti

Ne haastateltavat, jotka muistivat ensimmäisen Vasemmistonuorten tapahtumansa, kuvaavat, että heidät on silloin otettu hyvin vastaan. Kuvaukset näistä tilanteista ovat haastatteluissa positiivissävytteisiä. Yksi haastateltavista ei muistanut ensimmäistä tapahtumaansa, mutta arveli tulleensa otetuksi hyvin vastaan, koska oli aktivoitunut sen jälkeen nopeasti. Haastateltavat kuvaavat että heille on tultu puhumaan ja heidän mielipiteistään ollaan oltu kiinnostuneita heti alussa.

”Otettiin tosi hyvin mukaan ja kaikki jutteli tosi paljon ja [...] kerto itestään ja oli mielenkiintosa keskustelua mun mielestä.” (Haastateltava 6)

”Muutenki siellä tuntu, et ihmisiä kiinnostaa tutustua, et hei tääl on joku uus tyyppi, et hei jutellaan tälle.” (Haastateltava 7)

Kertomuksia mukaan tulemisesta kuvastaa aktiivinen mukaan ottaminen. Silloin kun haastateltavilla on ollut kontakti järjestön jäseniin ennen kuin he itse tulivat mukaan toimintaan, kuvaavat he, että heitä on pyydetty tai houkuteltu mukaan. Osalla tämä kontakti on perustunut digitaalisissa keskustelukanavissa muodostettuihin ihmissuhteisiin ja osalla muihin ihmissuhteisiin, joiden toisella osapuolella on ollut kontakti järjestöön. Erityisesti IRC, eli Internet Relay Chat, mainitaan digitaalisena kanavana, jossa

ensikontaktia on aikanaan saatettu luoda järjestöön liittymisen jälkeen jo ennen fyysistä mukaantuloa.

”Emmä ois varmaan ite lähteny, enkä ois varmaan tajunnukaa et koko tollanen kokous on, että ja mä vois sinne mennäki. Vaan tollee noin, ku kysyttiin suoraa: Et hei, lähe mukaa.” (Haastateltava 1)

Järjestössä tai ennen järjestöön tuloa muodostetut henkilökohtaiset ihmissuhteet mainittiin syynä jäädä toimintaan. Osalle aiemmin muodostetuilla ihmissuhteilla oli vaikutusta myös mukaan tulemisessa, mutta pääosin haastateltavat kuvasivat aktivoituneensa itsenäisesti, eivät niinkään kaverin ehdotuksesta tai kaverin tuomina. Yleinen kokemus haastateltavilla oli myös, että melko varhain heitä pyydettiin tai he päätyivät johonkin luottamustoimeen, mikä auttoi järjestön toimintaan kiinnittymisessä. Mukava tunnelma ensimmäisissä kontakteissa järjestön kanssa ja jaetut arvot esiintyivät syinä kokea järjestö itselle sopivaksi paikaksi.

”Oikein hyvä fiilis jäi siitä, siis sillee nimenomaa just sillee poikkeuksellisen hyvä, että ei aina tuu semmosta jos menee uuteen paikkaan. Johonki ainejärjestöjuttuun tai johonki valiokuntajuttuun tai tommosiin, uusien iltoihin ni ei ehkä aina tuu, mutta siellä oli semmonen jotenki mukava tunnelma.” (Haastateltava 5)

Kokemukset siitä, miten haastateltavat ovat aikanaan ensi kertaa saapuneet järjestön toimintaan, vaihtelivat. Leirit, uusien illat, kokoukset ja keskusteluillat saivat mainintoja tilaisuuksina, joihin yksi tai useampi haastateltava oli saapunut ottamaan ensikontaktia järjestöön liittymisensä jälkeen.

Vasemmistolainen politiikka

Niissä haastatteluissa, joissa haastateltavat muistivat järjestöön liittymisensä taustalla olevia syitä, tuotiin liittymisen syynä esille kiinnostus politiikkaan tai järjestön poliittiseen aatemaailmaan. Yksi haastateltava ei muistanut liittymisensä syytä. Moni toi esille kokeneensa itsensä vasemmistolaiseksi tai kuvasi arvomaailmansa olleen vasemmistolainen jo ennen liittymistä.

”Vasemmistolaisuus, nii, on ollu mulle aina ihan selkee homma.” (Haastateltava 2)

Kaksi haastateltavista kuvasi valintaprosessia, jossa oli pohtinut poliittisten nuorisojärjestöjen välillä ja päätynyt valitsemaan Vasemmistonuoret muiden joukosta.

Kukaan haastateltavista ei kuvannut siirtyneensä Vasemmistonuoriin toisesta poliittisesta nuorisojärjestöstä tai kokeilleensa jäsenyyttä jossain muualla ennen Vasemmistonuoriin tuloaan.

”Mä oon aina tykänny politiikasta jostain syystä hirveesti ja se oikeestaan se kipinä, nimenomaan Vasemmisto. Mä oon miettiny et mikähän se ois, et, onko se Vasemmisto? Onko se Vihreet? Onko se enemmän Demarit? Arvomaailma totta kai menee vasemmalle puolelle.” (Haastateltava 7)

Haastatteluissa esille tuodut liittymisen syyt ovat siinä mielessä spesifejä, että ne ovat olleet liittymisen syytä nimenomaan tutkimuksen kohteena olevaan järjestöön. Yleisemmällä tasolla ilmaistuna kiinnostus järjestön toimintaa kohtaan ja oman aatemaailman samankaltaisuus järjestön aatemaailman kanssa ovat olleet liittymisen takana. Näitä tuloksia ei luonnollisestikaan voi yleistää kaikkiin järjestöihin, mutta ne ovat samansuuntaisia Robert Benfordin ja David Snow’n (2000, 619–621) kehysanalyysiin liittyvän kehysten resonanssin käsitteen kanssa. Kehysten resonanssilla viitataan muun muassa siihen, miten hyvin sosiaalisen liikkeen tapa esittää yhteiskunnallinen tilanne ja liikkeen siihen tarjoamat ratkaisut vastaa mobilisoitavan yksilön tapaa hahmottaa sama tilanne. Strategisesti taitavasti muotoiltu kehys "resonoi" mahdollisimman monien kohderyhmään kuuluvien ihmisten ajattelutavan kanssa. (Benford & Snow 2000, 619–621.) Aineistosta tehtyjä havaintoja kehysanalyyttiseen näkökulmaan yhdistämällä, voitaisiin ilmaista, että aineiston valossa Vasemmistonuoret ry:n kehystys resonoi ennestään vasemmistolaisiksi itsensä mieltävien nuorten maailmankuvien kanssa.

Pettymys valtakunnanpolitiikkaan

Vuoden 2015 jälkeen nuorisojärjestöön liittyneet (kaksi haastateltavaa) kertoivat haastatteluissa, että pettymys hallituspolitiikkaan tai vallitsevaan oikeistolaiseen politiikkaan olivat tärkeinä syinä heidän liittymisessään Vasemmistonuoriin.

”Poliittinen ja yhteiskunnallinen turhautuminen vallitsevaan tilanteeseen aika pitkälle.” (Haastateltava 4)

”Nykyhallitus ja sitte se, että halus justiin tehdä jotain toiminnallista.” (Haastateltava 6)

Nämä haastateltavat eivät muodosta poikkeusta sääntöön, jonka mukaan liittymisen taustalla on kiinnostus politiikkaan, poliittiseen toimintaan tai vasemmistolaiseen

ajatusmaailmaan, mutta ulkoiset yhteiskunnalliset olosuhteet kuvataan näissä haastatteluissa lisämotivaatioksi omalle liittymiselle.

Myönteinen vuorovaikutus

Myönteinen vuorovaikutus järjestössä mukana ollessa tuotiin jokaisessa haastattelussa esille syynä jäädä mukaan toimintaan.

”Se yhteenkuuluvuuden tunne siin mielessä, et just et, jos ois ihan hirveitä ihmisiä, ni ei tätä jaksais.” (Haastateltava 2)

”Siel tuntee olevansa osa sitä porukkaa, [...] niin sit aina palaa sitte takasi; [...] se on kiva ja on semmonen erilainen tila.” (Haastateltava 7)

Myönteinen vuorovaikutus tuotiin esille mukavana tai rentona tunnelmana, kivoina ihmisinä tai merkityksellisinä ihmissuhteina. Tunne johonkin kuulumisesta miellettiin sellaiseksi seikaksi, joka veti takaisin toimintaan. Muiden jäsenten koettu ystävällisyys oli puolestaan oleellisesti aikaansaamassa tätä kuulumisen tunnetta.

Yhteenveto

Jaetut arvot ja yhteisten arvojen eteen työskenteleminen hahmottuivat haastattelujen kautta toiminnassa kiinni pitäviksi tekijöiksi. Arvojen merkitystä tarkastelen myöhemmin tässä tulososiossa, yhteenkuuluvuuden tunnetta käsittelevässä alaluvussa. Tiivistetysti voitaisiin ilmaista, että järjestöön liittymisen taustalla on ollut haastateltavien oma vasemmistolainen arvomaailma ja kiinnostus politiikkaan. Mukaan tulemista ovat helpottaneet ja mukana ovat pitäneet mukava tunnelma ja järjestötoiminnan tarjoama mahdollisuus miellyttäväksi koettuun sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Osa haastateltavista korosti järjestön merkitystä paikkana, jossa he saattoivat osallistua poliittiseen toimintaan ja puhua politiikasta muiden samanmielisten ihmisten kanssa.

7.1.2 Formaali järjestötoiminta

Tässä alaluvussa tarkastelen järjestötoiminnan virallisen puolen osuutta yhteisöllisyyden kokemuksen muodostumisessa. Huomion kohteena ovat muun muassa virallisuuteen liittyvä kielellinen ilmaisu sekä suhtautuminen luottamustoimiin. Poliittisena nuorisojärjestönä Vasemmistonuoret ry tarjoaa yhtäältä mahdollisuuden osallistua

järjestödemokratiaan oman järjestön sisällä ja toisaalta väylän muuhun poliittiseen vaikuttamiseen, esimerkiksi kampanjoiden tai kannanottojen kautta.

Järjestön ja yhteisön välillä on Tönniesin (2001, 18–19, 22) teoretisoinnista juontava teoreettis-käsitteellinen jännite. Järjestö, kapitalismin leviämiseen kytkeytyvänä modernisaation ilmenytymänä, olisi Tönniesin (2001) mukaan syrjäyttänyt yhteisön, jonka mahdollisuuksia selvitä yhteiskunnassa on nostettu epäilyksen alaiseksi. Vasemmistonuoret ry:ssä virallinen järjestötoiminta kokouksineen ja toimintasuunnitelmineen toteutuu muun toiminnan ohella, eivätkä haastateltavat näe sitä yhteisöllisyydelle tai yhdessä olemiselle vastakkaiseksi. Osa haastateltavista kuvasi, kuinka tunnelma kokouksissa ei juuri poikennut tunnelmasta muissa ajanvietoissa, silloin kun paikalla olivat pitkälti samat ihmiset. Muussa yhteistoiminnassa luotu yhteisöllisyys voisi tästä näkökulmasta tarkasteltuna ”kantaa” järjestötoiminnan formaalien osuuksien yli siten, ettei havaittavaa haittaa yhteisöllisyydelle synny. Mikäli kuitenkin ajattelemme, ettei yhteisö voi selvitä yhteiskunnassa, ei koettu samankaltaisuus erityyppisten järjestön toimintamuotojen välillä todistaisi yhteisön ja yhdistyksen yhteensopimattomuutta vääräksi. Eläessämme yhteiskunnassa, puuttuisi meiltä jo tästä syystä mahdollisuus kokea yhteisöllisyyttä. Itse en halua antautua näin kyyniselle katselukannalle.

Kaduilla ja kabineteissa

Vasemmistonuoret ry tarjoaa haastateltavien kuvausten mukaan laajan kirjon erilaisia toimintamuotoja, joista osa painottaa yhdessäoloa, osa näkyvää yhteiskunnallista vaikuttamista ja osa pitkäjänteisempää järjestö- tai vaikuttamistyötä virallisten rakenteiden puitteissa.

”Järjestelmää ja vapautta, sopivassa määrin.” (Haastateltava 4)

Järjestön toiminnan kuvauksissa virallisemmän järjestötoiminnan ohella runsaasti mainintoja saivat vaikuttamiseen tähtäävä toiminta, kuten mielenosoitukset, ja vapaaseen ajanviettoon liittyvä toiminta. Internet-sivustollaan Vasemmistonuoret ry ilmoittaa toimivansa kaduilla ja kabineteissa. Ilmaisusta juontuvaa kielenkäyttöä ilmeni myös haastatteluaineistossa.

”Se on vähemmän vetoavaa semmonen pitkän aikajänteen työskentely, [...] mikä tapahtuu jossain kabineteissa sitten enemmän. [...] Jos miettii nyt kaduilla ja kabineteissa meininkiä, nii ehkä sit kaduilla on sit kuitenkin mulle vetoavampi.” (Haastateltava 3)

Vaikka haastateltavien omassa suhteessa järjestön luottamustoimiin oli vaihtelua, ei järjestömuotoa sinänsä, tai siihen liittyviä velvoitteita, nähty pelkästään negatiivisina.

”Monille myös se byrokraatiapuoli on tosi tärkeätä, nii sen takii se ei jotenki oo niin hassu, vaik kuitenkin myös meil on paljon suoraa toimintaa.” (Haastateltava 2)

Järjestömuodon nähtiin mahdollistavan jatkuvuutta ja tuovan organisaatiolle uskottavuutta. Järjestömuodon koetusta hyödyllisyydestä huolimatta haastateltavat käyttivät sanoja ”virallisuus” ja ”byrokraattisuus” neutraaleina tai negatiivisina ilmauksina.

”Ei sitä sillee ees ajattele, että ompas tää jotenki hirveen [...] vaikeaa ja byrokraattista. Se on vaan, käy järkeen, et okei, että täs on tietyt yhdistyslain reunaehdot, mitä meidän pitää noudattaa, mut ku ne on kuitenkin sit loppujenlopuks aika väljät. [...] Se on hyvä työkalu.” (Haastateltava 1)

Tyypillistä oli tuoda esille toiminnan hyväksi koettua rentoutta tai vapaamuotoisuutta ilmauksella, että kokoukset eivät tunnu virallisilta tai byrokraattisilta. Virallisuuden ja byrokraattisuuden negatiivinen konnotaatio saattaa juontaa näiden sanojen käyttötapaan muussa arkipuheessa. Ei ole tavanomaista kuulla jotakin asiaa kehuttavan byrokraattiseksi. Järjestötoiminnassa edellytetyt seikat, kuten hallituksen olemassaolo ja vuosikokoukset, hahmotettiin hyödyllisiksi järjestön ulkoisen uskottavuuden ja sisäisen jatkuvuuden kannalta.

Luottamustoimet

Ne haastateltavat, jotka kokivat järjestön luottamustoimissa toimimisen itselleen luontevaksi, olivat haastatteluhetkellä jossakin luottamustoimessa. Uudempien ja pidempään mukana olleiden jäsenten välillä ei ollut eroa luottamustoimiin osallistumisessa eikä asennoitumisessa. Aineiston perusteella sukupuoli ei myöskään näytä vaikuttavan luottamustoimiin hakeutumiseen.

”Se voi tietys tapauksessa, voi vähän nostaa kynnystä osallistua, mut toisaalta se on myös nimenomaan ehkä jatkuvuuden kannalta, [...] että on nimenomaa virallisesti päätetyt ihmiset, ketkä on vastuussa siitä toiminnasta kullostenki vuoden.” (Haastateltava 4)

Kaikki haastateltavat eivät kokeneet järjestöjen hallituksia itselleen mieluisaksi osallistumisen tavaksi, vaikka kaikilla paitsi yhdellä oli joskus ollut jokin luottamustoimi Vasemmistonuorissa tai sen jäsenjärjestöissä.

”Mua ei kiinnosta nää hallintopuolet just yhtään.” (Haastateltava 7)

Haastateltavista kaksi koki, etteivät järjestön luottamustoimet kiinnostaneet heitä ylipäättään, tai tällä hetkellä, eivätkä he myöskään haastatteluhetkellä olleet luottamustoimissa. Kumpikaan haastateltavista, jotka olivat jättäytyneet luottamustoimien ulkopuolelle, ei kuvannut, että tämä valinta olisi haitannut heidän muuta toimintaansa järjestössä.

Yhteenveto

Tämän tarkastelun perusteella ei ole mahdollista todeta, onko Vasemmistonuoret ry sellainen järjestö, jossa vastuutehtäviin pääseminen riippuu vain omasta kiinnostuksesta. Kukaan haastateltava ei kuitenkaan tuonut esille, että olisi joutunut kamppailemaan hallituspaikastaan tai muusta luottamustoimesta. Yhdessä haastattelussa tuotiin esille, että erityisesti liittokokoustasolla henkilövalinnoista saattoi syntyä konfliktia, mutta paikallis- tai piirijärjestöissä ei kukaan haastateltavista kuvannut luottamustoimien muodostavan kiistanaihetta. Yhteenvetona voitaisiin sanoa, että omasta kiinnostuksesta luottamustoimia kohtaan riippumatta, järjestömuotoa ja sen mukanaan tuomia velvoitteita ei kuvattu rajoittavina tai haitallisina toiminnalle. Järjestötoiminta Vasemmistonuorissa kokonaisuutena hahmottui haastattelujen perusteella monipuolisia toimintamahdollisuuksia tarjoavaksi.

7.1.3 Toveruus

Tässä alaluvussa kuvaan aineistosta välittyneitä kokemuksia järjestön parissa solmituista kaverisuhteista ja järjestössä koetusta solidaarisuudesta ja keskinäisestä huolenpidosta. Monelle haastateltavalle järjestö oli tarjonnut kaveripiirin tai sosiaalisen verkoston. Kaverisuhteita, joissa järjestön kautta löydettyjä ihmisiä tavattiin myös virallisen järjestötoiminnan ulkopuolella, kuvasivat nimenomaan useampia vuosia toiminnassa mukana olleet. On vaikeaa sanoa, onko järjestön toiminta muuttunut jollain sellaisella

tavalla, että aiemmin ystävyyssuhteiden solmiminen on ollut helpompaa, vai onko niin että pidempään mukana olleilla on yksinkertaisesti ollut enemmän aikaa ihmissuhteiden muodostamiseen. Toisaalta toimintaan vastikään tulleet saattavat tavata muita järjestön aktiiveja nimenomaan järjestötoiminnan puitteissa, mutta oman ja muiden aktiivisuuden vaihdellessa saattavat järjestössä solmitut ihmissuhteet säilyä ja siirtyä järjestötoiminnan ulkopuoliselle vapaa-ajalle.

Syvää sosiaalisuutta ja järjestötuttuja

Järjestössä kuvattiin muodostetun syviä ihmissuhteita, niin ystävyys- kuin seurustelusuhteitakin. Pääasiassa syviä, järjestön ulkopuoliselle vapaa-ajalle ulottuvia ihmissuhteita, kuvasivat pidempään toiminnassa mukana olleet.

”Sillon oli jotenki tosi helppo tulla ja tutustuu ihmisiin, koska se toiminta ei pyöriny pelkästään sen [...] järjestön pyörittämisen ja näitten hommien ympärillä, vaan siinä oli, keskeisenä osana kaikkee toimintaa oli sitte se yhdessäolo, tekeminen, vapaa-ajan vietto, toveruus ja sellanen, oli hirveen keskeisenä juttuna. [...] Monet mun parhaist tovereist, hyvistä ystäivistä, on ihan niiltä alkuajoilta.” (Haastateltava 1)

”Ihmiset saa tästä myös tosi semmosia, syviä ystävyksiä. Ihmiset alkaa seurustella. Ne saattaa mennä naimisiin ja perustaa perheitä ja sillee, että et tota nii, et mä näkisin että se et tää mahdollistaa tosi paljon sellasta tosi semmosta sosiaalisuutta mistä ihmiset oikeesti saa tosi paljon.” (Haastateltava 8)

Tuoreempien jäsenten kuvauksissa korostui se, että järjestön muita jäseniä tavattiin lähinnä järjestön tapahtumissa, vaikka joissain tapauksissa muita jäseniä nähtiin silti melko tiiviisti.

”Moikkaa ja koululla vähä yliopistolla vähäsen, mut ei silleen, ei tule hengailtua, [...] sen ulkopuolella. Et sitte kaikil on omat kaverit muitten juttujen kautta. [...] Niin ei silleen tavallaan tuu semmosta, että hei mennään yhdessä kahville.” (Haastateltava 7)

”Sitä ei oo kyllä sillee tapahtunu, että on joku, aina sitte jonkun järjestön tapahtuman puitteissa, missä näkee niitä ihmisiä. Ellei sitte lasketa sit näitä, et mennään kokouksen jälkeen baariin.” (Haastateltava 5)

Nämä haastateltavat eivät kuitenkaan tuoneet esille, että olisivat kaivanneet nykyistä tiiviimpää yhdessäoloa. Osa haastateltavista toi esille, ettei heillä olisi muiden harrastusten tai velvollisuuksien takia aikaakaan järjestötoiminnan ulkopuoliseen ajanviettoon järjestöstä tuttujen ihmisten kanssa. Voisi myös ajatella, että kynnys puhua ääneen siitä,

että toivoisi tiiviimpää yhteydenpitoa tai syvempiä ihmissuhteita, olisi vaikeaa, jolloin tämän tyyppinen kaipuu jäisi helposti sanoittamatta ja piiloon.

Yhteisöllistä lämpöä

Sujuvaan yhdessäoloon järjestötoiminnassa liitettyjä positiivisia ilmauksia olivat muun muassa helppous, turvallisuus, rentous, lämpö ja luonnollisuus.

”Ku on tosi paljon tosi samanhenkistä porukkaa, nii jotenki se vuorovaikutus on yleensä tosi helppoo. [...] Hyvin tullaan toimeen ja on helppoo tulla uusiin tapahtumiin yleisesti.” (Haastateltava 2)

Samoja ilmaisuja yhteisöllisyyteen, nimenomaan sen arkikielisessä tai nostalgisoivassa merkityksessä käyttävät muutkin (Saastamoinen 2012, 33–36; Bauman 2001; Eräsaari 2012; Tönnies 2001). Bauman (2001, 14–15) kritisoi nostalgisoivaa yhteisökäsitystä, pitäen kaipuuta lämpimään ja turvalliseen yhteisöön kaipuuna johonkin saavuttamattomaan. Baumanin (2001, 14–15) kyyninen näkemys voidaan aineiston valossa asettaa ainakin siinä mielessä kiistanalaiseksi, että lämpimiä yhteenkuuluvuuden- ja turvallisuudentunteita sisältävää yhdessäoloa on kuvattu aineistossa todellisten tilanteiden yhteydessä. Bauman tosin epäilemättä huomauttaisi, ettei Vasemmistonuoret ry ole varsinainen yhteisö sosiologisessa mielessä ja että tällaiset lämpimän yhteisöllisyyden kokemukset ovat auttamatta hetkellisiä ja tilapäisiä.

Solidaarisuutta

Järjestön jäsenten välinen huolenpito ja solidaarisuus mainittiin kolmessa haastattelussa. Niissä haastatteluissa, joissa solidaarisuus mainittiin, tuotiin se esille muiden ryhmän jäsenten turvallisuudesta, hyvinvoinnista tai osallisuudesta huolehtimisena.

”Keskinäinen solidaarisuus on kuitenkin kaikista mun luettelemista epäkohdista huolimatta sille suhteellisen kova. [...] Jos jollain ei oo rahaa siihen kaljaa, ni sit joku pummaa sille, vippaa sille yhen kaljan, tai totanoi, toinen vuorollaa vippaa toisen.” (Haastateltava 1)

Huolenpito ja toisten huomioiminen, erityisesti kielellinen huomaavaisuus tuotiin esille haastatteluissa.

”Ne VaNut, ne oli jotenki tosi sellasia lämpimiä ja semmosia huolehtivia ja sellasia, että: Onks sulla ollu kivaa? Ja no, miten sä oot tykänny? Ja tota, onks sulla kaikki hyvin?” (Haastateltava 8)

Haastatteluaineistossa solidaarisuutta kuvattiin niin huolenpitona erityistilanteissa, kuten matkustettaessa järjestön jäsenten kanssa, kuin arkisissa tilanteissa auttamisena, kuten kaljan tarjoamisena varattomalle toverille.

”Me ollaan jollain tavalla kuitenkin perhe tai semmonen, joku tämmönen yksikkö, mikä huolehtii toisistaan.” H8

”Siinä oli tietysti myös se semmonen, tavallaan, lisäelementti siitä, että koska täällä [isossa mielenosoituksessa] ollaan tovereiden kanssa, niin pitää pitää tovereista huolta. Et jos tyylin poliisi taputtelee kymmenennen kerran saman tyypin, niin sitä edelle odotetaan siinä kadunkulmassa, eikä tota, lähetä litomaan ilman sitä. Että semmonen tavallaan tietty 'kaveria ei jätetä' -henki silloin ku mennään tommosiin erityistilanteisiin jonneki ulkomaille.” H8

Yhteenveto

Ystävyys- ja kaverisuhteita, jotka ulottuivat järjestön tapahtumien ulkopuolelle, olivat muodostaneet järjestön toiminnassa 8–10 vuotta mukana olleet haastateltavat. Muut kertoivat tapaavansa järjestötuttujaan riittävästi järjestön omissa tapahtumissa. Miellyttäväksi koettua yhdessäoloa kuvattiin lämpimäksi, rennoksi tai mukavaksi. Osa haastateltavista kuvasi solidaarisuuden osaksi järjestönsä yhteisyyttä. Solidaarisuus hahmotettiin auttamisena ja huolenpitona, erityisesti järjestön kautta saatujen kaverien välillä, mutta myös järjestön jäsenten välillä ylipäätään.

7.1.4 Turvallisempi tila

Vasemmistonuoret ry on sitoutunut noudattamaan turvallisemman tilan sääntöjä (Turvallisemman tilan säännöt 2016), joiden tavoitteena vaikuttaisi olevan ehkäistä ennakkoluulojen ja normittavien ilmaisujen haitallista vaikutusta jäsenten osallistumiseen ja turvallisuudentunteeseen. Tässä alaluvussa tarkastelen haastatteluissa kuvailtuja mainintoja turvallisemman tilan säännöistä. Nostan esille myös sääntöjen olemassaolon ja noudattamisen koettuja seurauksia. Kuvaan myös yleisemmällä tasolla, millä tavalla järjestössä suhtaudutaan erilaisuuteen ja millä tavoin sallivuutta ja turvallista tilaa pyritään rakentamaan järjestössä.

Simmelin (2005, 39) mukaan suurkaupungissa ennakkoluuloilta suojaa fyysisen läheisyyden aikaansaama henkinen etäisyydenotto ja välinpitämättömyys. Turvallisen tilan säännöistä tuntuisi kuitenkin ilmenevän tietoinen pyrkimys välittää, ymmärtää ja huomioida, tai ainakin tällaisen sensitiivisyyden asettaminen tietoisesti norminmukaiseksi toiminnaksi.

Haastateltavat kuvasivat että järjestössä etenkin valtakunnallisella tasolla noudatettavat turvallisemman tilan säännöt kieltävät esimerkiksi oletusten tekemisen muista ihmisistä esimerkiksi näiden ulkonäön tai varallisuuden perusteella. Turvallisen tilan sääntöihin sisältyväksi kuvattiin myös ableistisen, seksistisen, rasistisen tai muuten syrjivän kielenkäytön välttäminen.

”Ei nimenomaa odoteta tai tuomita mitenkään etukäteen.” (Haastateltava 4)

Kielteinen suhtautuminen negatiivisten oletusten tekemiseen ja ulossulkevaan vitsailuun tuotiin haastatteluisissa esille turvallisuuden tai yhteisöllisyyden tunnetta luovana asiana, vaikka huomion kohteena olevat sorron muodot eivät koskisi itseä.

”Se puhu siitä, kuinka Vasemmistonuorissa saattaa esiintyä semmosta ulossulkevaa vitsailua semmosista henkilöistä, joilla on jotain fetissejä. [...] Se oli jotenki hyvin pysäyttävä hetki siinä mielessä, että koska oon aikasemmin ollut ympäristöissä, joissa tavallaan vitsaillaan hyvinkin erilaisilla vähemmistöillä, tai vähemmistöjen kustannuksella. [...] Nii sitten kun joku pitää puheenvuoron tosta aiheesta, että ei oo oookoo, niin tuota, se oli jotenkin semmonen, joka ehkä loi semmosta yhteisöllisyyttä, vaikka minulla itselläni ei ole mitään mainittavia fetissejä. [...] Se oli jotenkin hienoa, että joku puhu tästä asiasta, se oli jotain poikkeuksellista, mitä ei varmaan kovin monessa yhteisössä tapahdu, ehkä, vasemmistonuorten lisäksi.” (Haastateltava 5)

On mahdollista, että järjestössä tasa-arvon edistämiseksi annettu suuri huomio synnyttää kääntöpuolena kokemuksen, jossa etuoikeutetummat järjestön jäsenet saattavat kokea suhteellista epäasukavuutta muuhun maailmaan verrattuna.

”Semmoset tietyt psyykkisen ja fyysisen turvallisuuden huomioimisen asiat, on parantunu ihan tosi paljon. Just se, että että ollaan otettu käyttöön järjestössä turvallisemman tilan toimintaperiaatteet ja myös pyritty noudattamaan niitä silleen tosi tarkasti. Ja pyritty siihen, että oikeesti kaikilla on kivaa. Ja se, että kaikilla on kivaa, niin tarkoittaa myös sitä, että joskus joillain vähän etuoikeutetummilla saattaa olla myös vähän epäasukavaa ja [...] sen kanssa pitää diilata sit jotenki.” (Haastateltava 8)

Haastatteluista välittynyt kuva turvallisemman tilan säännöistä vastaa hyvin Vasemmistonuoret ry:n internet-sivustolta löytyneitä kirjallisia sääntöjä (Turvallisemman tilan säännöt 2016). Turvallisemman tilan sääntöihin sisältyvistä normeista, huomion kiinnittäminen omaan kielenkäyttöön ja oletusten tekemisen välttäminen mainittiin haastatteluissa useimmin.

Erilaisuus

Haastattelujen valossa Vasemmistonuoret ry hahmottui yhdistyksenä, jossa sai olla erilainen hyvin monilla eri tavoilla, ja jossa erilaisuuteen ylipäättään suhtauduttiin hyvin. Haastatteluissa tuli esille aktiivinen pyrkimys huomioida ihmisten erilaiset tarpeet ja lähtökohdat ja tasata sitä valtaepätasapainoa, jonka ihmisten erilaisuus, esimerkiksi joihinkin marginalisoituihin ryhmiin kuulumisen, voisi aiheuttaa. Aktiivinen omien ennakkoluulojen tiedostaminen ja niitä vastaan kamppaileminen onkin yksi keino ennakkoluulojen hättävien vaikutusten minimoimiseen (Helkama ym. 2013, 296–297).

”Se, että justii ei pyritä olettamaan muista mitään. Tiedostetaan vaikka että, mitä eri etuoikeuksia, tai tämmösiä, voi olla.” (Haastatelta 6)

Turvallisemman tilan säännöt tuotiin esille kaikissa haastatteluissa pyrkimyksenä luoda huomaavainen, salliva ja hyväksyvä toimintaympäristö. Yleisesti ottaen haastateltavat ilmoittavat kokevansa, että voivat järjestössä olla omia itsejään tulematta tyrmätyiksi tai tuomituiksi.

”Tääl saa oikeesti olla ihan mitä sää oot.” (Haastateltava 7)

”Mulle on tullu ainakin vahva kokemus siitä, [...] ettei tarvi sillee himmailla, [...] että pyritään luomaan sellasta turvallisempaa tilaa, eiksnii?” (Haastateltava 3)

Tähän kokemukseen lienee tarpeen suhtautua varauksella, sillä yhteiskunnissa, joissa ennakkoluuloisuus ei ole sosiaalisesti hyväksyttyä, on omaa ennakkoluuloisuuttaan tavallista peitellä ja selitellä (Helkama ym. 2013, 194–196).

Sukupuoli

Haastateltavista ne, jotka eivät ilmoittaneet kuuluvansa kumpaankaan binääriseen sukupuoleen, kuvasivat järjestöä omaksi maailmakseen, jossa vallitsevat erilaiset ja

miellyttävämmiksi koetut säännöt kuin ”ulkomaailmassa”. Maininnat liittyivät ennen kaikkea turvallisemman tilan sääntöihin ja järjestössä toteutuvaan käytännön feminismiin.

VaNussa pyritään olemaan niin ekstrasensitiivisiä, verrattuna toho ulkomaailmaan; Niin sit jos joku sitä rikkoo, nii sit se on tosi omituista myös omalla tavallaan.” (Haastateltava 2)

”Tämmöinen minimaailma, missä on semmoset ihan ihanteelliset olosuhteet ja säännöt.” (Haastateltava 5)

Mielenkiintoinen havainto on että valtakäyttäytymisestä, siten kuin Kemper sen määrittelee, puhutaan aineistossa kahdessa yhteydessä: 1) Tuodaan esille ettei se ole järjestössä hyväksytty tapa käyttäytyä. 2) Sitä kerrotaan esiintyvän turvallisemman tilan sääntöjen ylläpitämisen yhteydessä. Jälkimmäisessä yhteydessä esille tuotuna yhteistä ongelmia havainneille haastateltaville oli, että normien ylläpidossa koettiin joskus käytettävän tarpeettoman voimakkaita tai tuomitsevia ilmaisuja.

Mieshaastateltavien mukaan turvallisemman tilan säännöt aiheuttivat pahimmillaan ulkopuolisuuden tunnetta, sillä säännöt tuntuivat vaikeuttavan heidän omaa toimintaansa järjestössä. Turvallisen tilan sääntöjen ylläpitäminen oli saatettu joissain tilanteissa kokea ulossulkevana tai syyllistävänä. Kaksi haastateltavaa kuvailivat Vasemmistonuorten kielellisen ilmaisun kulttuuria ”miinakentäksi”, jossa tiettyjä ilmaisuja kannatti varoa.

”Se tän päivän [...] iso, sellanen 'kuinka olet vasemmistonuori', ni se on se kielellinen miinakenttä. Mul on ollu aikaa oppii. [...] Mä oon tullu järjestöön sillee että [...] ei heitetä rasistista läppää, ei heitetä homofobista, ei heitetä transfobista läppää, se on helppo homma omaksuu.” (Haastateltava 1)

”On ehkä jotain semmosia miinoja, mihin, minne ei kannata sitte astua.” (Haastateltava 3)

Turvallisemman tilan sääntöihin ilmeni kahtalaista suhtautumista ja haastateltavien asenteet olivat sukupuolittuneet siten, että naiset ja muunsukupuoliset kokivat säännöt pääosin positiivisiksi, kun taas mieshaastateltavat toivat säännöt esille negatiivisempaan sävyyn. Yksikään haastateltavista ei kuitenkaan tuonut esille, että turvallisemman tilan säännöt olisivat turhia tai yksinomaan haitallisia yhdessäololle.

Valvonta ja sosiaaliset sanktiot

Ne haastateltavat, jotka olivat olleet 8–10 vuotta mukana toiminnassa ja olivat edelleen aktiivisia luottamustoimissa, toivat esille tarpeen järjestön sosiaalisten normien noudattamiseen kannustamisen tavalla, joka ei vieraannuttaisi etuoikeutetummista ryhmistä tulevia jäseniä. Haastateltavat toivat esille tarpeen kehittää sääntöjen noudattamisen valvontaa, jottei liian kovalla suhtautumisella työnnettäisi pois esimerkiksi niitä jäseniä, jotka eivät ole jo ennen järjestöön tuloaan omaksuneet pyrkimystä välttää sääntöjen kieltämää kielenkäyttöä. Parannuksia toivottiin tapaan, jolla säännön rikkojaa ojennettiin, sekä siihen, ettei sääntöjen noudattamisen valvominen jäisi tiettyjen yksilöiden harteille, vaan olisi kollektiivisempaa.

”Mä oon tosi tyytyväinen niihin meidän turvallisen tilan sääntöihin, mut just se, että, se niitten toteuttaminen ja sen toteuttamisen, voisko sanoo valvominen lainausmerkeissä, on se mikä mua mietityttää, koska musta se on hirveen tärkeä, että niitä noudatetaan ja että ihmiset oppii, mutta se et miten se tehdään. [...] Ku meillä on myös niitä ihmisiä sit jäseninä, jotka tulee jollain tavalla etuoikeutetuista ryhmistä. [...] Se ei voi olla pelkästään sitä, et sit dumataan ihmisiä sillee, et sä et tienny tätä, et mikä juttu tää nyt on” (Haastateltava 8)

Erot Vasemmistonuoret ry:n ja haastateltavien muiden sosiaalisten ympäristöjen kanssa saattoivat näkyä myös erilaisena sosiaalisena normistona. Yksi haastateltava toi esille, kuinka vaatimukset turvallisemman tilan ylläpitämisestä olivat oman järjestön jäseniä kohtaan myös kovemmat, kun taas järjestön ulkopuolella haastateltava saattoi jättää puuttumatta tilanteisiin, joihin hän järjestön sisällä puuttuisi.

”Miks mä sallin joltain ihmiseltä, joka ei oo VaNu, niin sellasta käytöstä, mitä mä en sallis taas sitten tietyissä piireissä? [...] Sit myös [...] huomaa, että on sillä tavalla, jossain tilanteissa on tavallaan laiskempi kun mitä on VaNujen kanssa.” (Haastateltava 8)

Haastatteluissa kuvattiin kykyä mukautua toimintaympäristön mukaiseen normistoon ja opitun kielellisen sensitiivisyyden lisäksi aineistossa esiintyi kuvauksia oman käyttäytymisen säätelystä ympäristön vaatimusten mukaan.

”Jos mä oon sellasessa formaalimmassa kokoustilanteessa tai tyyppien kans joita mä en tunne, niin [...] joudun kiinnittämään esimerkiks kielenkäyttöön [...] paljon huomiota ja sellasee, että en tee olettamuksia ihmisistä ja muuten. [...] Arkielämässä ja sitte sellasten tuttujen vasemmistonuorten kans [...] niin ei mun tarvi sillee varoo mitään.” (Haastateltava 1)

Koettu epämukavuus ja oman käyttäytymisen tarkkailun vaatimus nähtiin yhdessä haastattelussa sellaisena opettavana kokemuksena, joka auttoi toimimaan myös ulkopuolisessa maailmassa muita loukkaamatta.

”Tällänen humaani maailmankuva antanu, kuitenkin, hyvät työkalut sit sillee, että vaikka mä joudun kattomaan tarkemmin vasemmistonuorien, tuntemattomien, kanssa sitä kielenkäyttöä ja olemista, niin, vaikken mä kato sitä vapaa-ajalla, niin mä voin olla melko varma, etten mä loukkaa ketään, tai [...] oo törkeä tai seksistinen tai muutenkaan ketään kohtaan.” (Haastateltava 1)

Kun sukupuoleen, terveydentilaan ja muihin henkilökohtaisiin eroihin perustuvaa syrjintää pyritään Vasemmistonuorissa ehkäisemään ja purkamaan, saattavat ihmiselle, joka on tottunut tiettyihin etuoikeuksiin, eikä välttämättä ole niistä tietoinen, jotkin käytännöt tulla yllätyksenä. Toisaalta kaikki haastateltavat toivat esille, että järjestö kuitenkin lopulta on melko salliva ja hyväksyvä. Ongelmia oltiin havaittu myös tavoissa, joilla turvallisemman tilan sääntöjä ylläpidettiin.

Uskonto

Suhde uskontoon mainittiin neljässä haastattelussa. Näistä haastatteluista ilmeni näkökulma, jonka mukaan uskonnollisuus saattaisi muodostaa poikkeuksen järjestön muuten suvaitsevaiseen ilmapiiriin. Käytän tässä sanaa suvaitsevainen paremman termin puutteessa sen ongelmallisesta konnotaatiosta huolimatta. Suvaitsevainen-sanaa on kritisoitu siitä, että ilmaisu antaa ymmärtää jollakin olevan mahdollisuus ja oikeus päättää ”suvaitseeko” hän toisen henkilön ominaisuuksia, käyttäytymistä tai olemassaoloa. Tässä luvussa käytän sanaa suvaitsevainen kuvaamaan ilmapiiriä, jossa jäsenet kokevat, ettei heitä tuomita käytöksensä tai ominaisuuksiensa perusteella. Jotta olisi mahdollista selvittää, onko tietyssä tapauksessa kyse jonkin ominaisuuden tai käyttäytymisen ”suvaitsemisesta”, ”hyväksymisestä” vai ehkä ”sietämisestä”, olisi tarkasteltava vuorovaikutustilanteita yksityiskohtaisemmin, haastatellen mielellään jälkikäteen vuorovaikutuksen molempia osapuolia. Tämän tutkielman puuttessa ja valitulla aineistolla tällainen tarkastelu ei ole mahdollista. Kolme haastateltava ilmoitti epäilevänsä että uskonnollisuuteen saatettaisiin järjestössä suhtautua ennakkoluuloisesti.

”En tiedä kohdistuuko joihinkin uskonnollisiin ryhmiin myös sitte ennakkoluuloja, saattaa olla. Emmä tiedä, hyvin homovastaisiin, tuota, uskonnollisiin yhteisöihin sitä ehkä, niitä ehkä saatetaan pilkata ja tavallisessa puheessa sitä ei ehkä [...] ajatella silleen syrjinnäks, koska kristinuskon on kuitenkin valtauskonto ja erilaiset pienet lahkotki on kuitenkin tavallaan kristinuskon alaisuuteen kuuluvii.” (Haastateltava 4)

”Meil on tosi voimakas, semmonen, ateistinen tendenssi [...] ja se et ihmiset ei aina ajattele sitä, että miltä se näyttää ulospäin tai miltä se tuntuu ihmisistä, kun oletetaan et eihän kukaan järkevä ihminen nyt usko mihinkään jumalaan.” (Haastateltava 8)

Yksi itse uskonnollinen haastateltava ilmoitti kohdanneensa niin vahvaa kritiikkiä uskontoaan kohtaan, että oli päätenyt mainitsemaan asiasta kyseisessä tilaisuudessa tasa-arvoasioista vastanneelle henkilölle.

”Se on jännää, mä kuulun tän valtion, ja koko maailman, valtauskontoon, mut vasemmistonuorissa mä oon vähemmistö, koska mä oon uskovainen. Et kylhän se sit porukka kuuluu kirkkoon varmaa aika paljon, mutta itse se et usko.” (Haastateltava 7)

Yhteenveto

Haastateltujen vasemmistonuorten kuvaan järjestöstään suvaitsevaisena ja turvallisemman tilan luomiseen huomiota kiinnittävänä organisaationa muodostavat poikkeuksen ne haastateltavat, jotka olivat maininneet uskonnollisuuden mahdollisesti vähemmän hyväksyttynä henkilökohtaisena ominaisuutena. Mieshaastateltavat toivat esille kokeneensa epä mukavuutta turvallisemman tilan sääntöjen ylläpitämiseen liittyvissä tilanteissa.

7.1.5 Sisäiset jaot

Tässä alaluvussa kuvaan järjestön sisäisten ryhmien välisiä linjavetoja. Konfliktit järjestön sisällä hahmottuivat pitkälti sen mukaan, kuinka poliittisesti lähellä tai kaukana oleviksi ne kuvattiin. Järjestön sisäisten klikkien tai ystävyysuhteiden kuvattiin niin ikään muodostuvan pitkälti poliittisten mielipiteiden perusteella, kun jäsenet hakeutuivat toisten samanmielisten ihmisten seuraan.

”Tietenki on eroja, että osa on enemmän vasemmalla kun toiset, ja osa ei ymmärrä ehkä feminisimiä, osa ei ymmärrä veganismia. Ja sitte semmosta, et kylhän siellä käydään paljonki varmasti ideologisia kiistoja ja keskusteluja. [...] Joka yhteisössä tulee varmaan eroavaisuuksista tai eroavaisuuksien pohjalta syntyä erilaisia ryhmittymiä tai kaveriporukoita järjestön sisällä. Kuitenki siin on kai jonkinlainen koossa pitävä liima se vasemmistolaisuus siinä taustalla.” H5

Aiemmin alkoholinkäyttö järjestön tapahtumissa ja kasvissyönnöti ovat olleet runsaasti keskustelua aikaansaavia aiheita, mutta nämä keskustelut ovat haastateltavien mukaan jo

laantuneet. Erot alkoholin käytössä saattavat tosin edelleen aikaansaada ulkopuolisuuden tunteita nimenomaan alkoholia käyttämättömissä järjestön jäsenissä. Valtakunnallisessa toiminnassa, kuten liittokokouksissa, myös piirijärjestöjaon kuvattiin toimivan jäsenten viiteryhmiä muodostumisen perusteena.

Konfliktit ja ryhmät järjestön sisällä

Konflikteja kerrottiin järjestössä aiheutuvan muun muassa aatteellisista erimielisyyksistä. Kuvatut konfliktit liittyivät konkreetisiin tilanteisiin, joissa päätöksiä järjestön toiminnasta tai linjauksista tehdään.

”Kun liittaris [liittokokouksessa TL] tehään isoja linjoja, nii sitte jotku äänestykset voi olla tosi tiukkojaki, et siel ku vaik kun päätetään tulevasta kahden vuoden kampanjasta tai painopistealueista tai muusta, nii siel voi olla nelkyt prosenttia niistä äänestäjistä, jotka ois halunnu sen toisen. [...] Tommosta voi tulla, et jos on kaks hyvää vaihtoehtoo ja toisel on vähä enemmän kannatusta, nii tommosista asioista.”
H2

Klikkiytymisen hyvänä puolena tuotiin esille se, että järjestön jäsenet voivat löytää järjestöstä oman rajatumman viiteryhmänsä tai kaveriporukansa. Negatiivisena puolena haastateltavat mainitsivat ulossulkevien klikkien vaikutuksen sosiaaliseen kanssakäymiseen järjestön tapahtumissa silloin, kun läsnä on sekä klikin sisäpuolisia että ulkopuolisia jäseniä.

”Jossain tilanteissa on vähä, tulee sellanen ulkopuolinen olo, koska tietää, että on tietynlaisia näitä klikkejä ja tälläisiä. Sit on henkilöitä, jotka on keskenää [...] ja sit ne menee ehkä jonkun poliittisen jakolinjan mukaan.” (Haastateltava 1)

Vasemmistonuoret ry:n luonne poliittisena järjestönä tulee esille sisäisessä ryhmänmuodostuksessa siten, että klikkien muodostumisen perusteeksi mainittiin haastatteluissa nimenomaan poliittinen samanmielisyys.

”Semmoset ihmiset, joilla on [...] saman suuntasia ajatuksia niin ne muodostaa tavallaan yhteisöjä yhteisön sisälle. Ja sitte taas mä nään myös sen, että on myös vaarana se, et ihmiset jotka tavallaan kuuluu vaan siihen isompaan Vasemmistonuoret-yhteisöön, niin ne ei välttämättä löydä sit sellasta the kaveriporukkaa VaNun sisältä.”
H8

Haastatteluaineiston perusteella järjestön sisäisiä jakolinjoja ja klikkejä muodostetaan poliittisiin mielipiteisiin liittyvien erojen ja samankaltaisuuksien ja erojen perusteella.

Alkoholi

Yhdessä olemista vaikeuttavana jäsenten välisenä erona tuotiin esille erot alkoholin käytössä. Haastateltavien mainitsemat pohdinnat alkoholin käytön ulossulkevasta vaikutuksesta olivat siinä mielessä yksipuolisia, että niitä toivat esille nimenomaan ne haastateltavat, jotka joko eivät käyttäneet alkoholia ollenkaan tai käyttivät sitä hyvin vähän. Muiden haastatteluissa alkoholia joko ei mainittu latautuneissa yhteyksissä tai se tuotiin esille ryhmytymistä edistävänä tai hyvää tunnelmaa luovana asiana.

”Sen huomaa, et jos on jotai ihmisii, jotka näkee vapaa-ajalki, ni se on myös sillon aika alkoholikeskeistä se oleminen. Nii sitten siihen on ehk viel vaikeempaa mennä mukaan, et se on mulla ehkä se mikä vaikeuttaa” (Haastateltava 2)

”Sellaisissa tilanteissa aikoinaan, missä ihmiset on ollu tosi päihtyneitä, et tota et, tietysti se, että ite ei käytä mitään, ni totta kai se sit silleen sulkee ulkopuolelle jostain kokemuksesta.” (Haastateltava 8)

Aineistossa alkoholinkäyttö hahmottui eroja luovaksi tekijäksi. Kyse ei alkoholin tapauksessa ollut eroista poliittisissa asenteissa alkoholia kohtaan, vaan eroista yksilöiden alkoholinkäytössä, mikä oli luonut ulkopuolisuuden tunnetta nimenomaan alkoholia käyttämättömille jäsenille.

Yhteenveto

Järjestön sisäisten jakolinjojen kuvattiin muodostuvan poliittisten mielipiteiden perusteella. Jäsenyys piirijärjestössä toi jäsenelle myös viiteryhmän, jonka jäseneksi hän hahmottui erityisesti valtakunnallisen hierarkiatason toiminnassa. Ulkopuolisuuden tunnetta järjestön sisällä aikaansaivat jäsenten väliset erot alkoholin käytössä, mutta päihteiden käyttöön liittyvien erojen ei kuvattu toimivan klikkien syntymisen perustana.

7.1.6 Ulkoryhmät

Seuraavaksi käsittelen haastatteluissa esiin tuotuja asenteita ja mielipiteitä Vasemmistonuoret ry:n ulkopuolisia ryhmiä kohtaan. Ulkoryhmiin kohdistuvien asenteiden kuvattiin haastatteluissa muodostuvan pitkälti poliittisten erojen tai samankaltaisuuksien perusteella. Suhteet ulkoryhmiin on haastattelujen perusteella mahdollista jakaa karkeasti kahteen eri tyyppiin: 1) Ensimmäinen ryhmä muodostui

poliittisesti melko lähellä olevista ryhmistä, jotka haastateltavien oli helpompi nähdä esimerkiksi mahdollisina yhteistyötahoina. 2) Toisen ryhmän muodostivat ne ryhmät, jotka miellettiin poliittisesti niin kaukana oleviksi, ettei niiden arvomaailmassa nähty paljoakaan yhteistä oman järjestön arvomaailman kanssa. Kummassakin kategoriassa poliittiset puolueet ja erityisesti niiden nuorisjärjestöt mainittiin usein. Omaa järjestöä vaikutettiin verrattavan toiminnallisesti samankaltaisiin järjestöihin, jotka yhteiskunnan tasolla toimivat samassa poliittisessa tilassa.

7.1.6.1 Läheisiksi mielletyt ryhmät

Jollain tavalla läheisiksi hahmotetut ryhmät jakoivat useiden haastateltavien mukaan mielipiteitä järjestön sisällä. Mielipiteitä jakavina ryhminä mainittiin esimerkiksi anarkistiset ryhmät ja Vasemmistoliitto. Suhtautuminen muihin poliittisiin nuorisjärjestöihin vaihteli käytännössä sen mukaan, kuinka lähellä oleviksi ne nähtiin poliittisesti. Näitäkin ryhmiä kohtaan oli ennakkoluuloja, mutta erityisesti lähempänä oleviksi nähtyjen järjestöjen, kuten Vihreiden Nuorten tai Sosialidemokraattisen Nuorten kanssa yhteistyö nähtiin luontevammaksi, kuin kauemmaksi puoluepoliittisella kentällä olevien kanssa. Yhteistyömahdollisuuksia nähtiin esimerkiksi sellaisten ympäristöjärjestöjen kanssa, joilla oli samankaltaisia tavoitteita kuin Vasemmistonuorilla.

Anarkistit

Anarkistit ja antifasistit tulivat haastatteluissa esille ryhmänä, jota ei voida suoraan asettaa lähelle tai kauas.

”Se mikä myös vähän jakaa yhdistys- tai järjestöä on siis just vaikka antifasistien kanssa toimiminen, [...] tai anarkistien, et jos jossain on ollu ongelmia näiden kanssa, nii sitte sit ei ehkä nähdä myöskään niit potentiaalisia puolia, joita voi olla toimimisessa. Et ne on siis semmosia joiden kanssa ollaan toimittu mut, ne on semmosia myös vähän ristiriitasia et kaikki ei ehkä siit tykkää.” (Haastateltava 2)

Näiden kanssa on toisaalta tehty ja tehdään yhteistyötä, mutta toisaalta yhteistyö anarkististen ryhmien kanssa jakaa mielipiteitä järjestön sisällä.

Vasemmistoliitto

Haastateltavat toivat esille, että järjestön sisällä on erimielisyyttä suhtautumisessa Vasemmistoliittoon, eli Vasemmistonuoria lähimpänä olevaan eduskuntapuolueeseen.

”Näkyvien toimijoiden kesken [...] poliittista [...] linjavettoa, miten suhtaudutaan vaikka vasemmistoliittoon tai vasemmistoliiton hallituspyrkimyksiin” (Haastateltava 1)

Yhtäältä Vasemmistoliiton nähdään tulleen lähemmäs nuorisjärjestöä, esimerkiksi sen kautta, että puolueen näkyvillä paikoilla on ollut, ja on edelleen, entisiä tai nykyisiä Vasemmistonuoria. Toisaalta tuotiin esille, että jotkut myös odottavat Vasemmistoliitolta enemmän kuin muilta puolueilta, joiden ei välttämättä ylipäätään oleteta tekevän itselle mieluista politiikkaa. Odotuksista saattaa seurata kovaakin kritiikkiä puoluetta kohtaan, silloin kun puolueen toiminta tai linjaukset eivät miellytä itseä.

7.1.6.2 Kaukaisiksi mielletyt ryhmät

Ennakkoluuloja järjestön sisällä kuvattiin ilmenevän ainakin muita poliittisia nuorisjärjestöjä kohtaan. Erityisesti Kokoomusnuoret ja Perussuomalaiset Nuoret saivat haastatteluissa negatiiviseen sävyyn tehtyjä mainintoja.

”On [ennakkoluuloja TL] muita poliittisia nuorisjärjestöjä kohtaan, mikä on ihan mun mielestä luonnollista, että jos tehdään aika erilaista politiikkaa ja [...] ne arvot ei oo ihan semmosia, joita jaetaan, niin on asenteita heitä kohtaan.” (Haastateltava 2)

Ottaen huomioon, että Suomen poliittisella kentällä Kokoomus ja Perussuomalaiset asettuvat poliittisenskaalan oikeistolaisempaan päähän, ei ole ihme, että näiden puolueiden nuorisjärjestöt nähdään vasemmistonuorten keskuudessa arvoiltaan hyvin erilaisina kuin oma järjestö. Havaittu erilaisuus toiminee esiin tuotujen voimakkaidenkin ennakkoasenteiden pohjana.

Yhteenveto

Asenteet ulkoryhmiin muodostuivat pitkälti sen mukaan, kuinka poliittisesti lähelle tai kauas niiden miellettiin asettuvan. Haastateltavat toivat esille järjestön sisällä vallitsevia asenne-eroja Vasemmistoliitto-puoluetta ja anarkistisia ryhmiä kohtaan. Nuorisjärjestön sisällä ilmeni erimielisyyttä siitä, kuinka suopeasti näihin tahoihin tulisi suhtautua ja missä määrin yhteistyö näiden kanssa olisi kannattavaa.

7.2 Yhteenkuuluvuuden tunteen ulottuvuus

Tässä alaluvussa esittelen tutkimustuloksiani siltä osin, miten yhteenkuuluvuuden tunnetta aineiston perusteella järjestössä koetaan. Yhteenkuuluvuuden tunteen eli symbolisen yhteisyyden olen jakanut koodauksen ja analyysin yhteydessä kahteen luokkaan: 1) arvoihin liittyvään, eli ideologiseen yhteisyyteen sekä 2) vuorovaikutuksessa syntyneeseen, eli kulttuuriseen yhteisyyteen. Teoriaosuudessa (luvussa 4) esittelen laajemmin Heikki Lehtosen (1990) empiirisen yhteisökäsitteen, johon tämä jaottelu nojaa ja kuvaan miten olen määritellyt ja rajannut Lehtosen käsitteiden perusteella muodostamani koodausluokat ja analyttiset kategoriat. Järjestön parissa syntyneissä tunnekokemuksissa oli huomattavasti vaihtelua, mutta yksimielisyys vallitsi siinä, että järjestössä koettavan yhteisyyden tai yhteenkuuluvuuden tunteen syyn hahmotettiin olevan jaetussa arvomaailmassa.

*”Se tulee kyl just just siitä et tietää et kaikki on sun puolella lähtökohtasesti.”
(Haastateltava 2)*

Yhteenkuuluvuuden tunteen kuvaileminen kysyttäessä suoraan, millainen tuo tunnekokemus on, osoittautui vaikeaksi osalle haastateltavista. Ne haastateltavat, jotka vastauksena suoraan kysymykseen tai muutoin kuvaillessaan tilanteita joissa tuo tunne oli herännyt, kykenivät kuvailemaan yhteenkuuluvuuden tunnetta, liittivät siihen sellaisia assosiaatioita kuten lämpö, mukavuus, rentous, ja luonnollisuus. Yhteenkuuluvuuteen liittyi koettua hyvän olon tunnetta.

”No se tuntuu hyvältä.” (Haastateltava 5)

”Sitä ei huomaa sinänsä, ehkä sit on jotenki rennompi sitte jos sitä tavallaan pitäis kuvailla. [...] Siinä on hyvä olla siinä mut ei se ei oo semmonen mitä aktiivisesti siinä kohtaa ajattelis. [...] Semmonen tilanne, et siinä ei tarvitse ajatella sitä että minä olen tässä porukassa minun pitää olla tietyllä tapaa. Se nimenomaa muuttuu luonnollisemmaks se oleminen.” (Haastateltava 4)

Järjestön yleisen yhteenkuuluvuuden tunteen kuvaaminen koettiin joissain haastatteluissa myös vaikeaksi. Havaintojen yhteenvetoa vaikeuttaa se, että mainitut tunnekokemukset liittyvät useimmiten tiettyihin koettuihin tilanteisiin, jolloin tilanteen luonne vaikuttaa kokemuksen laatuun ja intensiteettiin. Seuraavissa alaluvuissa (luvut 7.2.1 ja 7.2.2) kuvaan symbolisen yhteisyyden ulottuvuuksien ilmenemistä Vasemmistonuoret ry:ssä. Aloitan

arvoihin liittyvän yhteisyyden kuvaudesta, minkä jälkeen keskityn kulttuuriseen yhteisyyteen.

7.2.1 Arvoihin liittyvä yhteisyys

Jaetut mielipiteet ja yhteinen arvomaailma mainittiin kaikissa haastatteluissa yhteisöllisyyden lähteenä. Muiden vasemmistonuorten koettiin olevan samalla puolella, sillä heidän ajatellaan jakavan samoja arvoja ja poliittisia päämääriä. Jaettujen arvojen nähtiin tuovan ihmiset yhteen ja antavan perustan yhteiselle toiminnalle.

”Nää arvot on se, mikä sitoo meitä silleen tietyllä tavalla yhteen.” (Haastateltava 8)

Itselle tärkeiden asioiden parissa toimiminen koettiin tärkeäksi ja arvopohjainen järjestö nähtiin paikaksi, jossa itselle tärkeitä asioita saattoi edistää muiden ihmisten kanssa, jotka jakoivat samat arvot.

”Kun on arvopohjainen järjestö niin se on siin on kai helpompaa alkaa tuntee yhteisöllisyyttä niitten muitten kanssa. Kun taas jos vaikka yhdistävä tekijä [on TL] joku sama opiskeluala tai sairaus tai joku semmonen, ni siinä on enemmän ihmisten välil semmosia erilaisuuksia, erilaisia arvoja.” (Haastateltava 5)

Keskustelujen käyminen samat arvot jakavien ihmisten kanssa, koettiin helpommaksi, kuin tuntemattomien ihmisten, tai sellaisten joiden kanssa vallitsevista erimielisyyksistä oli tietoinen.

”Tieto siitä, että tää ihminen on saman henkinen minun kanssa, ees jollain tasolla, niin se jotenki vapauttaa. Vaikka se keskustelu ois jostain koiraroduista, se on ihan erilaista mulle puhua vasemmistunuoren kanssa, kun jonkun perussuomalaisnuoren kanssa.” (Haastateltava 7)

Yhteiset arvot helpottivat haastateltavien mukaan järjestön parissa tapahtuvaa normien muodostamista, kun niistä perusarvoista, joihin joku käytäntö nojasi saatettiin olla samaa mieltä.

”Kun menee semmoseen Vasemmistonuorten tapahtumaan, missä jotkut onki ihan itsestäänselviä, jotkut tietyt arvot ja käsitykset, joku sukupuolineutraali sauna ja sillä tavalla. [...] Tuntuu hyvältä tiettenki, että tämmöinen minimaaailma, missä on semmoset ihan ihanteelliset olosuhteet ja säännöt.” (Haastateltava 5)

Arvojen perusteella muodostuvan yhteisyyteen liittyen järjestön jäseniin kohdistettiin odotuksia järjestön arvojen mukaisten poliittisten kantojen omaksumisesta. Tätä ei pidetty painostavana, vaan luonnollisena, sillä jäsenten nähtiin tietoisesti liittyneen aatteelliseen järjestöön.

”Kannattaa vasemmistolaista talouspolitiikkaan ja, se on se ihan perus, ja sitte sen lisäksi saatetaan odottaa tietynlaista suhtautumista vaikka eläinten oikeuksiin ja ympäristöaatteeseen, mutta tää ehkä on jo semmonen joka jakaa silleen mielipiteitä, mutta se on ehkä kuitenkin se enemmistön odotus.” (Haastateltava 5)

Haastateltavien kuvausten mukaan tieto siitä, että joku on Vasemmistonuorten jäsen, vaikutti vaihtelevassa määrin heidän suhtautumiseensa tähän henkilöön.

”Mä olettasin, että sitte on aika lailla samat arvot, mutta emmä sillee pyri, että mä arvottaisin sen perusteella kauheesti ihmisiä.” (Haastateltava 6)

Useimmat liittyivät jaettuun järjestöjäsenyyteen oletuksen arvomaailman samankaltaisuudesta. Osa toi esille myös järjestöjäsenyyteen liittyviä positiivisia assosiaatioita, Vasemmistonuorten saatettiin olevan perehtyneitä yhteiskunnallisiin asioihin tai harkitsevan esille tuomiaan mielipiteitä muita ihmisiä enemmän.

Työväenlaulut

Työväenliikkeen perinteet ja aatehistoria muodostivat erään haastateltavan kuvauksessa pohjaa Vasemmistonuorten omalle kulttuurille. Perinteestä ammennetut jaetut kulttuuriset pääomat palvelivat omaa osaansa arvoihin perustuvan yhteisyyden vahvistamisessa.

”Sä oot ihmisten kanssa jossain tyyliin leirinuotiolla laulamassa työväenlauluja ja on siinä sellasta tiettyä, et hei että nää tyypit osaa nää samat laulut ja me lauletaan näitä, koska meillä on joku yhteinen historia, vaikkei meillä periaatteessa sitä yksilöinä olekaan, mutta jotenki tän yhteisön osana meil on jotain sellasta yhteistä.” (Haastateltava 8)

Työväenliikkeen kulttuuriperintöön liittyvät työväenlaulut mainittiin kolmessa haastattelussa osana Vasemmistonuorten toimintakulttuuria.

”Kokouksen jälkee saunottii ja sit tehti safkaa, joku soitti kitaraa, lauletti työväenlauluja tai muita lauluja ja tota se kulttuuri oli sitä, että [...] kokous ei pääty siihen että kun kokous päättyy ja lähetää kotii, vaan sitte vietetään toverien kans aikaa ja se on se, mitä sillee odotetaan.” (Haastateltava 1)

Sosiaalisissa liikkeissä muodostuneet kulttuuriset perinteet, kuten musiikki, voivatkin jäädä elämään ja vaikuttaa tulevien liikkeiden muodostumiseen (Eyeran, Ron & Andrew Jamison 1998, 160).

Yhteenveto

Yhteisiksi koettujen arvojen pohjalta muodostunut yhteisyys mainittiin kaikissa haastatteluissa yhteenkuuluvuuden tunnetta luovana asiana. Aineiston mukaan yhteiset arvot loivat tunnetta turvallisuudesta, helpottivat keskustelua, loivat yhteistä maaperää ja lujittivat ystävyysuhteita.

7.2.2 Kulttuurinen yhteisyys

Tässä alaluvussa kuvaan kulttuurista yhteisyyttä Vasemmistonuoret ry:ssä sen mukaan, miten se on haastatteluissa tuotu esille. Kulttuuriseksi hahmotan sellaisen yhteisyyden, jota luodaan horisontaalisessa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Järjestön sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvää normistoa olen kuvannut edellisessä alaluvussa. Tässä alaluvussa tarkoitukseni on hahmottaa pukeutumiseen, elämäntyyliin ja -valintoihin liittyviä yhteneväisyyksiä. Tavoitteenani ei ole lokeroita järjestön jäseniä tai rakentaa käsitystä siitä, etteivät muunlaiset ihmiset sovi järjestöön. Pyrkimykseni on ainoastaan kuvata minulle välitettyjä kertomuksia vasemmistonuorten kulttuurista. Monet haastateltavat kokivat haastavaksi nimetä vasemmistunuria yhdistäviä ulkoisia tai elämäntyyliin liittyviä tekijöitä. Moni koki myös tarpeelliseksi korostaa järjestön sisäistä monimuotoisuutta. Kiinnostus politiikkaan ja yhteiskunnallinen perehtyneisyys tuotiin kaikissa haastatteluissa esille Vasemmistonuoret ry:n jäseniin liitettyinä ominaisuuksina.

Pukeutuminen

Ulkoiseen yhdenmukaisuuteen liittyviin kysymyksiin moni haastateltava koki vaikeaksi vastata. Osa toi esille, että vasemmistonuorten pukeutumisesta saattaa vallita tietynlainen käsitys tai stereotypia, mutta moni myös korosti, että järjestössä on mukana kaiken näköisiä ihmisiä, ja että yhdistäviin piirteisiin löytyy myös poikkeuksia. Aineiston perusteella ei voi rakentaa yhtenäistä käsitystä Vasemmistonuoret ry:n jäsenten ulkoisesta tyylistä.

Sitä on kyllä, oikeesti, aika vaikee loppujenlopuks sanoo, koska melkein mikä tahansa mikä mulle tulee mieleen, tälleen jotain vaik ulkonäöllisiä tyylejä, sit saman tien tulee mieleen [...] ihmisii jotka on siinä poikkeuksena." (Haastateltava 4)

Järjestön jäsenten tyyliä kuvaailtaessa korostui haastateltavien halu välttää tekemästä yleistyksiä muiden pukeutumiseen tai ulkonäköön liittyen. Haastatteluissa tuotiin esille, että joku saattoi olla ”vasemmistonuoren näköinen” mutta koettiin vaikeaksi kuvata miltä vasemmistonuori näyttää tai millaiset tekijät tekevät jostakusta vasemmistonuoren näköisen. Haastatteluissa tuotiin kuitenkin esille pukeutumisvalintojen ekologisuus Vasemmistonuorten jäsenille tyypillisenä ominaisuutena. Ekologisia elämäntyyliä valintoja käsittelen laajemmin seuraavan alaotsikon alla.

Ekologisuus, et jotai siis vaik kirpparivaatteita ja tällee, mut kyl seki, kirppareiltaki löytää niin paljo erilaisia vaatteita, [...] et se nyt ei ehkä välttämättä tee mitään semmost yhtenäistä lookkia." (Haastateltava 2)

Haastatteluissa tuotiin esille, että pinnallisiin tai ulkonäkökeskeisiin asioihin ei järjestössä kiinnitetä erityistä huomiota.

"Meillä on tosi hyvä se semmonen, et ei sillä tavalla kommentoida toisten pukeutumista tai vaatevalintoja, et meillä loppujenlopuks ihmiset saa olla [...] tosi hyvin omia ittejään." (Haastateltava 8)

Haastateltavien puheesta välittyvä näkökulma, jonka mukaan vasemmistonuorissa ei ole hyväksyttyä kommentoida tai normittaa muiden pukeutumista.

"Ei oo sellasta, et sun pitää olla jossain muotissa et sä kelpaat." (Haastateltava 3)

Yksi haastateltava toi esille, että tietynlainen pukeutumistyyli saattaisi hyväksyvänä ilmapiiristä huolimatta olla arvostetumpaa kuin muut.

"Jos on semmone vähän erilainen ja UG [underground TL], nii se on tosi siistiä ja se on tavallaan se, mikä on valuuttaa, mutta jos on tosi tavallinen, ni onks se hyväksyttävää?" (Haastateltava 8)

Ekologisuus

Kulutuksessa eettisyys ja ekologisuus mainittiin kulutusvalintoihin ja elämäntapoihin vaikuttaviksi periaatteiksi.

”No ainakin toi kasvisruokahomma.” (Haastateltava 3)

Lihan ja eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vähentäminen ja muut ekologiset elämäntyylivalinnat tuotiin kaikissa haastatteluissa esille vasemmistonuorissa yleisinä valintoina. Järjestön omissa tapahtumissa tarjottavan ruuan kerrottiin olevan nykyisin vegaanista.

Kulttuurinen pääoma

Yksilön hallitsema informaatio (vrt. kulttuurisen pääoman käsite Bourdieu 1986) tuotiin haastatteluissa esille järjestön sisäisessä vuorovaikutuksessa arvokkaana resurssina. Seurauksina tästä mainittiin se, että toisten kanssa keskusteleminen saattaa lisätä omaa motivaatiota perehtyä aiheisiin lisää. Vuorovaikutustilanteissa itsessään, osaamattomuus tai pikemminkin tietämättömyys saattoi jättää yksilön meneillään olevan keskustelun ulkopuolelle.

”Siel voi hyvin nopeesti käydä just niin, että joku toinen on vähän silleen, että, noh, sinä nyt oot opiskellu näit enemmän tai jotain, että en mä nyt oikeesti voi sanoo tohon hirveesti.” (Haastateltava 4)

Se, että oma tietämys on tullut järjestötoiminnan piirissä käydyissä keskusteluissa haastetuksi, tuotiin esille tekijänä, joka on saattanut motivoida perehtymään asioihin lisää omatoimisesti. Vasemmistonuorten roolille Vasemmistoliiton nuorisotyötä tekevänä järjestönä Vasemmistonuoret ry:n potentiaali aktivoida jäseniään omatoimiseen tiedonhakuun yhteiskunnallisista asioista on merkittävää tekijä.

”Mä muistan ku mä jotenki ihailin niitä ihmisiä, ku mä ajattelin et noi on hirveen fiksuja, et ne tietää kaikista asioista. [...] Sit myös se ajatus siitä, et mustakin voi tulla tommonen, et tavallaa, et se semmonen, et oli sellasia, tietyllä tapaa kuitenkin, semmosia roolimalleja tai sellasia. Että kun mä oon tässä järjestössä riittävän pitkään, niin mäki voin oppia asioita ja tietää asioita ja mulle voi tulla semmosta tavallaan asiantuntijavaltaa tässä yhteisössä.” (Haastateltava 8)

Vuorovaikutustilanteissa koetut haasteet saattoivat luoda myös ulkopuolisuuden tunnetta. Useampi haastateltava toi esille tilanteita, joissa oma riittämätön perehtyneisyys johonkin asiaan oli aikaansaanut kokemuksen ulkopuolisuudesta.

”Sellaset keskustelut, missä on ite pihalla siitä, että, tai ei oo mitää järkevää sanottavaa ja koko asia saattaa olla sillo vähä vieras tai sitte paikalla on vaa joku

asian ekspertti, joka sitte tavallaan vetää sitä keskustelua ja sitte tota, mun on ite vaikee laittaa sinne väliin mitää.” (Haastateltava 3)

”Keskusjärjestöstä en osaa sanoo niin paljon vielä tässä vaihees, että [...] vähän tuntu et siellä korostuu se, että kellä on kokemusta asioista.” (Haastateltava 4)

Tällainen ulkopuolisuus kuitenkin pääsääntöisesti hahmotettiin luonteeltaan tilapäiseksi ja sellaiseksi, mihin saattoi itse vaikuttaa pysymällä mukana toiminnassa tai perehtymällä asioihin syvemmin. Haastatteluissa tuotiin esille, että Vasemmistonuoret koettiin järjestöksi, jossa oli mahdollista olla keskeneräinen, oppia ja kasvaa, eikä järjestöön tullessaan tarvitse olla valmiiksi perehtynyt kaikkiin mahdollisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

”Painottasin sitä - ellei se oo jo tullu selväks - et ei se oo, tilanne ei oo se, ettei hyväksyttäis ihmisiä, jotka on kesken, tai sillai. Et oikeastaan kääntäen se on niin, että vois ajatella, että niin moni on omalla tahollaan aika kesken. [...] Mä koen, että tosi hyvin sillai pidetään mukana jengiä tosi erilaisista lähtökohdista.” (Haastateltava 3)

Kiinnostus politiikkaan

Järjestön jäseniin yleisesti ottaen liitettiin ominaisuutena kiinnostus politiikkaan. Tämä ei ole sinänsä yllättävää, sillä kiinnostus politiikkaan tuotiin lähes kaikissa haastatteluissa esille yhtenä syynä Vasemmistonuoriin liittymiseen.

”Kaikilla on se joku juttu, mikä, mihin tähtää tai jotenki, mikä ei nyt voi sanoo ohjaa, [...] tai on myös kiinnostunu ehkä politiikasta. [...] Kylhän ne on yhteisiä asioita myös, vaikka sitten ois myös eroja.” (Haastateltava 2)

Yhteenveto

Vasemmistunuorille tyypillisenä elämäntapavalintana mainittiin ennen kaikkea eläinperäisen ravinnon kuluttamisen vähentäminen jollain tavalla. Tiedon, oppimisen tai osaamisen arvostus heijastui myös haastatteluissa. Tyylillisten seikkojen suhteen järjestöä kuvattiin monimuotoiseksi ja hyväksyväksi, ainakin siinä mielessä, ettei ulkonäköä järjestön sisällä juurikaan kommentoida tai tietoisesti normiteta. Haastateltavien puheista ei ollut löydettävissä yhtenäistä linjaa sen suhteen, onko Vasemmistunuorilla jokin yhtenäiseksi luonnehdittavissa oleva pukeutumistyyli vai ei. Aineistossa esille tuodut maininnat vasemmistunurten pukeutumisesta ovat keskenään niin erilaisia, että niiden perusteella ei voi luoda yhtenäistä kuvaa siitä, millainen tuo tyyli voisi olla, mikäli sellainen on.

7.3 Alueellisuuden ulottuvuus

Yhteisöllisyyden tilallisen ulottuvuuden olen jakanut fyysiseen ja digitaaliseen tilaan. Fyysistä tilaa jäsentävät valtakunnallisen Vasemmistonuoret ry -järjestön sisällä sen jäseninä olevat piiri- ja paikallisjärjestöt, joiden mukaan muodostuu symbolisia ja sosiaalisia jakoja fyysiseen tilaan perustuvien jakojen perusteella. Suomen alueelliset erot esimerkiksi väestötiheyden, palvelujen tarjonnan ja välimatkojen pituuden suhteen välittyvät haastatteluista. Seuraavaksi esittelen omissa alaluvuissaan aineistosta tekemiäni fyysiseen ja digitaaliseen tilaan liittyviä havaintoja.

7.3.1 Fyysiset tilat

Haastatteluaineiston perusteella Vasemmistonuoret ry:n piirijärjestöt poikkeavat luonteeltaan ja toimintansa kattavuudelta toisistaan. Keski-Suomen Vasemmistonuoret ry (KSVN) esimerkiksi toimii, haastatteluista hahmottuvan käsityksen mukaan, hyvinkin keskittyneesti Jyväskylässä, kun esimerkiksi Itä-Suomen piirin toiminnassa näkyy pitkien välimatkojen vaikutus. Keski-Suomen piirin toiminnan keskittyneisyys Jyväskylään näkyy myös siten, että Jyväskylän luonne opiskelijakaupunkina, jossa asuu paljon muualta muuttaneita eri alojen opiskelijoita, näkyy järjestön aktiivien taustoissa.

Haastatteluissa tuli esille jako kaupungin ja maaseudun välille. Kotiseutujen erilaisuuden kuvattiin saavan, joissakin maaseudulta kotoisin olevissa jäsenissä, aikaan kokemuksen siitä, etteivät isoissa kaupungeissa asuvat ymmärtäneet liikkumiseen ja joukkoliikenteen käyttöön liittyviä haasteita haja-asutusalueilla. Haastatteluissa ilmeni eroja kokemuksissa sen mukaan, millainen tarjonta haastateltavan kotipaikkakunnalla erilaisessa toiminnassa oli ja osa oli matkustanut järjestötoiminnan vuoksi huomattavasti enemmän kuin toiset. Ottaen huomioon Suomen eri alueiden väestötiheyden erot, ja sen että asuminen keskittyy Etelä-Suomeen ja harvenee huomattavasti pohjoiseen siirryttäessä, ovat alueellisen kattavuuden haasteet varmasti tuttuja muillekin järjestöille ja organisaatioille.

Vasemmistonuorissa osallistumista mahdollistetaan kattamalla matkakuluja järjestön kokouksiin ja leireille, jolloin ainakin kustannuksista aiheutuvia osallistumiskynnykseen vaikuttavia eroja on pyritty minimoimaan. Silloin kun haastateltavat mainitsivat

Vasemmistonuoret ry:n leirit tai leirikeskustoissa järjestettävät kurssit, tuli esille leirikokemusten intensiivisyys sosiaalisina kokemuksina.

Leirit ja marssit

Leirit ja leirikeskustoissa järjestettävät kurssit tuotiin esille paikkoina, joissa ryhmähengen luomiselle oli hyvin erityiset olosuhteet. Leireille tietty ryhmä ihmisiä kokoontuu tiettyksi ajaksi tiettyyn paikkaan.

”Leireis nyt on ylipäättänsä semmonen oma tunnelmansa jotenki oma se maailmansa ku sinne mennään, nii sit siel ollaan siel metsän keskellä ja se jo itsessään luo sitä [lämmintä tunnelmaa TL] [...] ja siel on se ryhmä et vaik ei ne oiskaan mitenkään ryhmäytyne tai ois tuntemattomia esim. toisillee nii silti jotenki just se kun tietää että et ei ne ainakaa mitää sun vihollisia tai jotenki ei ne oo sua vastaan. [...] Se on se oma maailma mikä syntyy sinne.” (Haastateltava 2)

Haastatteluissa kuvatut leirien ja mielenosoitusten yhteydessä koetut emotionaaliset kokemukset ovat analogisia Randall Collinsin (2004, 41) vuorovaikutusrituaalin määritelmälle. Vuorovaikutusrituaaleissa vahvistetaan ryhmän sisäistä solidaarisuutta ja luodaan jakoja osallistujien ja ei-osallistujien välille. Haastateltavien esille tuomat intensiiviset emotionaaliset kokemukset näiden tapahtumien yhteydessä voisivat juontaa niiden luonteeseen vuorovaikutusrituaaleina, eli siihen, että niissä osallistujien huomio on usein suuntautunut samaan kohteeseen ja heidän emotionaalisissa tuntemuksissaan tapahtuu synkronisaatiota. (Collins 2004, 41.)

Mielenosotuksis, nii [...] parhaimmas tapaukses siin pääsee johonki semmoseen flow-tilaan. [...] Et ei välitä siit et tuntuu tyhmältä huutaa, tai tälle, et ehk parast on se jos huomaa et muillakin on se se sama fiilis. (Haastateltava 2)

Yksi haastateltava kuvasi leirejä myös sosiaalisesti vaativammaksi ja raskaammaksi tilanteeksi, kuin lyhytkestoisempia tapahtumia. Haastatteluissa esille tuodut leirikokemukset olivat pääosin hyviä. Leiriympäristössä korostuva intensiivinen sosiaalisuus tarjoaa kuitenkin parhaimmillaan oivallisen tilaisuuden tutustumiseen ja yhteiseen ajanviettoon.

”Perjantai on vähän silleen, et okei et minkälainen porukka nää on. Sit tyyliin lauantaina sä vedät collarit jalkaan ja laitat villasukat jalkaan ja menet sinne lattialle makoilemaan niitte ihmisten kanssa joista sä et eilen tienny neljältä vielä ees niitten nimiä.” (Haastateltava 8)

Yksi haastateltava toi esille leirin, jolla käsiteltävät teemat ja niiden käsittelytapa tulivat hänelle yllätyksenä ja jotka hän koki vieraaksi, mikä teki leiristä osin järjestöstä poispäin työntävän kokemuksen. Tässä kokemuksessa leiriosallistumisen intensiivinen sosiaalisuus ja muiden ihmisten jatkuva läsnäolo saattoi korostaa kokemuksen haastavuutta. Mahdollisuus leirin aikana vetäytyä toiminnasta pohtimaan omia asenteitaan on rajallinen ja mahdollisuuden leirin itsensä ulkopuoliseen ajanviettoon saattavat usein syrjäisillä sijainneilla olevissa leirikesköksissä olla niin ikään rajallisia.

Yhteenveto

Voimakasta yhteenkuuluvuudentunnetta mainittiin mielenosoitusten ja leirien yhteydessä. Näiden tilanteiden intensiteetti ja keskittyneisyys mainittiin todennäköisiksi syiksi yhteenkuuluvuuden tunteen voimakkuudelle. Yhteenkuuluvuutta tunnetaan, kun ollaan kokoontuneina yhteen. Voimakkaimpia yhteenkuuluvuuden tunteita kerrottiin koetun sosiaalisesti intensiivisten ja rituaalisiksi kuvattavissa olevien toimintojen kuten leirien ja mielenosoitusten yhteydessä. Tilanteita, joissa yhteenkuuluvuutta koettiin, kuvattiin muun muassa rennoiksi, lämpimiksi ja mukaviksi.

7.3.2 Digitaaliset tilat

Digitaaliset tilat hahmottuivat aineistossa kanaviksi, jossa vuorovaikutus saattoi jatkua silloinkin, kun fyysisessä tilassa tapahtuva vuorovaikutus ei olisi mahdollista. Haastateltavien mukaan pääsääntöinen kanava paikallis- ja muiden pienempien toiminnallisten ryhmien kommunikaatiolle nykyisin, on WhatsApp. Facebook on myös järjestössä yleinen vuorovaikutuskanava, mutta kommunikaatio siellä hahmottui suuremmalle yleisölle suunnatuksi. Facebook tarjosi haastateltavien mukaan mahdollisuuden hakea yhteistyökumppaneita järjestönsä jäsenistöstä. Se myös mahdollisti keskustelujen käymisen ja seuraamisen laajan joukon kesken.

Internet Relay Chat

Ne haastateltavat, jotka olivat liittyneet järjestöön yli seitsemän vuotta sitten, kuvasivat, kuinka heidän jäsenyytensä alkuaikoina IRC (Internet Relay Chat) oli käytetty kommunikaatiomuoto niin valtakunnallisella tasolla, kuin ainakin joissakin piiriosastoissa. Otanta ei mahdollista sen tarkastelua, kuinka laajasti IRC olisi ollut käytössä kaikkien piiri- ja paikallisosastojen joukossa. Kommunikaatiokanavien valinta on vaikuttanut

kommunikaatiokulttuuriin. Niissä kahdessa haastattelussa, jossa IRC mainittiin, kuvattiin sitä kanavaksi, jossa oli ollut helppo keskustella myös politiikkaan liittymättömistä aiheista, vaihtaa kuulumisia ja rakentaa kaverisuhteita.

”Silloin vanhoina hyvinä aikoina kun vielä ihmiset aktiivisesti irkkas, niin tota silloinhan se, et meillä oli semmonen irkkikulttuuri ja porukka puhu, siis puhuttiin toki siis ihan silleen aiheesta, mut sit se oli myös semmosta no mitä sulle kuuluu, mitä oot tehny, semmosta tosi semmosta kevyttä yleistä. [...] Ihmisistä tuli oikeesti sun kavereita, eikä vaan niitä tyyppejä jotka on siellä viikonloppuleireillä. Ei tietenkää kaikista, mutta tosi monista.” (Haastateltava 8)

Muu sosiaalinen media

Keskustelua sosiaalisen median keskusteluryhmissä luonnehdittiin eri tavoin ja suhtautuminen siihen oli vaihtelevaa. Pääosin digitaaliseen viestintään suhtauduttiin joko melko välinpitämättömästi tai hienoisen myönteisesti. Sosiaalisen median välityksellä tehtiin niin toiminnansuunnittelua, kuin vaihdettiin kuulumisiakin.

”Tosi paljon suunnitellaan myös WhatsAppissa et toiminnansuunnittelu on vähän silleen et siellä sitten suunnitellaan fyysisesti, mutta kyl WhatsAppissaki tapahtuu paljon sitä suunnittelua.” (Haastateltava 7)

Yksi haastateltava ilmaisi ärsyntyvänsä herkästi puhelimeen tulevien eri applikaatioiden ilmoituksista, mistä syystä hän ei kokenut suurta tarvetta kuulua sähköisiin keskusteluryhmiin, eikä kokenut niihin kuulumista erityisen miellyttäväksi tai yhteisyyttä luovaksi.

IRC ei ollut ainoa kommunikaatiokanava, jossa kuvattiin tapahtuvan kevyempää jutustelua tai kuulumisten jakamista. Alla olevassa lainauksessa haastateltava kuvaa WhatsApp-palvelun käyttöä omassa piirijärjestössään.

”Hyvin vapaamuotosta ja siellä kerrotaan myös [...] Vasemmistonuoriin liittymättömistäki, [...] vaikka jos on saanu opiskelupaikan ja tommosia juttuja ja sitten muut osoittavat [...] tukea ja ilahtumista toisen puolesta ja sillä tavalla.” (Haastateltava 5)

Etäkokoukset

Etäkokouksista haastateltavilla ei juuri ollut hyvää sanottavaa. Skype-palvelun välityksellä kokouksiin osallistuminen koettiin sellaiseksi, että sitä mieluummin vältettiin saapumalla

ennemmin fyysisesti paikalle tai jopa jäämällä kokonaan pois, mikäli oma osallistuminen ei ollut välttämätöntä.

”Etäosallistumine on ollu vähän semmone jos nyt ei mitään muuta vaihtoehtoa ni sitten voin olla Skypessä. [...] Se ei oo silleen samalla tavalla hauskaa tai motivoivaa kun live-osallistuminen.” (Haastateltava 8)

Etäkokouksissa koettiin kokoukseen osallistumisen sosiaalisen puolen jäävän ohueksi ja itse asiakeskusteluunkin osallistumisen haastavaksi.

”Kuuntelin parhaani mukaan, mutta en sitte kommentoinut kuin jos kysyttii jotain suoraa. [...] Siellähän nyt, tota niin, nauravat keskenään ja sitten mä kuuntelen siellä. Kyllä siin on, ehkä vähä väistämättä tulee semmonen ulkopuolisuuden tunne.” (Haastateltava 5)

Yhteenveto

Digitaalinen kommunikaatio nähtiin sekä kasvokkaisen kommunikaation jatkeena, että verkostoitumismahdollisuuksia tarjoavana viestintäkanavana. Etäkokouksista puhuttiin haastatteluissa lähinnä negatiivisesti latautuneesti, niihin kuvattiin osallistuttavan lähinnä jos fyysinen osallistuminen kyseiseen kokoukseen ei ollut mahdollista. Kaikilla haastateltavilla ei ollut kokemusta etäkokouksista, sillä he asuivat paikkakunnalla, jolla ne kokoukset, joihin he olisivat osallistumassa, järjestettiin. Haastateltavien kokemukseen etäkokousten ulkopuolisuuden tunnetta luovasta vaikutuksesta liittyyneeseen siihen, että samaa kokousta käydään yleensä samanaikaisesti myös fyysisessä tilassa, jolloin kokijan oma digitaalinen osallistuminen, vertautuessaan muiden fyysiseen osallistumiseen, aikaansaa vertailuasetelmasta syntyvän ulkopuolisuuden tunteen. Muun sosiaalisen median yhteydessä ulkopuolisuuden tunteita ei tuotu esille, sen sijaan myötämielisyys oman järjestön jäseniä kohtaan koski haastateltavien mukaan myös digitaalisissa ympäristöissä toimimista.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä johtopäätösluvussa käyn aluksi läpi tutkimukseni tulokset, minkä jälkeen pohdin teoreettiseen yhteisökeskusteluun tällä tutkimuksella antamaani panosta. Alaluvuissa pohdin tuloksiani suhteessa aiempaan kirjallisuuteen ja esitän jatkotutkimusehdotuksia. Tavoitteenani tässä tutkielmassa on ollut selvittää vastauksia tutkimuskysymyksiini: 1) Millaisena yhteisöllisyys näyttäytyy Vasemmistonuoret ry:n toiminnassa haastatteluaineiston perusteella? 2) Millaisia tunteita tai tuntemuksia Vasemmistonuoret ry:n toiminnassa on herännyt? 3) Millaiset kokemukset saavat osallistujat kiinnittymään poliittisen järjestön toimintaan? Olen jakanut tämän johtopäätösluvun alaotsikoihin mukailten karkeasti tutkimuskysymysteni muodostamaa jakoa: 1) Ensimmäisessä alaluvussa tarkastelen, millä tavalla haastatteluaineistosta hahmottuu Vasemmistonuoret ry:n yhteisöllisyys. 2) Toisessa luon katsauksen siihen, millaisia tunnekokemuksia yhteisöllisyyteen on liittynyt. 3) Kolmannessa alaluvussa luon katsauksen aineistosta löytyviin, järjestöön kiinnittymistä edistäneisiin, kokemuksiin. 4) Neljännessä alaluvussa esitän ajatuksia mahdollisiin jatkotutkimuksiin liittyen.

Järjestöön liittymiseen vaikuttaneina tekijöinä, haastateltavat kertoivat olleen yhdistyksen kanssa jaetun arvomaailmansa sekä oman kiinnostuksensa poliittisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Järjestön toimintaan mukaan tulemistä oli haastateltaville helpottanut järjestön sosiaalinen ympäristö, joka tuntui haastateltavista mukavalta. Mukaan tulemistä oli niin ikään pehmentänyt haastateltavien ensimmäisissä tapahtumissaan saama hyvä vastaanotto. Toiminnassa haastateltavia pitivät kiinni jaetut arvot ja järjestössä muodostetut ihmissuhteet.

Toimintamahdollisuuksia Vasemmistonuorissa kuvattiin monipuolisiksi. Konfliktitilanteita tuotiin esille lähinnä liittokokouksissa tehtäviin suurempiin linjauksiin ja henkilövalintoihin liittyen. Kaverisuhteita muistuttavia ihmissuhteita ja järjestön jäsenten kanssa koettua vapaamuotoista ajanviettoa kuvattiin kaikissa haastatteluissa. Sellaisia kaverisuhteita, joissa järjestön kautta tavattujen ihmisten kanssa vietettäisiin aikaa myös järjestön toiminnan ulkopuolella, kuvasivat vain 8–10 vuotta toiminnassa mukana olleet haastateltavat. Tuoreemmat jäsenet puolestaan kuvasivat tapaavansa järjestötuttujaan nimenomaan järjestön tapahtumissa.

Yleisesti ottaen Vasemmistonuoret ry:tä kuvattiin hyväksyväksi ja erilaisia tarpeita huomioivaksi järjestöksi. Mieshaastateltavat toivat esille kokeneensa epämukavuutta liittyen turvallisemman tilan sääntöjen ylläpitämiseen. Niissä haastatteluissa, joissa uskonto mainittiin, tuotiin esille, että erityisesti kristillinen uskonnollisuus voisi olla piirre, jota kohtaan järjestön jäsenillä saattaisi olla ennakkoluuloja. Alkoholi oli haastateltavien joukossa kokemuksia jakava tekijä. Ne haastateltavat, jotka kertoivat käyttävänsä vähän tai ei lainkaan alkoholia, kuvasivat tilanteiden, joissa muut käyttivät alkoholia, aikaansaaneen ulkopuolisuuden tunteita. Muut eivät joko maininneet alkoholinkäyttöä lainkaan, tai mainitsivat sen neutraalisti tai myönteisesti latautuneena.

Sekä järjestön sisäiset että ulkoiset ryhmäjaot hahmottuivat arvojen tai poliittisten mielipiteiden pohjalta muodostuviksi. Järjestön sisällä painotukset järjestön arvojen välillä ja tulkintaerot järjestön arvojen suhteen saattoivat toimia niin jakolinjojen, kuin kaveriporukoidenkin muodostumisen perustana. Asenteet järjestön ulkopuolisia ryhmiä kohtaan hahmottuivat muotoutuvan paljolti sen kautta, olivatko ulkoryhmien arvot ja tavoitteet riittävän lähellä oman järjestön tavoitteita, että kyseisten tahojen kanssa voitaisiin tehdä yhteistyötä.

Yhteiset arvot hahmottuivat tärkeimmäksi yhteen tuovaksi ja yhteenkuuluvuutta luovaksi tekijäksi järjestön jäsenten kesken. Järjestön jäsenten parissa yleiseksi elämäntapavalinnaksi mainittiin ekologisuus, erityisesti eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vähentäminen tai lopettaminen. Haastatteluaineiston perusteella ei ole mahdollista kuvata järjestön jäsenten pukeutumistyyliin liittyviä mahdollisia yhtäläisyyksiä, muutoin kuin sinä määrin, että ekologiset kulutusvalinnat, kuten vaatteiden ostaminen kirpputoreilta, olivat järjestön jäsenten parissa yleisiä. Tieto ja osaaminen tulivat aineistosta esille järjestön sisällä arvostettuina ominaisuuksina.

Vasemmistonuoret ry:n toiminta kattaa paikallis- ja piirijärjestöjen myötä koko Suomen. Suomen väestötiheyden erot hahmottuvat haastatteluista siten, että haastateltavien asuinpaikkakunnan tarjonta on vaikuttanut heidän osallistumiseensa. Osalle haastateltavista tämä on tarkoittanut runsasta matkustamista, kun taas niille, joiden asuinpaikkakunnan tarjonta oli runsaampaa, se oli saattanut tarkoittaa oman toiminnan keskittymistä asuinpaikkakunnalle. Digitaalisissa tiloissa kommunikointia kaikki haastateltavat

hyödynsivät jollain tavoin. WhatsApp ja Facebook mainittiin yleisesti käytettyinä sosiaalisen median palveluina. Ne joilla oli kokemusta etäkokouksiin osallistumisesta esimerkiksi Skype-palvelun välityksellä, kuvasivat, että etäosallistumisen tarjoama sosiaalisuus oli vähemmän palkitsevaa kuin fyysisessä tilassa koettu. Fyysiseen osallistumiseen verrattuna, digitaalisesti välitetyn osallistumisen koettiin myös vaikeuttavan kokouksen varsinaisten asiasisältöjen käsittelyyn osallistumista.

Yhteenkuuluvuuden tunnetta kuvattiin rentoutena, mukavuutena ja lämpönä. Järjestön yhteenkuuluvuuteen tunnetasolla liitettiin huolenpito ja solidaarisuus, jotka saattoivat ilmetä vaikkapa avun tai emotionaalisen tuen tarjoamisena, jos toisen jäsenen arveltiin olevan sen tarpeessa. Erityisen voimakkaita yhteenkuuluvuuden tunteita kuvattiin mielenosoitusten sekä leirikeskustuksissa järjestettyjen tapahtumien yhteydessä.

Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt tuomaan yhteisöistä käytävää teoreettista keskustelua nykyaikaan ja soveltamaan yhteisöteorioita tämän päivän yhteistoiminnan muotoihin. Haasteena on ollut yhtäältä yhteisö-käsitteen sisällöllinen monimuotoisuus, toisaalta yhteisöteoretisoinnin pitkä historia. Tavoitteenani on ollut osoittaa, että soveltuvalla tavalla operationalisoituna yhteisö soveltuu empiiriseksi käsitteeksi edelleen ja mielestäni olen tähän Lehtosen (1990) teoriaa soveltaen kyennyt. Havaintoni sopivat monilta osin yhteen aiemman kirjallisuuden kanssa. Collinsin (2004) kirjoitukset vuorovaikutusrituaaleista auttavat hahmottamaan haastateltavien mielenosoituksista ja osin myös leireiltä kertyneitä kokemuksia. Saastamoisen (2012) ja Eräsaaren (2012) kuvaamat mielikuvat yhteisöllisyyden aikaansaamista myönteisistä mielikuvista välittyivät myös aineistosta. Aineistossa kuvattiin niin ohutta kuin vahvaakin sosiaalisuutta (vrt. ohuet ja vahvat siteet ks. Simmel ym. 2005). En siis voi sanoa, että tutkielmani olisi järjestyttänyt yhteiskuntatieteellisen yhteisöteoretisoinnin perusteita. Keskusteluun siitä, millaista yhteisöllisyys voi olla nykypäivänä koettuna, koen osallistuneeni kuvaamalla järjestötoiminnassa koettua poliittista yhteisöllisyyttä. Käyttämäni Lehtosen (1990) yhteisöllisyyden/yhteisyyden käsite on sikäli laaja, että tulososiossa kuvaan yhteisöä niin konkreettisenä alueellisenä sekä juridisenä yksikkönä, kuin vaikeammin kuvattavissa olevana tietoisuuden tilana ilmenevänä kokemuksena yhteisyydestä.

Yhteisöllisyyttä tarkastellessani jouduin ottamaan huomioon digitalisaation ja erityisesti digitaalisen kommunikaation vaikutuksen yhteisöllisyyteen. Käyttämäni taustateoriat eivät

juuri olleet noteeranneet digitaalista yhteisöllisyyttä, joten operationalisoinnin yhteydessä tein Lehtosen (1990) käsitteistöön lisäyksen, jossa sijoitin digitaaliset tilat alueelliseen ulottuvuuteen fyysisten tilojen ohelle. Kyse on itsessään pienestä operationalisoinnin haasteesta, joka ohjasi huomioni siihen seikkaan, että valtaosa yhteisöjä koskevasta kirjallisuudesta on kirjoitettu ennen aikaa, jona digitaalisen yhteen tuleminen tilat ovat tulleet läpäiseviksi ja kaikkialla läsnä oleviksi osiksi monien ihmisten arkea. Sosiaalisen median läpäisevyys tuli tässä tutkimuksessa esille, mutta digitaalisia yhteisöjä ei tämän tutkielman perusteella voi nostaa fyysisessä tilassa muodostettujen ihmissuhteiden verkostojen rinnalle voimakkaiden yhteenkuuluvuuden tunteiden aikaansaajina.

On mahdollista, että tulevaisuudessa yhteisöllisten näkökulmien merkitys kasvaa, kun ympäristön ja talouden kriisit ajavat ihmisiä jo käytännönkin syistä esimerkiksi kollektiiviseen asumiseen tai yhteisomistajuuteen. Yhteisössä toimimisen haasteiden tarkastelu tuskin siis tulee ainakaan menettämään ajankohtaisuuttaan. Digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntämisen kannalta huomionarvoisena pidän havaintoa siitä, että digitaalinen kokousosallistuminen koettiin vaikeaksi tai epämiellyttäväksi. Seuraavissa alaluvuissa reflektoin tuloksiani suhteessa tutkimuskysymysteni teemoihin ja esitän vielä lopuksi ideoita jatkotutkimuksiin.

8.1 Yhteisöllisyys

Tässä alaluvussa tarkastelen yhteisöllisyyttä, tai yhteisyyttä, siten kuin se haastattelujen kautta hahmottui Vasemmistonuoret ry:ssä. Jaettu arvomaailma hahmottui järjestön sisällä tärkeäksi yhteisyyden rakentajaksi. Haastateltavat ilmaisivat voivansa kokea muiden järjestön jäsenten olevan samalla puolella itsensä kanssa, ainakin tietyissä tärkeiksi kokemissaan asioissa. Mielipiteiden eroavaisuudet ja yhteneväisyydet toimivat myös pienempien ryhmittymien muodostajana Vasemmistonuoret ry:n sisällä. Siinä missä yhteiset arvot toivat järjestön jäseniä yhteen, painotuserot arvojen keskinäisessä tärkeydessä ja päätökset järjestön linjausten, henkilövalintojen ja toteutettavien kampanjoiden suhteen, kiristivät välejä järjestön sisällä. Jakolinjoja vaikuttaisi haastatteluaineiston perusteella syntyvän järjestön sisälle sen mukaan, miten jäsenet asemoituvat kiistanalaisissa kysymyksissä.

Pahlin ja Spencerin (2004, 201–203) valittujen ja annettujen ihmissuhteiden luokituksessa järjestön piirissä solmitut ihmissuhteet voivat haastattelujen valossa asettua useampaan sektoriin. Kokonaisuutena ajateltuna jäsenyys järjestössä on valittu, mutta yksittäinen jäsen ei voi valita muita järjestön jäseniä. Tietyn paikallisyhdistyksen aktiivit muodostavat annetun sosiaalisen ryhmän, johon jäsen voi sitoutua haluamallaan voimakkuudella. Haastatteluissa kuvattiin vaihtelua oman sitoutumisen ja osallistumisen voimakkuudessa myös koko järjestön toiminnan suhteen. Järjestön sisälle muodostuvia tiiviimpiä kaveriporukoita voisi Pahlin ja Spencerin (2004, 201–203) jaottelun mukaan luonnehtia valituiksi ihmissuhteiksi, joissa sitoutumisen voimakkuus ja suhteiden vastavuoroisuus on hyvin tapauskohtaista. Näiden yhteisön sisälle muodostuvien pienryhmien muotoutumisperusteena Vasemmistonuoret ry:ssä vaikuttaisi olevan järjestötasolla koettua vahvempi tunne ideologisesta samankaltaisuudesta.

Toinen aineiston kautta muodostuva ryhmänmuodostuksen peruste oli alueellinen. Haastatteluaineistosta selvisi että tiivis piiri- tai paikallisyhdistys, jossa ryhmähenki onnistutaan pitämään hyvänä voi säilyä toiminnallisena yksikkönä sisäisistä mielipideeroista huolimatta. Hyvää toimintailmapiiriä edisti tunne siitä, että järjestössä saattoi ilmaista itseään avoimesti tulematta tyrmätyksi tai naurunalaiseksi. Mielipiteen perusteella muodostuvat jaot vaikuttivat aineiston perusteella korostuvan valtakunnalliselle tasolle mentäessä. Tiivis ja aktiivinen piiri- tai paikallisyhdistys voi muodostua Pahlin ja Spencerin (2004, 201–203) luokittelun mukaiseksi valituksi viiteryhmäksi laajemman järjestön sisälle. Valituksi siinä mielessä, että järjestön koko sallii oman aktiivisuuden siirtämisen toiminnan tasolta tai toimintaryhmästä toiseen, mikäli jokin sosiaalinen ympäristö tuntuisi sellaiselta, että siihen kiinnittyminen ei ole riittävän motivoivaa.

Fyysisen tilan osin määräämä jako piiri- ja paikallisjärjestöihin vaikutti osaan haastateltavista enemmän kuin toisiin. Välimatkojen ja matkakorvausten vaikutus korostui osallistumisen mahdollistajana etenkin Etelä-Suomen ulkopuolella, silloin kun omalla paikkakunnalla ei ollut aktiivista toimintaa tai oli matkustettava oman paikkakunnan ulkopuolelle piiri- tai valtakunnallisen järjestön tapahtumiin. Paikallis- tai piiriosastoissa toimittaessa, etenkin mikäli toimintaa järjestettiin omalla paikkakunnalla, omaan aikatauluun ja osaston sosiaaliseen ilmapiiriin liittyvät seikat korostuivat maantieteellisiä etäisyyksiä enemmän osallistumisaktiivisuuteen ja kiinnittymiseen vaikuttavina tekijöinä.

Piiriyhdistyksissä piirin maantieteellisen alueen väestön keskittyminen ja piiritoimiston sijainti suhteessa piirin alueen muihin asutuskeskuksiin vaikutti haastattelujen valossa siihen, missä määrin piirin toiminta keskittyi tietyille paikkakunnille. Piirissä, jossa välimatkat olivat pitkiä, oli toiminta muokkautunut sellaiseksi, että piirin hallitus keskittyi byrokratiaan ja piirijärjestön toiminnassa leirien ja leirimäisten tapahtuminen merkitys korostui. Toisessa piirijärjestössä, jossa suuri keskuskunta oli dominoivassa asemassa, oli piirijärjestön toiminta keskittynyt haastatteluhetkellä täysin keskuskuntaan, jossa myös piiritoimisto sijaitsi. Digitaalisen median vaikutuksesta yhteisöllisyyteen ei aineiston perusteella hahmotu yhtenäistä kuvaa. Etäosallistumista pidettiin fyysisesti kokouksiin osallistumiseen verrattuna vähemmän palkitsevina, eikä etäkokouksista puhuttu haastatteluissa positiiviseen sävyyn. Sosiaalisen median palveluiden käyttöön suhtauduttiin vaihtelevasti.

Vasemmistonuoria tarkasteltaessa tietynlaisen kulttuurin ja arvostusrakenteen omaavana yhteisönä, korostuu tiedon ja osaamisen merkitys. Haastateltavat toivat esille, että järjestöön liittymisen yhtenä vaikuttimena oli saattanut olla halu oppia politiikasta ja poliittisesta vaikuttamisesta. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin liittyvä osaaminen mainittiin tekijäksi, jonka koettu puuttuminen itseltä saatettiin kokea joistakin järjestössä käydyistä keskusteluista ulossulkeväksi. Tätä ulossulkevuutta on järjestössä tietoisesti pyritty purkamaan tekemällä norminmukaisesti vaikeiden käsitteiden avaamista tai käytetyn ilmaisun taustan selittämistä (Turvallisemman tilan säännöt 2016). Puutteelliseen tietoon liittyviä ulkopuolisuuden kokemuksia tuli esille monissa haastatteluissa, mutta tämä hahmotettiin usein myös asiaksi, johon itse saattoi vaikuttaa. Jossain tapauksissa tällaisten ulkopuolelle jäämisen kokemusten kerrottiin motivoivan itsenäiseen tiedonhakuun ja opiskeluun järjestössä arvokkaina pidettyjen kulttuuristen pääomien hankkimiseksi (Bourdieu 1986, 242).

8.2 Tunnekokemukset

Yhteenkuuluvuuden tunne tai yhteisöllisyys hahmottui haastatteluissa muun muassa lämmöksi, tuttuudeksi ja tavoitteettomaksi ajanvietoksi. Havainto sopii hyvin yhteen Saastamoisen (2012, 33–36) ja Eräsaaren (2012, 69–70) näkemysten kanssa, joissa yhteisöön liitettyjä mielikuvia ovat lämpö, pienuus ja turvallisuus. Osa haastateltavista

koki yhteishengen kuvailemisen myös haastavaksi. Bauman (2001, 10–13) kirjoittaakin, että myyttinen yhteisö voi olla olemassa vain, jos sitä ei tarkastele liian läheltä. Liian tarkka analysointi tai arviointi ja etenkin asioiden ottaminen omiin käsiinsä on tuhoisaa, ellei yhteisölle itselleen, niin ainakin tarkastelijan jäsenyydelle tuossa yhteisössä. (Bauman 2001, 10–13.)

Yleisesti ottaen haastateltavat kuvasivat suhtautuvansa järjestöönsä myönteisesti. Järjestöön tai sen jäsenistöön liitettiin sellaisia ominaisuuksia kuin hyväksyvyys ja kuuntelevuus. Järjestöstä tai sen jäsenten muodostamista ryhmistä käytettiin sellaisia tuttuuteen viittaavia ilmauksia kuin perhe tai kaveriporukka. Järjestön sisällä kuvattiin olevan oma maailmansa, jossa vallitsivat omanlaisensa säännöt. Lehtosen (1990, 24–25) mukaan yhteisön taipumus määrittää jäseniään koskevat vuorovaikutuksen säännöt onkin yksi toiminnallisen yhteisön piirteistä.

Vuorovaikutuksessa järjestön muiden jäsenten kanssa kuvattiin koettavan kaikenlaisia tunteita. Haastatteluissa tuotiin esille ärtymystä, häpeää, pettymystä, sympatiaa, yhteenkuuluvuutta, syyllisyyttä, jännitystä ja muita tunnetiloja laajalla skaalalla. Tunne, joka ei saanut haastatteluaineistossa ainoatakaan mainintaa oli pelko. Turvallisuudentunne sen sijaan sai mainintoja. Kemperin (1990, 222) mukaan oman vallan väheneminen suhteessa toiseen tai toisen yksilön vallan kasvu suhteessa itseen aikaansaa pelkoa tai ahdistusta. Kumpaakaan tunnetta ei haastatteluissa tuotu esille järjestötoiminnassa syntyneenä tunnekokemuksena. Haastattelurunko ei ole sisältänyt suoraa kysymystä siitä, onko haasteltava tuntenut tiettyjä tunteita. Tämä voi liittyä stigmaan, joka pelon kaltaisten tunteiden ilmaisemiseen liitetään. On myös mahdollista, että kyseessä on järjestötoiminnan sopimuksellinen luonne. Järjestön hyvin rajallinen valta yksilöön tekee vuorovaikutuksen järjestössä sellaiseksi, ettei siihen koeta liittyvän uhkaa esimerkiksi omalle terveydelle tai toimeentulolle.

Vihaa ja häpeää tuotiin esille haastatteluissa. Kemperin (1990, 222) mukaan nämä tunteet liittyvät oman statuksen vähenemiseen. Vihan ja häpeän esiintymisestä sekä pelon ilmaisujen puuttumisesta olisi houkuttavaa tehdä sellainen päätelmä, että 2010-luvun suomalaisessa järjestötoiminnassa oman statuksen merkitys järjestön jäsenten joukossa korostuu, sillä järjestön tai sen yksittäisen jäsenen valta muuhun jäsenistöön on verrattain pientä. Kemperin (1990, 222) teoretisointi tuntuisi tukevan tällaista päätelmää, mutta asian

selvittäminen vaatisi tarkempaa selvitystä, jossa tunteet ja nimenomaan tiettyjen valta- ja statussuhteisiin kytkeytyvien tunteiden esiintyminen olisi keskeisemmässä asemassa.

Yksilön status ja sosiaalinen verkostoituneisuus mainittiin haastatteluissa merkittäviksi tekijöiksi, silloin kun omaa ääntään halusi tuoda kuuluviin järjestössä. Hallituksen jäsenillä, erityisesti puheenjohtajalla, ja yhdistyksen joillakin työntekijöillä hahmotettiin olevan tietynlaista asiantuntijuuteen perustuvaa valtaa esimerkiksi kokoustilanteissa, joissa näiden henkilöiden formaali asema antoi heille tiettyä uskottavuutta. Bourdieun (1986, 248–249) mukaan kulttuurinen pääoma voi esiintyä institutionalisoituneena. Bourdieu (1986, 248–249) tarkastelee institutionalisoitunutta kulttuurista pääomaa lähinnä tutkintoina ja oppilaitosten tunnustamana pätevyytenä, mutta yhdistystoiminnan kontekstissa formaalin aseman yhdistyksessä ja sitä kautta kertyneen osaamisen voitaisiin ajatella toimivan kulttuurisen pääoman institutionalisoituneena muotona. Kemperin (1990, 211) valta-status-mallissa määrittelin järjestötoiminnan formaalit asemat enemmänkin statuksen kuin vallan omaamiseksi. Järjestön puheenjohtajuuteen sisältyy jonkin verran mahdollisuuksia käyttää valtaa toisten yli, mutta vapaaehtoistoiminnassa varsinaisen vallan käyttäminen muihin jäseniin olisi joka tapauksessa toteutettava valtakäyttäytymisenä, johon formaali asema antaisi ehkä paremman mahdollisuuden kuin alisteisempi rooli, mutta joka ei varsinaisesti tule oikeutetuksi formaalin aseman kautta (Kemper 1991, 332).

Mitä tulee tunteiden määrittelyyn, olen taipuvainen ajattelemaan neojamesiläisten ja Barbaletin (2002, 1) tavoin tunteita affektiivisina tiloina ja tuntemuksina. Tunnekokemus voi olla vahva, kehollinenkin aistimus. Vaikka mielestäni tunteen saattaa herättää jostakin tilanteesta tehty kognitiivinen arvio, on tämä kognitiivinen arvio tunteesta itsestään erillinen. Pidän kognitivististen tunneteorioiden näkemystä osana sitä historiallista jatkumoa, jossa tunne on nähty ajattelua tai järkeä vähäpätöisempänä, jopa sellaisena joka ihmisen tulisi oppia ohittamaan, mikäli hän mieli kehittyä älyllisesti. En pidä emotioihin liittyvien kognitioiden tutkimista millään muotoa turhana, tarpeettomana tai haitallisena, mutta pidän tarpeettomana niputtaa kognitiivisen arvion osaksi tunnekokemusta.

8.3 Kiinnittävät kokemukset

Kemperin (1990, 221–222) valta-status -mallia soveltaen järjestöön mukaan tulevia nuoria voisi olla mahdollista sitouttaa toimintaan tarjoamalla kokemuksen oman vallan lisääntymisestä (mahdollisuutena käyttää valtaa muihin ihmisiin tai ylipäättään yhteiskunnassa) tai oman statuksen lisääntymisestä (mahdollisuus kokea itseen suuntautuvaa välittämistä ja ystävällisyyttä tai saada tukea muilta). Kumpi kokemus tiettyyn yksilöön vetoaisi paremmin, riippuisi oletettavasti siitä, mitkä yksilön mukaan tulon motivaatiot ovat olleet. Oletukseni on, että riippumatta taustamotivaatioista, voimakas tai jatkuva kokemus vallan tai statuksen vähenemisestä tulisi ennen myötä työntämään toimijan pois toiminnan parista. Haastatteluaineistossa ei tullut esille riittävästi sellaisia kuvauksia, jotka olisivat mahdollistaneet kattavan vuorovaikutustilanteissa esiin nousevien tunteiden analyysin Kemperin valta-status -mallia käyttäen. Yleisimmät ilmoitetut liittymisen syyt, eli kiinnostus politiikkaan ja järjestön arvomaailman samankaltaisuus oman arvomaailman kanssa, eivät suoranaisesti anna vihjeitä yksilön vallan tai arvostuksen kaipuusta.

Miesvastaajien kuvaukset siitä, kuinka he olivat kokeneet turvallisen tilan sääntöjen ylläpitämisen, tulevat mielenkiintoisiksi nimenomaan valta-status -mallin valossa. Yksi haastateltava toi hyvin suoraan esille tietyssä vuorovaikutustilanteessa kokemiaan tunteita, joihin lukeutui häpeää ja kiukkua. Kemperin (1990, 222) mukaan vihan tunteet liittyisivät vallan vähenemiseen ja häpeän tunteen statuksen (arvostuksen) laskuun. Mieshaastateltavien kertomuksissa hahmottuikin sellaista asennoitumista, jossa turvallisemman tilan sääntöjen noudattamisesta huolehtimista pidettiin vallankäyttönä. Järjestön haasteena onkin luoda ympäristö, joka helpottaa sellaisten sosiaalisten normien omaksumista, joita järjestössä nykyään edellytetään marginalisoituihin ryhmiin kuuluvien jäsenten turvallisuudentunteen parantamiseksi. Omiin etuoikeuksiin liittyvän häpeän tunteiden käsittelyn tukeminen voisi olla yksi vaihtoehto. Tunneilmaisukulttuurin tietoinen muokkaaminen ja rakentavaan tunneilmaisuuksiin kannustaminen voisi olla yksi mahdollinen tapa lähestyä haastetta (Griffiths, Paul & Andrea Scarantino 2010, 11–12, 16.).

8.4 Tutkimuksen arviointia ja jatkotutkimusideoita

Tässä alaluvussa esittelen jatkotutkimuksiin liittyviä ajatuksia. Yhteisö aihepiirinä on ollut lukuisten tarkastelujen kohde, mutta sen tarkka määrittely ja operationalisointi on tätäkin tutkielmaa tehdessä ollut haastavaa. Yhteisö-sanana arkikäyttöön liittyvä laaja merkityssisältö tuottaa haastattelutilanteissa haasteen, sillä yhteisö saatetaan tulkita eri tavoin ja yhteisön tiivis kuvailu haastateltavalle on vaikeaa. Halutessani selvittää millaisena yhteisöllisyys esiintyy, en ole voinut ennalta määrittellä haastateltaville, mitä minä yhteisöllisyydellä ymmärrän, sillä se olisi arvatenkin vaikuttanut siihen, millaisia kuvauksia yhteisöllisyydestä olisin haastatteluissa saanut. Yhteisöjä koskevan tutkimuksen kannalta yhtenäisemmän nykyaikaan sopivan yhteisökäsitteen muotoilu olisi arvokas teoreettinen panos. Yhteisö ei ollut helpoin tai empiriaan sujuvimmin kääntyvä käsite, jonka olisin voinut valita ja yhteisöllisyyden valitseminen lähtökohdaksi pakotti aiheen tarkastelun melko laaja-alaiseksi. Yhteisö on kuitenkin itselleni edelleen viehättävä käsite, jonka viehättävyys ehkä osin perustuu sen tyypillisimpien viittauskohteiden perustavanlaatuisuuteen; silloinkin, kun yhteisöä ei aseteta yhteiskunnan historialliseksi edeltäjäksi.

Tässä tutkielmassa en ole voinut kattavasti tarkastella etäisyyksien vaikutusta osallistumiseen, sillä se vaatisi laajempaa otantaa ja hyötyisi kvantitatiivisesta analyysistä. Mielenkiintoista olisi ottaa aihe uuden tutkimuksen keskiöön. Alueellinen tasa-arvo on Vasemmistonuoret ry:lle tärkeä periaate, eli asuinpaikkakunnan vaikutus osallistumiseen olisi ainakin järjestön kannalta relevantti tarkastelun aihe. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tarkastella myös Vasemmistonuoret ry:n jäsenten järjestön piirissä muodostamia sosiaalisia verkostoja. Haastateltavat toivat esille, että jäsenet luovat järjestön sisällä kiinteämpiä kaverisuhteita tiettyihin muihin jäseniin, joka saattoi toimia pohjana kaveriporukoiden muodostumiselle järjestön sisällä. Vasemmistonuoret ry:n sosiaalista maastoa olisi mielenkiintoista kartoittaa verkostanalyttisellä tai sosiografisella tutkimuksella, jota täydentäisi haastateltavien kuvauksilla heidän poliittisista mielipiteistään. Näin voisi olla mahdollista selvittää tarkemmin, onko mielipiteiden ja arvojen samankaltaisuus todella niin tärkeä vuorovaikutussuhteiden määrittäjä, kuin miltä se vaikutti tämän tutkielman perusteella. Organisaation tasolla voitaisiin tutkia, millaisia suhteita Vasemmistonuoret ry muodostaa muihin ryhmiin ja

järjestöihin. Vasemmistonuorten jäsenjärjestöjen (piiri- ja paikallisjärjestöt) muodostamat verkostot olisivat myös mielenkiintoinen tarkastelun kohde.

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut kokemuksia järjestöön kuulumisesta käyttäen haastateltavien valinnan kriteereinä järjestön jäsenyyttä ja aktiivisuutta järjestössä. Tarkoituksena on ollut tarkastella miltä yksilöiden kokemukset ryhmän jäsenyydestä näyttävän yhteisökäsitteistön valossa. Oksenberg Rortyn (2008, 20–23) mukaan aiemmat kokemukset muokkaavat myöhempiä tunnekokemuksia. Olisi mielenkiintoista selvittää, miten aiemmat ulkopuolisuuden tai marginaalisuuden kokemukset vaikuttavat uusiin ryhmiin sopeutumiseen. Tällöin haastateltavien joukon voisi rajata jonkin tietyn ulkopuolisuuskokemuksen perusteella. Ihmiset, jotka ovat kokeneet koulukiusaamista tai jotka ovat jonkin ominaisuutensa (esim. etnisyys, sukupuoli) vuoksi tulleet lähiyhteisöissään marginalisoiduksi, voisivat muodostaa haastateltavien ryhmän. Tämä tutkimusaihe saattaisi tosin asettua enemmän sosiaalipsykologian, kasvatustieteen tai sosiologian, kuin yhteiskuntapolitiikan, tieteenalalle. Tutkimusaihe, jossa haastateltavien joukko rajattaisiin nimenomaan haavoittuvaan ryhmään kuulumisen tai jaetun trauman perusteella olisi myös erittäin sensitiivinen ja vaatisi tutkijalta aiheen vaatimaa herkkyyttä ja vastuullisuutta (Kallinen ym. 2015, 15–19).

Nyt tehdyissä haastatteluissa kaikki haastateltavat olivat edelleen tutkittavan järjestön jäseniä ja vain yksi oli jo hieman vetäytynyt toiminnasta. Mielenkiintoista jatkoselvityksen kannalta olisi kerätä sellaisten ihmisten kokemuksia, jotka ovat jo jättäytyneet täysin jonkin järjestön tai instituution ulkopuolelle ja tarkastella toiminnasta jättäytymisen syitä. Tekemissäni haastatteluissa yhdistyksen toiminnasta pois työntäviä seikkoja mainittiin vain muutamia, eikä niistä muodostunut sellaista yhtenäistä kuvaa, jota voisi pitää tutkimustuloksena. Seikkoja, jotka jotkut haastateltavat olivat kokeneet järjestöstä etäännyttäväksi, mainittiin painotuksen muuttuminen järjestön arvojen toteuttamisessa, merkityksellisen ihmissuhteen loppuminen ja yhdistystoiminnassa aiemmin aktiivisesti toimivien kavereiden jääminen pois yhdistyksen toiminnasta. Toiminnasta pois jääneiden entisten aktiivien tavoittaminen haastateltavaksi olisi oletettavasti haastavampaa kuin edelleen yhdistyksessä aktiivisesti toimivien. Tunnenäkökulma voisi palvella hyvin tämäntyyppisessä tutkimuksessa, vaikka aktiivisuuden hiipumisen syyt saattavat toki olla myös elämäntilanteeseen liittyviä tai käytännön asioiden ohjaamia, eivätkä välttämättä tunneperäisiä.

Tätä tutkielmaa olen tehnyt Suomessa ja kaikki haastateltavat ovat aineiston keruun aikana asuneet Suomen eri kunnissa ja olleet jäseninä suomalaisessa kansalaisjärjestössä. Tämän pohjalta voitaisiin olettaa, että suomalaiseen tai eurooppalaiseen kulttuuriin liittyvät tavat sanoittaa tunteita ovat se jaettu kulttuurinen makroympäristö, josta emootioiden opitut verbaaliset ja käyttäytymiseen liittyvät ilmaisut on ammennettu. Valitettavasti en ole voinut kattavasti tarkastella sitä, missä määrin samassa järjestössä toimiminen on saattanut muokata henkilöiden emotionaalisia kokemuksia ja niistä seuraavaa tunteenilmaisua.

Ympäristön suhtautuminen yksilön tunteenilmaisuun vaikuttaa Griffithsin ja Scarantinon (2010, 11–12, 16) mukaan siihen, millaiseksi yksilön tunneilmaisun repertuaari alkaa muodostua. Ympäröivän kulttuurin vaikutuksen tunneilmaisuun voi ymmärtää tunneilmaisukulttuuriin sosiaalistumisena. (Griffiths & Scarantino 2010, 11–12, 16.) Tämä tunneilmaisuun sosiaalistuminen ja yhteisössä hyväksytyjen tunneilmaisun tapojen omaksuminen olisivat mielenkiintoisia jatkotarkastelun aiheita. Mielenkiintoista olisi erityisesti havainnoida tapoja, joilla jossain kulttuurissa enemmän tai vähemmän hienovaraisesti kannustetaan tietynlaiseen tunneilmaisuun muunlaisen kustannuksella. Erittäin mielenkiintoinen ja yhteiskunnan jäsenten hyvinvoinnin kannalta merkittävä tutkimusaihe olisi tunneilmaisukulttuurin vaikutus koettuun hyvinvointiin ja jopa mielenterveyden ongelmien yleisyyteen tietyn tunneilmaisukulttuurin omaavassa yhteiskunnassa. Suojaako tunneilmaisuun kannustava kulttuuri psykologisilta ja sosiaalisilta ongelmilta? Millaista hyväksytyn tunneilmaisun tulisi olla suojaavan vaikutuksen aikaansaamiseksi? Tämän tyyppinen tutkimus tosin saattaisi vaatia kansainvälistä vertailua tuottaakseen aidosti mielenkiintoisia tutkimustuloksia.

Aineistoni ei mahdollista järjestön sisälle muodostuvien toimintaryhmien sisäisten normistojen ja statushierarkioiden tarkastelua. Tätä varten olisi pitänyt valita tarkastelun kohteeksi joku pienekkö vakiintunut toimintaryhmä ja haastatella sen jäsenistöä melko kattavasti. Huomasin haastatteluja tehdessäni että monille haastateltaville sanoittamattomien normien sanoittaminen haastattelussa oli vaikeaa. Normiston ja toimintakulttuurin tarkastelu voisi siis edellyttää havainnoivaa aineistonkeruuta haastattelujen ohelle. Tutkimuksen tuominen pienryhmätasolle ja etnometodologisen tutkimusotteen hyödyntäminen mahdollistaisi ryhmän jäsenten omaksumien ryhmän sisäisten roolien tarkastelun.

Nuorisotyön näkökulmasta olisi mielenkiintoista tehdä pitkäaikaistutkimusta poliittisen nuorisoyhdistöjen jäsenistön parissa. Kaikissa haastatteluissa tuotiin esille, että yhdistö antaa mahdollisuuden oppia politiikasta ja osallistua poliittiseen toimintaan. Olisikin mielenkiintoista tehdä tutkimusta, jossa tavoitteena olisi seurata tutkittavien sosiaalista ja poliittista oppimista. Tarkastelun voisi laajentaa useampaan poliittiseen nuorisoyhdistöön tai aatemaailmaltaan keskenään samankaltaiseen yhdistöön. Tällöin olisi mahdollista tehdä vertailua yhdistöjen välillä ja selvittää mitkä poliittiseen oppimiseen liittyvät kokemukset toistuvat kaikissa tutkittavissa yhdistöissä ja mitkä ovat mahdollisesti spesifejä tietyille yhdistöille. Parissa haastattelussa mainittiin monien yhdistöjen jäsenten olevan opiskelijoita, mutta tutkimustavoitteisen opiskelun yhteyden selvittäminen jäsenyyteen poliittisessa nuorisoyhdistössä vaatisi laajempaa otantaa. Opiskelun yleisyyttä voisi selvittää tekemällä tilastollista vertailua suhteessa samanikäiseen väestöön yleensä ja toisaalta Suomen muiden poliittisten nuorisoyhdistöjen jäsenistöihin.

Haastattelutilanteessa olen kannustanut haastateltavia kuvaamaan tunnekokemuksiaan ja sanoittamaan tunteitaan. Tästä huolimatta tunneilmaisujen käyttö haastateltavien suunnalta on ollut melko vähäistä, mikä näkyy analyysin painottumisessa konkreettisen toiminnan ja vuorovaikutuksen kuvauksiin. Mikäli tunteiden roolia yhteisöllisyyden kokemuksessa tai yhdistötoiminnan vuorovaikutuksessa haluaisi tarkastella tätä yksityiskohtaisemmin, olisi haastattelurungon suunnattava keskustelua voimakkaammin nimenomaan emotionaalisten ilmaisujen tuottamiseen. Tunnesisältöihin kiinni pääseminen tutkimushaastattelussa saattaisi helpottaa pidempien haastatteluajkojen, tai useampien haastattelukertojen käytöstä haastateltavaa kohden. Näin suhde haastattelijaan ehtisi rakentua ajan ja toistojen myötä.

Aloittaessani tämän tutkielman kirjoittamista, pohdin millaista ryhmään kuulumisen voi nykypäivänä olla. Luettuani kyynisiä katsauksia joiden mukaan yhteisöllisyys on ylipäättään mahdotonta tai pohjimmiltaan ahdistavaa (ks. esim. Bauman 2001), tai että yhteisöt ovat väistämättä jääneet menneisyyteen (ks. esim. Bauman 2001; Tönnies 2001), koin tarvetta selvittää millaiset mahdollisuudet nykypäivänä on saavuttaa voimakas tunne yhteisöön tai vastaavaan ryhmittymään kuulumisesta. Sellainen lämmin turvallisuudentunne, joka liittyy idealisoiuihin yhteisöllisyyden kuvauksiin.

Aineistoni perusteella yhteenkuuluvuuden kokemukset ovat hetkellisiä ja niitä koetaan voimakkaimmin silloin kun läsnä on muita saman ryhmän jäseniä, joiden kanssa on yhteistä tekemistä tai yhteinen tavoite. Yhteisen tekemisen ei tarvitse olla kunnianhimoista eikä tavoitteellista vaan yhteinen ajanvietto leirinuotiolla tai viinipullon äärellä täyttää tässä yhteydessä yhteisen tekemisen kriteerit. En voi väittää avanneeni yhteisön mysteeriä tai luoneeni ohjelmaa, jonka avulla kuka tahansa voisi onnistuneesti perustaa lämpimän ja turvallisen yhteisön niin halutessaan. En usko edes onnistuneeni demystifioimaan yhteisöä tai päivittämään yhteisön käsitettä 2010-luvun käyttöön sopivaksi. Näissä pyrkimyksissä onnistuminen olisi vaatinut laajempaa teoreettista otetta, kuin mikä tämän empiirisen opinnäytteen puitteissa oli mahdollista.

Onko mahdollista kokea Baumanin (2001) kuvaamaa turvallisuudentunnetta luovaa yhteisöllisyyttä luopumatta vapaudestaan? Minkälaisen kompromissi turvallisuuden ja vapauden välillä on muodostettava, jotta syntyvä yhteisöllisyys tai yhteisyys olisi sellaista, joka ei ahdistata tai tukahduta, vaan voi tuottaa iloa ja mielihyvää? Osaammeko yksilöinä toimia osana ryhmää siten, että olemme mukana luomassa kaikille ryhmän jäsenille miellyttävää ympäristöä? Miten osaamme sovittaa sen ryhmätilanteen kriisin, kun ryhmään saapuu uusi jäsen ja hänet olisi otettava mukaan ja saatava kokemaan itsensä osaksi ryhmää? Voiko olla meitä ilman muita? Millaisia taitoja ja tekoja vaaditaan siihen, että yhdestä ”heistä” voi tulla yksi ”meistä”? Yhteisö avaa itseään kitsaasti ja käsitteen laaja arkimerkitys ja voimakas latautuneisuus vaikeuttavat sen lähestymistä. Yhteisön tematiikassa riittää selvitettävää ja on mahdollista että käsitteet, jotka tuovat tarkastelun mikrotasolle, vuorovaikutuksen ja ryhmän tasolle, voivat kertoa järjestötasoa enemmän yksilöiden kokemuksista sosiaaliseen muodostelmaan kuulumisesta.

KIRJALLISUUS

Lähteet

- Ahokas, Marja: 4 Ihmisten väliset suhteet. Teoksessa Suoninen, Eero, Anna-Maija Pirttilä-Backman, Anja Riitta Lahikainen, Marja Ahokas. (toim.): Arjen sosiaalipsykologia. WSOYproOy, Helsinki 2011, 141–183.
- Alasuutari, Pertti (1999): Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Anderson, Benedict (2006): Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. Lontoo: Verso.
- Arendt, Hannah (1998): The Human Condition. Chicago: University of Chicago Press.
- Barbalet, Jack: Introduction: Why Emotions are Crucial? Teoksessa Barbalet, Jack (toim.): Emotions and Sociology. Blackwell, Oxford 2002, 1–9.
- Bauman, Zygmunt (1992): Intimations of Postmodernity. Lontoo: Routledge.
- Bauman, Zygmunt (2001): Community: Seeking Safety in an Insecure World. Cambridge: Polity.
- Beck, Ulrich (1992): Risk Society: Towards a New Modernity. Lontoo: SAGE.
- Benford, Robert ja David Snow (2000): Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment. Annual Review of Sociology 26, 611–639.
- Bennett, Tony, Lawrence Grossberg, Meaghan Morris ja Raymond Williams (toim.) (2005): New Keywords: A Revised Vocabulary of Culture and Society. Malden: Blackwell Publishing.
- Blaug, Ricardo (1999): Democracy, Real and Ideal: Discourse Ethics and Radical Politics. Albany: State University of New York Press.
- Bourdieu, Pierre: The Forms of Capital. Teoksessa Richardson, John (toim.): Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. Greenwood, New York 1986, 241–258.
- Bourque, Linda: Coding Frame. Teoksessa Lewis-Beck, Michael, Alan Bryman ja Tim Liao (toim.): The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods. SAGE, Thousand Oaks 2011, 137.
- Collins, Randall (2004): Interaction Ritual Chains. New Jersey: Princeton University Press.
- Day, Graham (2006): Community and Everyday Life. Lontoo: Routledge.

- Deigh, John: Concepts of Emotions in Modern Philosophy and Psychology. Teoksessa Goldie, Peter (toim.): The Oxford Handbook of Philosophy of Emotion. Oxford University Press, Oxford 2010, 17–40.
- Delanty, Gerard (2010): Community. Lontoo: Routledge.
- Diani, Mario: Analysing Social Movement Networks. Teoksessa Diani, Mario ja Ron Eyerman (toim.): Studying Collective Action. SAGE, Lontoo, Delhi 1992, 107–135.
- Durkheim, Émile (1990): Sosiaalisesta työnjaosta. Helsinki: Gaudeamus.
- Eriksson, Kai: Yhteiskuntatieteellinen verkostoajattelu. Teoksessa Eriksson, Kai (toim.): Verkostot yhteiskuntatutkimuksessa. Gaudeamus, Helsinki 2015, 7–24.
- Eräsaari, Leena: Jos ratkaisu on yhteisö, niin mikä on ongelma? Teoksessa Filander, Karin ja Marjatta Vanhalakka-Ruoho (toim.): Yhteisöllisyys liikkeessä. Helsinki, Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura 2012, 67–90.
- Eyerman, Ron ja Andrew Jamison (1998): Music and Social Movements: Mobilizing Traditions in the Twentieth Century. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Fischer, Frank (2009): Democracy and Expertise: Reorienting Policy Inquiry. Oxford: Oxford University Press.
- Freud, Sigmund: Tiedostumaton. Teoksessa Lång, Markus (toim.) Murhe ja melankolia sekä muita kirjoituksia. Vastapaino, Tampere 2005, 122–157.
- Giddens, Anthony (1999): The Third Way: The Renewal of Social Democracy. Cambridge: Polity Press.
- Griffiths, Paul ja Andrea Scarantino (2010): Emotions in the Wild: The Situated Perspective on Emotion. Pittsburgh: PhilSci Archive. Saatavilla <http://philsci-archive.pitt.edu/2448/1/Emotions_in_the_Wild.pdf>
- Haug, Wolfgang, Erkki Astala, Veikko Pietilä, Heikki Hellman ja Kauko Pietilä (1983): Ideologiset mahdit ja vastarinta. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Helkama, Klaus, Rauni Myllyniemi ja Karmela Liebkind (2013): Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Edita.
- Hölttä, Elina (2013): Nuorisojärjestöjen sisäinen demokratia, demokratiakasvatus ja osallistuminen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Julkaisematon pro gradu -tutkielma.

- Kallinen, Kati, Henna Pirskanen ja Susanna Rautio (2015): Sensitiivinen tutkimuksessa: menetelmät, kohderyhmät, haasteet ja mahdollisuudet. Tallinna: United Press Global.
- Kemper, Theodore: 8. Social Relations and Emotions: A Structural Approach. Teoksessa Theodore Kemper ja American Psychological Association (toim.): Research Agendas in the Sociology of Emotions. State University of New York Press, Albany 1990, 207–237.
- Kemper, Theodore (1991): Predicting Emotions from Social Relations. *Social Psychology Quarterly* 54 (4), 330–342.
- Kemper, Theodore ja Randall Collins (1990): Dimensions of Microinteraction. *American Journal of Sociology* 96 (1), 32–68.
- Kestilä-Kekkonen, Elina: 2. Puoluedemokratian haasteet Euroopassa: syrjäyttävätkö uudet poliittisen osallistumisen muodot edustuksellisen demokratian? Teoksessa Forsberg, Tuomas ja Tapio Raunio (toim.). *Politiikan muutos*. Vastapaino, Tampere 2014, 41–75.
- Lehtonen, Heikki (1990): *Yhteisö*. Tampere: Vastapaino.
- Maffesoli, Michel (1995): *Maailman mieli: yhteisöllisen tyylin muodoista*. Helsinki: Gaudeamus.
- Maffesoli, Michel (1996): *The Time of the Tribes: The Decline of Individualism in Mass Society*. Lontoo: SAGE.
- Marx, Karl (1970): *Taloudellis-filosofiset käsikirjoitukset 1844*. Moskova.
- Marx, Karl & Engels, Friedrich (1919): *Kommunistinen manifesti*. Kuopio: Savon Kansan Kirjapaino Oy.
- Mead, George ja Charles Morris (1983): *Mind, Self, and Society: From the Standpoint of a Social Behaviorist*. Chicago: University of Chicago Press.
- Melucci, Alberto (1996): *Challenging Codes: Collective Action in the Information Age*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Noro, Arto (1989): Kansalaisyhteiskunta, modernisoituminen ja yksilöllistyminen. *Tiede & Edistys* 4, 241–248.
- Nussbaum, Martha (2013): *Political Emotions*. Cambridge: Harvard University Press.
- Oksenberg Rorty, Amélie: Explaining Emotions. Teoksessa Kingston, Rebecca ja Leonard Ferry (toim.): *Bringing the Passions Back In*. UBC Press, Vancouver 2008, 19–39.
- Pahl, Ray (2000): *On Friendship*. Cambridge: Polity Press.

- Pahl, Ray ja Liz Spencer (2004): Personal Communities: Not Simply Families of 'Fate' or 'Choice'. *Current Sociology* 52 (2), 119–221.
- Payne, Geoff ja Judy Payne (2004): *Key Concepts in Social Research*. Lontoo: SAGE.
- Peltosalmi, Juha, Anna Eronen, Tapio Litmanen, Pia Londén ja Petri Ruuskanen (2016): *Järjestöbarometri 2016: järjestöjen tulevaisuus*. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.
- Putnam, Robert (1993): *The Prosperous Community: Social Capital and Public Life. The American Prospect*. Saatavilla <<http://prospect.org/article/prosperous-community-social-capital-and-public-life>>, luettu 24.11.2017.
- Rasa, Martti (2015): *Kansalaisyhteiskunnasta edustukselliseen demokratiaan: poliittisten nuorisojärjestöjen toiminta keskusjärjestöjen toimintakertomuksissa 2009-2013*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Julkaisematon pro gradu -tutkielma.
- Ruusuvuori, Johanna ja Liisa Tiittula: Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna, Liisa Tiittula ja Tarja Aaltonen (toim.): *Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Vastapaino, Tampere 2005, 22–56.
- Saari, Juho: 2 Suomalainen yksinäisyys. Teoksessa Juho Saari (toim.): *Yksinäisten Suomi*. Gaudeamus, Helsinki 2016, 33–51.
- Saastamoinen, Mikko: Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä. Teoksessa Filander, Karin ja Marjatta Vanhalakka-Ruoho (toim.). *Yhteisöllisyys liikkeessä*. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura, Jyväskylä 2012, 33–66.
- Salmela, Mikko: Kollektiiviset tunteet solidaarisuuden liimana. Teoksessa Laitinen, Arto ja Anne Pessi (toim.): *Solidaarisuus*. Gaudeamus, Helsinki 2011, 61–81.
- Schreier, Margrit (2012): *Qualitative Content Analysis in Practice*. Thousand Oaks: SAGE.
- Shilling, Chris: The Two Traditions in the Sociology of Emotions. Teoksessa Barbalet, Jack (toim.): *Emotions and Sociology*. Blackwell Publishing, Oxford 2002, 10–32.
- Siisiäinen, Martti ja Kankainen, Tomi: Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa. Teoksessa Kankainen, Tomi, Heli Pessala, Martti Siisiäinen, Hanna Wass, Niklas Wilhelmsson ja Leo Stranius (toim.): *Suomalaiset osallistujina: katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. Oikeusministeriö, Helsinki 2009, 90–137.

- Simmel, Georg, Otthein Rammstedt ja Heinz-Jürgen Dahme (1989): Gesamtausgabe. Bd. 2: Aufsätze 1887 bis 1890 Über sociale Differenzierung Die Probleme der Geschichtsphilosophie. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Simmel, Georg, Tiina Huuhtanen ja Arto Noro (2005): Suurkaupunki ja moderni elämä: kirjoituksia vuosilta 1895–1917. Helsinki: Gaudeamus.
- Stenius, Henrik: Nordic Associational Life in a European and an Inter-Nordic Perspective. Teoksessa Alapuro, Risto ja Henrik Stenius (toim.): Nordic Associations in a European Perspective. Nomos Publishers, Baden-Baden 2010, 29–86.
- Tuomela, Raimo (2007): The Philosophy of Sociality: The Shared Point of View. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Turner, Jonathan ja Jan Stets (2005): The Sociology of Emotions. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Tönnies, Ferdinand: Community and Civil Society. Teoksessa Tönnies, Ferdinand ja José Harris (toim.): Community and Civil Society. Cambridge University Press, Cambridge; New York 2001, 3–261.
- Weber, Max ja Hietaniemi, Tapani (1992): Kaupunki. Tampere: Vastapaino.
- Weber, Robert (1990): Basic Content Analysis. Newbury Park; Lontoo: SAGE.
- Wrede, Georg ja Parviainen, Immo (2012): Poliittisten nuoriso- ja opiskelijajärjestöjen jäsenluetteloiden tarkastus. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Young, Jock (2007): The Vertigo of Late Modernity. Los Angeles; Lontoo: SAGE.
- Ås, Berit (1979): De 5 Hersketeknikker. Årbog for Kvinderet 4, 55–58.

Internet-lähteet

- Ahlakorpi, Anni ja Pirkko Holappa (2015): Toimintasuunnitelma 2016. Vasemmistonuoret ry. Saatavilla <<http://vasemmistonuoret.fi/wp-content/uploads/toimintasuunnitelma-2016-vasemmistonuoret.pdf>>, luettu 3.3.2017.
- Bergström, Cecilia & Sukupuolten tasa-arvon ja seksuaalisen moninaisuuden työryhmä (2010): Tasa-arvosuunnitelma. Helsinki: Vasemmistonuoret ry.
- Liittokokous (2017). Helsinki: Vasemmistonuoret ry. Saatavilla <<http://vasemmistonuoret.fi/jarjesto/liittokokous/>>, luettu 7.11.2017.

Nuorisolaki (1285/2016). Finlex. Saatavilla

<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285>>, luettu 26.2.2017.

Piirijärjestöt (2017). Helsinki: Vasemmistonuoret ry. Saatavilla

<<http://vasemmistonuoret.fi/piirijarjestot-2/>>, luettu 28.9.2017.

Poliittinen ohjelma (2015). Helsinki: Vasemmistonuoret ry. Saatavilla

<<http://vasemmistonuoret.fi/politiikka/poliittinen-ohjelma/>>, luettu 3.11.2017.

Suomen perustuslaki (731/1999). Finlex. Saatavilla

<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>>, luettu 3.11.2017.

Säännöt ja ohjesäännöt (2017). Helsinki: Vasemmistonuoret ry. Saatavilla

<<http://vasemmistonuoret.fi/jarjesto/saannot-ja-ohjesaannot/>>, luettu 25.10.2017.

Turvallisemman tilan säännöt (2016). Helsinki: Vasemmistonuoret ry. Saatavilla

<<http://vasemmistonuoret.fi/jarjesto/turvallisemman-tilan-saannot/>>, luettu 24.2.2017.

Vasemmistonuoret järjestönä (2015). Helsinki: Vasemmistonuoret ry. Saatavilla

<<http://vasemmistonuoret.fi/jarjesto/>>, luettu 3.3.2017.

Yhdistyslaki (503/1989). Finlex. Saatavilla

<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>>, luettu 3.3.2017.

Yliopistolaki (558/2009). Finlex. Saatavilla

<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558>>, luettu 25.10.2017.

LIITE 1: TEEMAHAASTATTELURUNKO

Tutkimuksen esittely

Minä

Nimeni on Tanja Lehto ja opiskelen nyt viimeistä vuotta yhteiskuntapolitiikkaa Jyväskylän yliopistossa. Olin itse vasemmistonuorten jäsen vuodesta 2014 viime vuodenvaihteeseen, jolloin yli-ikäistyin järjestöstä, nykyisin olen siis enää kannatusjäsenenä.

Tutkimus

Tätä haastattelua teen pro gradu -tutkielmaani varten. Pyrin selvittämään millaisilla tavoilla ja millaista yhteisöllisyyttä vasemmistonuorissa ilmenee ja millaisia tunteita järjestössä toimimiseen liittyy. Tavoitteenani on, että keräämäni tieto voisi palvella myös järjestön kehittämistä.

Periaatteet

Kerään aineiston haastatteluilla. Nauhoitan haastattelut, jotta haastattelun aikana voin keskittyä kuuntelemiseen. Saanko nauhoittaa tämän haastattelun? Haastattelujen jälkeen kirjoitan auki nauhalla olevan puheen, mutta varsinaisessa tutkielmatekstissä en tule mainitsemaan haastateltavien nimiä tai muita sellaisia asioita, joiden perusteella haastateltavat voitaisiin tunnistaa. Kaikki mitä sanot haastattelussa on ehdottoman luottamuksellista. Toivon että voit puhua mahdollisimman avoimesti kokemuksistasi, mutta sinulla on oikeus määritellä mistä haluat puhua ja kuinka paljon. Kiitos että olet suostunut tähän haastatteluun, olet tosiaan tässä ihan vapaaehtoisesti ja voit myös keskeyttää haastattelun niin halutessasi. Voit myös kieltäytyä vastaamasta tiettyyn kysymykseen.

Tutkimuskysymykset

1. Millaisena yhteisöllisyys näyttäytyy Vasemmistonuoret ry:n toiminnassa haastatteluaineiston perusteella?
2. Millaisia tunteita tai tuntemuksia Vasemmistonuoret ry:n toiminnassa on herännyt?
3. Millaiset kokemukset saavat osallistujat kiinnittymään poliittisen järjestön toimintaan?

Haastattelun teemat

Taustatiedot

- Ikä ja sukupuoli
- Millä paikkakunnalla asut tällä hetkellä?

- Kerro lyhyesti opiskelu- ja työhistoriastasi?
- Kuinka kauan olet ollut Vasemmistonuoret ry:n jäsen?
 - Mukana järjestön toiminnassa?
- Voitko kertoa niistä syistä joiden vuoksi päätyit liittymään järjestöön ja tulemaan mukaan toimintaan?
 - Millaisia asioita lähdit hakemaan toiminnasta?
 - Liittyikö tähän joku tunne?
- Voitko kuvailla osallistumistasi Vasemmistunuorissa?
 - Miltä se näyttää?
 - Minkälaiseen toimintaan osallistut?
 - Onko sinulla Vasemmistonuoret ry:ssä tai sen jäsenjärjestöissä jotain luottamustoimia?

Alueellisuus

- Millaisilla tavoilla se, missä tai millä paikkakunnalla toimintaa järjestetään vaikuttaa osallistumiseesi?
 - Missä osallistut toimintaan useiten?
 - Kuvaile osallistumistasi paikalliseen toimintaan?
 - Kuvaile osallistumistasi piirien tai valtakunnalliseen toimintaan?
 - Millaisiin paikkoihin/kuinka paljon olet matkustanut osallistuaksesi toimintaan?
- Millä tavoilla alueellinen yhteishenki näyttäytyy järjestössä?
 - Millaisissa tilanteissa tulee esille?
- Entä paikasta riippumaton viestintä. Kuvaile niitä tapoja joilla käytät muita viestintäkanavia yhteydenpitoon järjestön jäsenten kanssa?
 - Millaisia kokemuksia näihin liittyy? Facebook/Skype/Whatsapp? Muut?

Symbolinen yhteisyys

Ideologinen yhteisyys

- Millä tavalla se, että toimitaan rekisteröidyssä yhdistyksessä vaikuttaa ihmisten väliseen vuorovaikutukseen?
 - Miten vaikuttaa toimintaan?
- Kuvaile järjestön arvojen vaikutusta yhteisöllisyyteen järjestössä?

- Vasemmistonuorten keskeisimmät arvot ovat sosialismi, demokratia, feminismi, punavihreys ja kansainvälisyys.
- Millä tavalla se vaikuttaa että järjestöllä on nimettyjä yhteisiä arvoja?

Kulttuurillinen yhteisyys

- Millaiseksi arvioisit järjestön yhteisöllisyyden tai jäsenten välisen yhteenkuuluvuuden tunteen?
 - Millaisissa tilanteissa se on havaittavissa?
 - Millaisena kokemuksena se ilmenee itsellesi?
- Onko jotain elämäntapoihin liittyviä asioita, joita pidät yleisinä vasemmistonuorten keskuudessa? (esim. ruoka, pukeutuminen, musiikki, elokuvat, vapaa-ajan vietto, muut harrastukset)
- Millaisia käyttäytymiseen kohdistuvia odotuksia olet havainnut vasemmistonuorissa?
 - Lausutut tai lausumattomat säännöt? (Normit?)
 - Elintapoihin liittyvät odotukset?
 - Vuorovaikutukseen liittyvät odotukset?
 - Mielenpitoihin tai ajatusmaailmaan liittyvät odotukset?

Toiminnallinen yhteisöllisyys

Keskinäiset vuorovaikutussuhteet

- Millaisia yhdessäolemisen muotoja olet kokenut vasemmistonuorissa?
 - Millaista toimintaa?
 - Miten eri toimintamuodot eroavat kokemuksina toisistaan?
- Millaisissa tilanteissa olet kokenut kuuluvasi porukkaan?
 - Miltä silloin tuntui?
- Entä millaisissa tilanteissa olet ehkä kokenut itsesi ulkopuoliseksi?
 - Millainen se tunne on?
- Millä tavoilla yhdessä oleminen ja tekeminen vasemmistonuorissa mahdollisesti on erilaista kuin joissain muissa järjestöissä tai porukoissa, joissa olet ollut?
- Miten hyvin yksittäisen jäsenen ääni mielestäsi kuuluu järjestössä?
 - Millaiset asiat tähän mielestäsi vaikuttavat?

- Oletko järjestössä toimiessasi muodostanut sellaisia kaverisuhteita, että niitä ihmisiä tulisi tavanneeksi muutenkin kuin järjestön toiminnassa?

Erilaisuuden sieto

- Miten erilaisuuteen suhtaudutaan järjestössä?
- Oletko huomannut järjestössä syrjintää joidenkin ominaisuuksien perusteella?
 - Onko jotain erilaisuuden muotoja joita pitäisi huomioida paremmin?

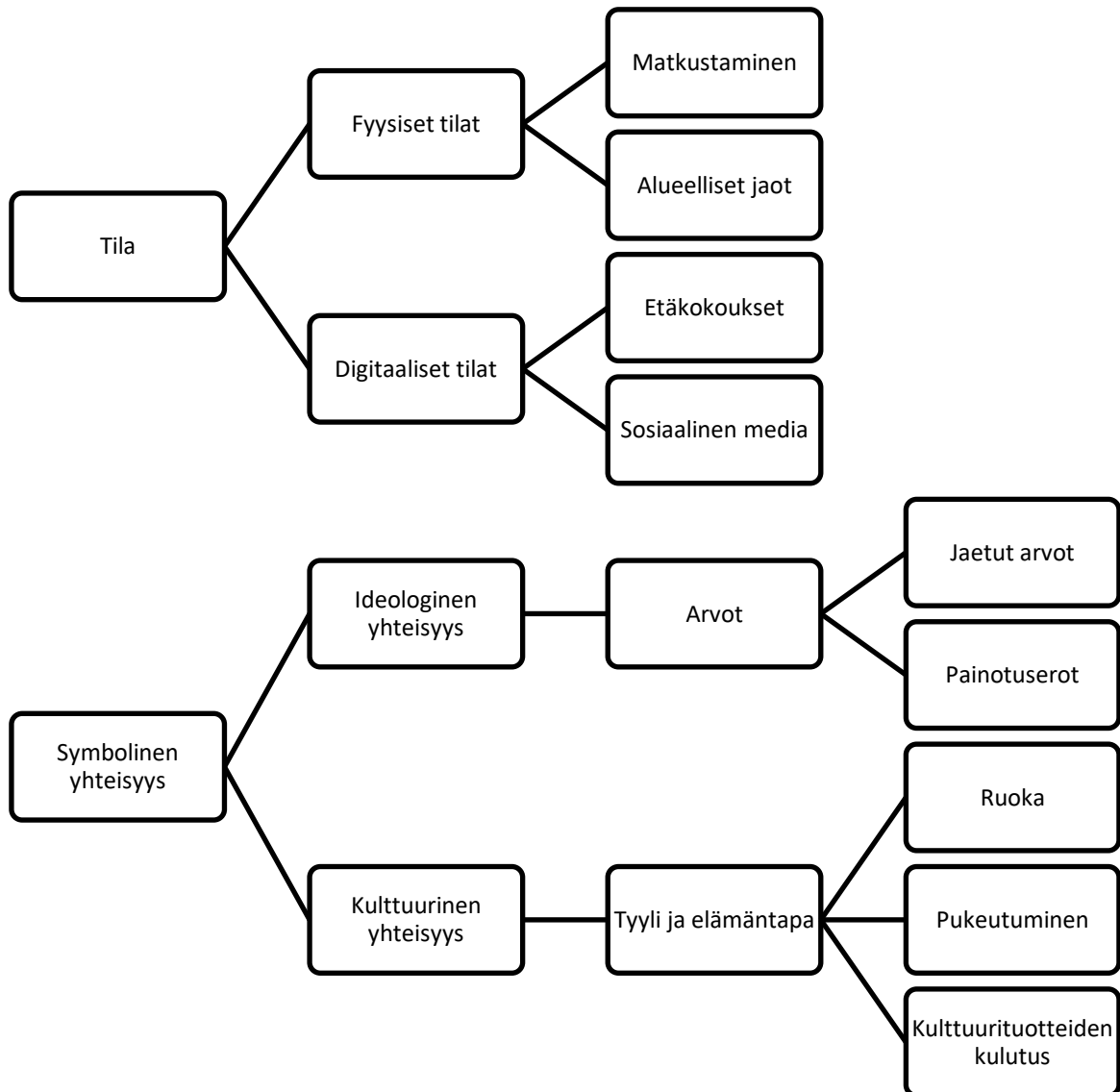
Suhteet ulkopuolisiin

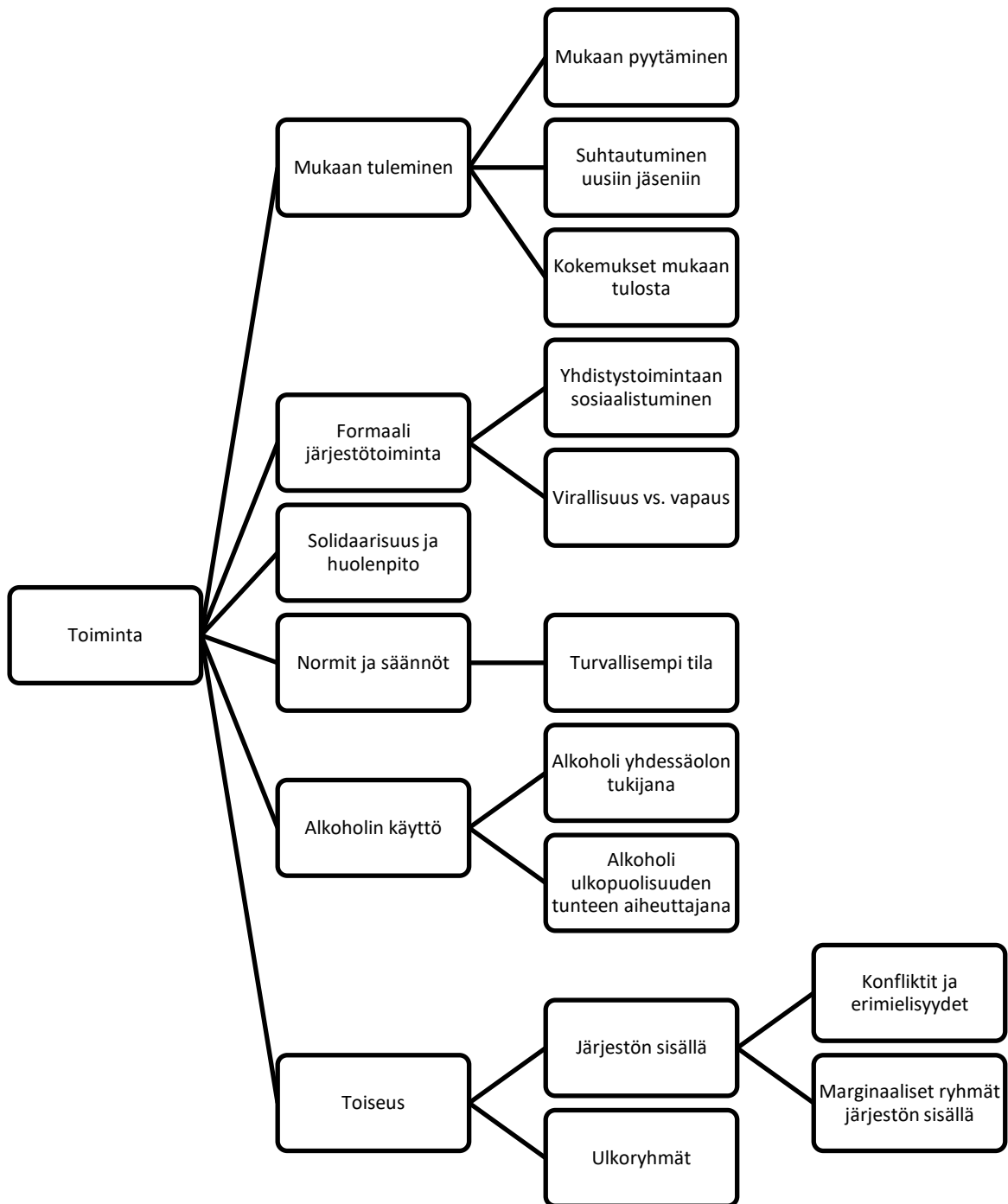
- Entä sitten oman järjestön ulkopuolelle katsottaessa: Onko jotain muita järjestöjä tai ryhmiä, joihin itse suhtaudut tietyllä tavalla?
 - Mitä ajattelet näistä järjestöistä?
 - Aatteellisesti lähellä olevat ja kaukana olevat?
- Eroaako suhtautumisesi/asennoitumisesi muita vasemmistonuorten jäseniä kohtaan siitä miten käyttäydyt muita ihmisiä kohtaan?
 - Entä käyttäytymisesi?
- Kun et vielä ollut aktiivisesti mukana järjestössä, miltä sen toiminta vaikutti ulkopuolisen tai vasta mukaan tulossa olevan henkilön silmin?
- Millaisia ne tilanteet ovat kun toimintaan tulee mukaan uusi jäsen?
 - Miten toimit niissä tilanteissa? Miten muut toimivat?
 - Millaisiin tapahtumiin uusia tulokkaita kokemuksesi mukaan tulee?
- Millainen se tilanne oli, kun itse tulit ensimmäisen kerran toimintaan mukaan?
 - Voitko kertoa siitä lisää?
 - Millaista oli tulla uutena mukaan?
 - Millaiset asiat helpottivat tai vaikeuttivat mukaan tulemistä?
- Millaiset asiat ovat saaneet sinut jäämään mukaan toimintaan?
 - Oletko saanut järjestöstä niitä asioita, joita lähdit hakemaan?
 - Millä tavoilla toiminta on kivaa/palkitsevaa?

Nyt olemme käyneet nämä minun haastatteluteemat läpi ja kohta voidaan lopetella.

- Onko vielä jotain muuta mitä haluaisit mainita?
- KIITOS! Laitan nyt nauhurin pois päältä.

LIITE 2: KOODAUSRUNKO

LIITE 3: TAULUKOT JA KUVIOT

Taulukko 1: Sitoutuminen ja valinta ihmissuhteissa (Pahl & Spencer 2004, 201)	19
Kuvio 1: Empiirisen yhteisökäsitteen ulottuvuudet (Lehtonen 1990, 18).....	31
Kuvio 2: Yhteisyyden muodot (Lehtonen 1990, 29).....	36